

Spoštovani občanke in občani, spoštovani bralke in bralci Briškega časnika!

Letošnja poletna številka Briškega časnika je gotovo ena najbolj posebnih izmed stoterice, ki so že bile izdane. V preteklih mesecih so se dogodili pomembni dogodki na področju investicij kot promocije našega teritorija. Tukaj mislim predvsem na Giro d'Italia, pri katerem smo se Brike in Brici resnično izkazali, za kar vedno in povsod poudarjam, da smo gostoljubni in srčni. Naredili smo veličasten sprejem, predvsem pa pokazali, kaj lahko naredi skupnost, ko stopi skupaj.

Tako kot smo stopili skupaj na referendumu leta 1990, na razglasitvi samostojne države Slovenije 26. junija 1991 in ob desetdnevni vojni, ki je sledila.

Pričakovani je bilo pred 30 leti gotovo veliko, a še več je bilo takrat potrebnega poguma in vere v odločitev, da je to edina prava pot. Na enotnost

slovenstva na referendumu smo lahko zelo ponosni!

Danes pogrešam to enotnost, ki je takrat vrela iz nas, Slovenk in Slovencev. Preveč energije in časa zapravljamo z ločevanjem na »nas in vas«, z obtoževanjem, kaj je kdo naredil in kaj ne, kaj bi morali, pa nismo ... Po toči je prepozno zvoniti, to vam lahko iz izkušenj poudarim. Na ta način brez potrebe zamujamo številne velike priložnosti.

Solidarnost, složnost, podpiranje enakosti med ljudmi, bratstva, skupno iskanje priložnosti razvoj ... - to je prava pot, po kateri moramo stopati. To dokazujemo v Brdih, kjer smo z enotno vizijo in složnostjo v zadnjih treh desetletjih oziroma kar od potresov leta 1976 naprej zarisali in uresničili izjemen razvoj. Zahvala gre prav vsakemu izmed vas, cenjene občanke in občani.

Na tem mestu posebno zahvalo namenjam vsem Bricem, ki ste se ob desetdnevni vojni z veliko mero odgovornosti do vseh nas odzvali klicu in se vključili v enote teritorialne obrambe v Brdih. Okrog 400 vas je bilo, ki ste ščitili celotno skupnost, doma pa pustili svoje družine. Z mirno krvjo ste ubranili nas in preprečili nepotrebno prelivanje krvi.

Naj bo 30. obletnica samostojne države Slovenije čas za razmislek in mejnik, od koder bomo celotna skupnost zakorakali po stopnicah novih dosežkov in enotnosti. Ne potrebujemo biti druga Švica, lahko pa smo boljši od nje.

Čestitke, cenjene občanke in občani, bralke in bralci Briškega časnika! Čestitke Slovenija!

župan Franc Mužič

Zaplapolale so zastave

Epidemija se je nekoliko umirila in na naših tleh so se zvrstili številni dogodki. Večino smo obiskali in vam jih predstavljamo na naslednjih straneh. O Festivalu Sanje, Poletni muzejski noči, ki je med drugim obudila enajst briških srhljivih mitoloških bitij, in italijanskem Piccolo Opera Festivalu, ki je gostoval tudi v Vili Vipolže, pa bomo pisali v jesenski številki.

Največjo pozornost namenjamo kolesarski dirki. Priznam, da sem na začetku nekoliko skeptično spremljala našo rožnato zgodbo z bojaz-

nijo, da bo izzvenela kičasto. Podala sem se med naše griče in začutila nenavadno povezanost, sodelovanje, navdušenje, pričakovanje, ogromno pozitivne energije. Spoznala sem, da se pri takšnih čustvih kič umakne, zgodba pa se spremeni v pravljico. Razveselila me je ugotovitev, da znamo Brici skupaj pokazati svetu, kaj zmoremo. Že dolgo časa nisem v Brdih čutila takšne povezanosti. Ko so na dan dogodka zaplapolale slovenske zastave, sem to razumela kot poklon naši državi, ki te dni praznuje

30 let. Lahko jamramo in se pritožujemo, navsezadnje nam demokracija to omogoča. Takšni dogodki pa nam pokažejo, da imamo našo državo radi. Zato hvala vsem, ki ste pripomogli k temu, da so na številnih obrazih sijale solze ganjenosti. Sloveniji želim, da odraste v spoštljivo gospo, kjer bomo vsi naši varno zatočišče.

Preživite lep preostanek poletja tudi v naši družbi.

Lucija Prinčič Terpin,
odgovorna urednica

Ustanovitelj in založnik:
OBČINA BRDA

UREDNIŠTVO:
Anita Manfreda, glavna urednica
Lucija Prinčič Terpin, odgovorna urednica
Vanda Colja, redakcija, tehnično urejanje
Andrej Colja, fotografije
Ana Cukjati, lektura
Mateja Mavrič, tajnica uredništva

Člani
Milena Beguš, Monika Prinčič,
Goran Simčič, Iva Sivec,
Mateja Drnovšek, Erika Koncut

Oglasno trženje:
Tina Testen Kumar s.p.,
mobi: 040 475 676
e-pošta: tina.testen@gmail.com

Oblikovanje oglasov:
DESENIA Danijela Milašinović s.p.

Za lekturo oglasnih sporočil
so odgovorni naročniki oglasov

Naslov uredništva:
BRIŠKI ČASNIK,
Trg 25. maja 2,
5212 Dobrovo,
tel.: (05) 335 10 30, 335 10 33,
330 03 66

Računalniški prelom, litografija in tisk:
GRAFIKA SOČA

Briški časnik prejme brezplačno vsako
gospodinjstvo občine Brda.

issn 1318-8860

Naklada: 2650 izvodov
Po mnenju Urada vlade za informiranje je
javno glasilo Briški
časnik proizvod informativnega značaja iz
13. točke tarifne številke 3
tarife prometnega davka, po kateri se
plačuje DDV.

Briški časnik na internetu:
www.obcina-brda.si

Fotografija na naslovnici:
Damijan Simčič, ZOSO

18. in 19. redna ter 2. izredna seja Občinskega sveta Občine Brda

Mladi podjetniki potrebujejo fleksibilnejše finančne spodbude

Občinski svet se je od zadnje redakcije Briškega časnika sestal trikrat. Na aprilski 18. redni seji so bili v ospredju varnostna problematika, podpora goriškemu gospodarstvu, pomanjkanje prostora v briških enotah vrtca in zaključni račun občinskega proračuna. Na junijski 2. izredni seji so se svetniki opredelili glede kandidatov za mesto ravnatelja dobrovske osnovne šole, junijska 19. redna seja pa je bila posvečena rebalansu proračuna, energetske učinkovitosti, spremembam občinskega prostorskega načrta, dodeljevanju finančnih spodbud za razvoj podjetništva v Občini Brda ter oblikovanju cen za oskrbo s pitno vodo ter odvodnjavanje in čiščenje odpadnih voda.

V Brdih odkrili nasad s 180 sadikami indijske konoplje

Komandir novogoriške policijske postaje Sejad Jušić je svetnikom povedal, da je sodelovanje z županom in briško občinsko upravo, medobčinskim redarstvom ter vsemi silami za zaščito in reševanje, ki delujejo na območju občine, zelo dobro. Preteklo leto je bilo krepko zaznamovano z izbruhom epidemije, temu pa je bilo tudi prilagojeno delovanje policijskih enot. Naloge teh so bile predvsem usmerjene k zagotavljanju javnega zdravja in varstva posameznikov pred širjenjem virusa. V letu 2020 so na območju briške občine beležili skoraj za tretjino manj obravnavanih kaznivih dejanj, izstopajo pa vlomi v osebne avtomobile predvsem na območju Šmartnega. Velja tudi omeniti obsežno akcijo na področju preprečevanja kaznivih dejanj povezanih z neupravičeno proizvodnjo in prometom s prepovedanimi drogami. Na območju Brd je policija odkrila nasad s 180 sadikami indijske konoplje, ki so tehtale 380 kilogramov in iz katere bi lahko pridobili 53 kilogramov posušene prepovedane droge indijske konoplje za nadaljnjo preprodajo in uporabo. Med preiskovalnimi dejanji je bilo odkritih še 11,5 kilograma posušene indijske konoplje, pripravljene za prodajo. Na po-

dročju javnega reda in miru so zaznali upad, več kršitev je bilo zabeleženih v zvezi s kršenjem zakona o nalezljivih boleznih. V lanskem letu je bilo za dve petini manj prometnih nesreč kot v letu 2019, je pa življenje izgubil voznik motornega kolesa. Na območju Občine Brda je bilo skupaj ugotovljenih 152 prekrškov. Tudi na področju ilegalnih migracij je novogoriška policija izvajala poostrene nadzore, vendar večjih kršitev, razen primerov v Podsabotinu, ni zaznala.

Za boljše pogoje spodbud za mlade podjetnike

Nato so svetniki sprejeli sklep, naj bi Javni sklad malega gospodarstva Goriške (JSMGG) preoblikoval pogoje. Brezobrestne kredite koristi vedno manj briških občanov. Na terenu je zaznati opombe, da so pogoji preveč togi, še posebej zavarovanja kreditov, so še pripomnili svetniki. Mladi podjetniki oziroma mladi, ki se odločajo za vstop na samostojno poslovno pot, težko izpolnijo pogoje, ki jih določa sklad. Ta nudi kot zavarovanje hipoteko ali zavarovanje pri zavarovalnici. Pri začetniku bančne garancije ne pridejo v poštev. Možno je zavarovanje pri zavarovalnici z vstopom staršev ali nekoga, ki ima reden prihodek. Zavarovanju ob bok se postavi kot izziv tudi limit zneska kredita. Če mora posamezni podjetnik pri skladu najeti hipoteko za maksimalno 100.000 evrov, potem mora pri ostalih bankah poiskati še preostanek potrebnih sredstev, banke pa se ne bodo vpisale pod isto hipoteko kot sklad. Ob potrditvi poslovnega in finančnega načrta je briški občinski svet sprejel še sklep, da direktorica JSMGG prenese pobudo o redefiniciji sklada, vključno s pogoji podelitve kreditov, naprej organom sklada ter da se obravnava sproži tudi na preostalih občinskih svetih.

Predšolskih otrok je vedno več, zato zmanjkuje prostora

Na aprilski seji so se svetniki seznanili tudi s poročilom OŠ Alojza Gradnika Dobrovo za leto 2020. Podal ga je vršilec dolžnosti ravnatelja Uroš Kobal, ki ga je zaradi problematike pomanjkanja prostora za vrtčevske otroke spremljala tudi pomočnica za področje vrtčevske vzgoje Nives Cukjati. Projekcije namreč kažejo, da bo v letošnji jeseni v vrtcu v

18. in 19. redna ter 2. izredna seja Občinskega sveta Občine Brda

Kojskem zmanjkalo prostora za 20 otrok. Število oddelkov bo sicer enako kot v lanskem letu, ampak mora vrtec odstopiti en prostor šoli. Temu je potrebno prišteti še 48 otrok, ki bodo vrtec obiskovali v dislocirani enoti v Biljani, torej skupno v Brdih primanjkuje prostora za 68 otrok. Načeloma pa bi bilo potreb še več, saj je v briške enote vrtca vpisanih 75 odstotkov otrok, preostala četrtnina pa vzgojne programe izbira v sosednjih občinah. V občinski upravi so že aktivno pristopili k reševanju prostorske stiske v Kojskem, ravno tako pa je v fazi oblikovanja projekt izgradnje novega dobrovskega vrtca, ki bo upošteval prostorsko stisko. Želja ustanovitelja kot tudi šole je, da bi rešitve zadostile potrebam na dolgi rok. Sklep vodstva šole je med drugim bil, da je bilo s stališča poslanstva zavoda, torej vzgoje in izobraževanja, leto 2020 dobro opravljeno. Poslovni program je bil skoraj v celoti osvojen. Nekaterih dejavnosti zaradi epidemije sicer ni bilo mogoče opraviti (npr. športne dejavnosti), vse ostalo pa so v večini izpeljali.

Občinske finance dobro krmarile skozi viharne vode epidemije

Prihodki Občine Brda so v zaključnem računu za leto 2020 realizirani v višini 6.434.564,42 evra oz. 92,7 odstotkov glede na veljavni proračun, odhodki pa v višini 5.707.559,28 evra oz. 84,7 odstotkov. V preteklem letu sta bila sprejeta dva rebalansa proračuna, prvi v juniju, drugi pa v oktobru. Občinske službe so tako uspešno prestale izziv epidemije, pozorno spremljale izvajanje investicij in skrbele za uspešen zaključek teh ter se trudile izpolniti čim več zastavljenih ciljev v letu 2020.

Občinski praznik tudi letos brez slavnostne seje

Na aprilski seji so svetniki sklenili, da zaradi epidemioloških razmer tudi ob letošnjem občinskem prazniku slavnostne seje s podelitvijo občinskih priznanj in nagrad ne bodo izvedli. Ta bi se morala odviti 11. junija.

Kdo bo ravnatelj OŠ Alojza Gradnika Dobrovo?

Na majski izredni seji je bil v ospredju razpis za delovno mesto ravnatelja v OŠ Alojza Gradnika Dobrovo. Svetniki so o tem, kakšno mnenje lokalne skupnosti h kandidatom za ravnatelja bodo podali, odločali za zaprtimi vrati. Iz poročanja medijev je sicer znano, da sta se za mesto ravnatelja potegovala dva kandidata. Nov ravnatelj je začel delati julija.

Občina še naprej utrjuje mesto med energetsko učinkovitimi občinami

Med lanskimi večjimi pridobitvami v briški občini na področju energetske učinkovitosti gotovo spada nova polnilnica za električna vozila ob Gradu Dobrovo. Investicija, ki je bila sofinancirana v okviru projekta EnerMOB Interreg ADRION, je bila vredna kar 21 tisočakov evrov. Učinki naložbe vsekakor niso zanemarljivi. Na letni ravni se bo raba energije zmanjšala za 13.500 kWh, emisije CO₂ za 2.400 kg, stroški za energente pa za skoraj dva tisočaka. Sicer pa v letnem poročilu o izvedenih ukrepih iz akcijskega načrta lokalnega energetskega koncepta in o njihovih učinkih agencije Golea, ki je na junijski seji svetnikom podala tudi kratek povzetek tega poročila, razberemo tudi, da se poleg aktivnosti pri upravljanju z energijo na občinski stavbi, šolskih stavbah na Dobrovem in Kojskem, Gradu Dobrovo ter zdravstvenem domu na Dobrovem, izvaja tudi veliko ozaveševalnih akcij preko delavnic in srečanj ter različnih medijev.

Med javno razgrnitvijo sprememb in dopolnitev OPN prejeli le osem pripomb

Z namenom preprečevanja širjenja nalezljive bolezni covid-19 je bilo gradivo sprememb in dopolnitev OPN javno razgrnjeno le v digitalni obliki na občinski spletni strani, javna obravnava pa je bila zagotovljena tako, da je bila na spletni strani objavljena video predstavitev gradiva. Vprašanja, vezana na razumevanje gradiva in podajanje pripomb, je bilo možno zastaviti preko telefona in v elektronski obliki. Na pisno zastavljena vprašanja so bili konec marca odgovori objavljeni na spletni strani Občine Brda. V času javne razgrnitve so lahko vsi zainteresirani na razgrnjeno gradivo podali svoje pripombe. V tem času je občina prejela osem pripomb. Vse je tudi obravnavala in do njih zavzela stališča, ki so ravno tako na voljo na občinski spletni strani.

Cene vode brez bistvenih sprememb

Svetniki so junija potrdili tudi elaborata novogoriškega podjetja Vodovodi in kanalizacija o oblikovanju cen storitev javne službe oskrbe s pitno vodo in o oblikovanju cen storitev javne službe odvajanja in čiščenja odpadnih voda. Za storitev oskrbe s pitno vodo bodo občani odšteli po 0,9227 evra na m³, za mesečno omrežnino pa 6,2655 evra na priključek. Za odvajanje odpadnih voda je bila potrjena cena za storitev 0,4070 evra na m³ ter mesečna omrežnina 4,3377 evra na priključek. Pri čiščenju odpadnih voda je cena za storitev na m³ 0,6871 evra, mesečna cena omrežnine pa znaša 6,3056 evra na priključek.

18. in 19. redna ter 2. izredna seja Občinskega sveta Občine Brda

Pri storitvah greznic in malih komunalnih čistilnih naprav pa znaša strošek storitve 0,4070 evra na m³ ter 0,8211 evra za mesečno omrežnino na posamezni priključek. V primeru, da uporabniki imajo namesto greznice malo komunalno čistilno napravo (MKČN) in izpolnjujejo pogoje glede učinka čiščenja (nad 90 %), je cena okoljske dajatve znižana za 90 %. V primeru pa, da ima uporabnik možnosti priključitve na javno vodovodno in/ali kanalizacijsko omrežje, ki se zaključi s čistilno napravo, pa se noče priključiti, mora poleg navedenih zneskov plačevati tudi omrežnino za gospodarske javne službe, ki je ne uporablja, pa bi jih lahko.

Med novostmi tudi sofinanciranje cepljenja proti klopnemu meningoencefalitisu

Pod streho je tudi prvi rebalans občinskega proračuna za leto 2021. Prihodki se povečujejo za 2,83 %, odhodki pa za 5,77 %. Kaj so največje spremembe? Zaradi epidemije bo v občinsko blagajno priteklo kar za 207 tisoč evrov manj koncesijskih dajatev od posebnih iger na srečo. Nekoliko več sredstev bo med drugim namenjenih investicijskemu vzdrževanju vrtcev in športnih objektov, urejanju ekoloških otokov, popravilu makadamskih cest in razvoju turistične infrastrukture ter sodelovanju s Skupnostjo Julijskih Alp. Aktivnostim v okviru mednarodno prepoznavnega dogodka Giro d'Italia je bilo namenjenih 40 tisočakov evrov. Dobrodošla pa je gotovo odločitev, da bo briška občina po vzoru novogoriške mestne občine po novem namenila dva tisoč evrov sofinanciranju cepljenja proti klopnemu meningoencefalitisu.

Kmalu finančne spodbude za razvoj podjetništva v briški občini

Namen odloka o dodeljevanju finančnih spodbud za razvoj podjetništva v Občini Brda je, kot razberemo iz obrazložitve, vzpostavitev učinkovitega podpornega okolja za potencialne podjetnike in delujoča podjetja v vseh fazah njihovega razvoja, povečanje možnosti za ustanavljanje novih podjetij, spodbujanja njihove rasti in ustvarjanje novih delovnih mest ter spodbuditev povezovanja med raziskovalnimi in izobraževalnimi organizacijami ter gospodarstvom. Na podlagi sprejetega odloka bo komisija za gospodarstvo v posameznem javnem razpisu določila, kateri ukrepi bodo predmet sofinanciranja. V proračunu za leto 2021 je sicer za dodeljevanje finančnih spodbud za razvoj podjetništva v Občini Brda že rezerviranih 50 tisočakov evrov.

Občina bo sofinancirala dva spremljevalca učencem s posebnimi potrebami in nakup dijaških vozovnic

Občinski svetniki so na junijski seji sprejeli sklep o sofinanciranju spremljevalcev učencem s posebnimi potrebami v osnovnih šolah Alojza Gradnika Dobrovo in Kozara Nova Gorica. Gre za potrebe dveh učencev, prvi z izrazitimi vedenjskimi težavami, drugi pa z lažjo motnjo v duševnem razvoju, s težko izgubo sluha, torej dolgotrajno bolnega otroka, in z zmerno gibalno oviranostjo. Osnovni šoli sta prošnji podkrepili z obrazložitvijo, da so stalni spremljevalci za otroke s posebnimi potrebami nujno potrebni, saj poskrbijo, da ti učenci zaradi svoje ga posebnega zdravstvenega stanja niso še dodatno prikrajšani in hkrati celemu razredu omogočijo, da pouk lahko poteka nemoteno.

Svetniki pa so prikimali tudi subvencioniranju dijaških vozovnic v višini 40 % v prihodnjem šolskem letu. Temu občina letno nameni 13 tisoč evrov. V šolskem letu 2021/22 naj bi cene avtobusnih mesečnih vozovnic ostale enake kot v preteklem letu, torej za 1. razred oddaljenosti (od najmanj 5 km do vključno 60 km v eno smer) znaša mesečna vozovnica 25 evrov, petmesečna 112,50 evra in letna 200 evrov. Dijaki bodo tako z občinsko subvencijo za mesečno vozovnico plačali kar 10 evrov manj od polne cene.

Erika Koncut

Bohinjska občinska delegacija

Potep med briškimi griči

Družino iz Bohinja, ki se je prve dni junija podala v odkrivanje briških lepot, so sestavljali župan, direktor občinske uprave in občinski svet ter direktor Zavoda za turizem Bohinj s sodelavkami. Delegacijo je med briške zanimivosti popeljala direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec, pred Vilo Vipolže pa je goste pozdravil podžupan Žarko Kodermac. Obisk bohinjske delegacije potrjuje trdno vez, ki se je spletla znotraj Skupnosti Julijskih Alp, in uspešno zgodbo povezovanja med destinacijama Brda in Bohinj.

Erika Koncut

Fotografija: Tina Novak Samec

Družina Art Circle

V Brdih in Vipavski dolini novi ambasadi

Romunska priključitev Art Circle

Nad projektom umetniških ambasad Art Circle se navdušuje vedno več držav. Letos spomladi se je družina ambasad, ki so razpršene po Brdih in Vipavski dolini, razširila kar za dve. Srbsko veleposlaništvo bo svojo umetniško ambasado imelo pri vinarstvu Marjan Simčič na Ceglem, romunsko veleposlaništvo pa v

Srbska priključitev Art Circle

Vipavski dolini pri nastanitvah Uroša Komarja v Vitovljah. Umetnost dokazano povezuje različne sveteve in kulture ter odpira možnosti sodelovanj tudi na drugih področjih.

Erika Koncut

Fotografija: ZTKMŠ Brda

Grad Dobrovo

Po treh desetletjih bo grad zasijal v prenovljeni podobi

Letošnjo pomlad nas je razveselila novica, da se bodo prizadevanja za prepotrebno obnovo Gradu Dobrovo uresničila. Občina Brda je bila uspešna na razpisu ministrstva za kulturo, in sicer na spomeniško-varstvenem projektnem razpisu za sofinanciranje kulturnega projekta na področju nepremične kulturne dediščine. Pridobila je skoraj polovico potrebnih sredstev za izpeljavo obnovitvenega projekta.

Vrednost obnove gradu je ocenjena na 400.000 evrov, kulturno ministrstvo pa bo prispevalo 198.330,99 evra. Preostalo polovico denarja, ki je potreben za obnovo, bo občina zagotovila iz občinskega proračuna.

Kaj bo spremenjenega? Obnovili bodo kritino (korce) in stavbno pohištvo (okna) ter sanirali poškodbe, ki ogrožajo ostrešje. Narejene bodo posamezne varovane vsebine v stavbi (razstavna dela idr.). Projekt je v celoti pomemben za ohranitev in obnovo avtentičnih materialov, saj gre za ohranitev obstoječe kritine, lesenega ostrešja in dela stavbnega pohištva (okna), s tem pa posledično za ohranitev starih tehnologij, tradicionalnih znanj in veščin. Pomemben je tudi na državni in širši

ravni ter ima izkazane povezave z razvojnimi projekti in programi. Z obnovo grajskega poslopja se bo povečala podpora kulture na lokalnem in regionalnem razvoju, izboljšali se bodo tudi prostorski pogoji za kulturo v javnem dogajanju ter privlačnost območja za obiskovalce.

Občina skupaj z Zavodom za turizem, kulturo, mladih in šport Brda že precej časa goji željo, da bi območje dobrowskega gradu oživela in mu vdahnila posebnega utripa. Deloma je to že uspela z odprtjem zastekljenega paviljona. Občino pa nazadnje čaka le še zadnji detajl: obnova grajskega poslopja.

Besedilo in fotografija: Erika Koncut

Tri oljke krasijo briška krožišča

Tudi krožišče v Drnovku v znamenju oljke

Tudi novo krožišče v Drnovku krasi čudovita oljka, ki jo je poklonilo podjetje Patriks d. o. o. Dobrovo, ki ga vodi Vojko Jurič. Oljka je bila posajena v petek, 11. junija, in je tako voščila dobrodošlico tudi tekmovalcem Dirke po Sloveniji, ki so se naslednji dan zapeljali iz Višnjevika proti Dobrovemu.

To je že tretja oljka, ki krasi briška krožišča. Dobrovskemu križišču jo je poklonilo podjetje Trine d. o. o., krožišče v Gonjačah pa krasi poklon Kleti Brda.

Erika Koncut
Fotografija: Uroš Bensa

Od turizma do prenosa znanja in dobrih praks

Celovška hiša umetnikov v Šmartnem

Občina Brda utrjuje vezi s avstrijsko Koroško. 23. junija je do sklepnega dejanja slavnostnega odprtja prispela Celovška hiša umetnikov v Šmartnem. Gre za objekt, ki ga je glavno mesto avstrijske zvezne dežele Koroške obnovilo po potresu pred 45 leti, pred dvema letoma pa je celovška občina pozvala briško k obnovitvi sodelovanja, ne zgolj glede hiše umetnikov, temveč tudi glede preostalih področij, od turizma do prenosa znanja in dobrih praks.

Občini sta ob podpisu pogodbe sklenili tudi skupaj obnoviti hišo umetnikov. Celovška občina je tako obnovila notranjost stavbe, briška občina pa poskrbela za prenovo ganka, zavezala pa se je, da bo v prihodnje uredila zunanost hiše. Napredke v obnovi sta preverili ob skupnem delovnem sestanku 9. junija, že 23. junija, tik pred slovenskim državnim praznikom in proslavitvijo 30-letnice Slovenije, pa sta vrata celovške umetniške hiše slavnostno odprla briški župan Franc Mužič in celovski podžupan Alois Dolinar.

»V Šmartnem bi se lahko po potresih leta 1976 ponovila zgodba Breginja, a smo, na srečo, imeli ob sebi arhitekta Izidorja Simčiča. Šmartno je ohranilo prvotni slog, ključno vlogo pri obnovi pa sta imela Mestna občina Nova Gorica in Ministrstvo za kulturo. Takrat je prišlo do velikega pobratenja med celovško občino ter občinama Nova Gorica in Gorica, ti prijateljski odnosi pa živijo še danes. Obrodili so takratno obnovo hiše umetnikov v Šmartnem, danes pa smo vez med Brdi in Celovcem ponovno simbolično podkrepili,« je ob slavnostnem dogodku poudaril Mužič, Dolinar pa je pristavil, da »živimo v alpsko-jadranskem prostoru.

Slavnostnega dogodka so se udeležili predstavniki sosednjih občin in Celovca

Korošci gojimo posebne čustvene odnose za dežele v tem območju. Gre za skupni kulturni prostor, ki nas vse navdušuje. Zato sem zelo hvaležen, da lahko danes ponovno odpremo to Celovško hišo, ki je tudi simbol povezovanja.«

Celovška hiša umetnikov bo tako odslej služila za navdihujočo točko

številnim ljubiteljem umetnosti, sicer pa spomnimo še, da je pred dvema letoma tudi avstrijsko veleposlaništvo postalo del družine projekta Art Circle.

Erika Koncut
Fotografija: Andrej Colja

Svetovni dan krvodajalstva

Vsaki pet minut nekdo potrebuje kri

14. junija obeležujemo svetovni dan krvodajalstva. Ob tej priložnosti sta v šempetrski splošni bolnišnici direktorica briške občinske uprave Anita Manfreda in direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec darovali kri.

Pridružili sta se redni darovalki, predsednici Rdečega križa Slovenije, Vesni Mikuž, ki je ravno istega dne v šempetrski bolnišnici darovala kri, tako kot tudi predsednik novogoriške izpostave Rdečega križa Aleš Mar kočič.

Sicer pa velja ob tej priložnosti izpostaviti tradicionalno krvodajalsko akcijo Sester svetega Martina. V lanskem letu bi, če epidemija ne bi posegla v naš vsakdan, izvedle že jubilejno 10. edicijo zapored. Akcija je vedno medijsko zelo odmevna in dobro obiskana. Pohvalijo se, da so h krvodajalstvu spodbudile številne mlade in take,

ki so v njihovi družbi kri darovali prvič. Poudariti pa je potrebno tudi, da so zadnja leta spodbujale tudi k vpisu v register "Daj se na seznam" za darovanje krvotvornih matičnih celic za bolnike z krvnimi raki, družjenje pa zaokrožile z dobrodelno noto in predstavitevijo gostujoče vinske hiše. Sestre svetega Martina se tako izkazujejo kot uspešne motivatorke k dobrim dejanjem za celotno skupnost.

Trenutno po podatkih s spletne strani <http://www.daruj-kri.si> primanjkuje krvi vseh skupin, razen AB+. Krvodajalstvo rešuje življenja in je eden ključnih delov naše medsebojne solidarnosti. Namreč, kar vsaki pet minut nekdo potrebuje kri. Zato ni odveč poziv, da, v kolikor še niste, postanete krvodajalec in tako prispevate svoj delež skupnosti.

Erika Koncut
Fotografija: Anita Manfreda

Direkcija za infrastrukturo je rekla »ne«

Spominska tabla »Vsak patk disko«

Ni potrebno posebej spomniti, saj nas na to še danes opozarja vsaka vožnja skozi krožišče v Gonjačah: lani novembra se je med policijsko uro na obzidju tamkajšnjega krožišča pojavil velik napis »Vsak patk disko«, ki je v marsikom vzbudil nostalgijo, pri drugih pa ogorčenje nad vandalizmom.

Legendarni napis, ki je svojčas vabil na plesišče v zadružni dom na Humu, je bil med gradnjo krožišča porušen. Po ponovnem pojavu tega so v briški občinski upravi na republiško direkcijo za infrastrukturo naslovili vlogo za postavitve spominske table iz kortena z istim napisom, a je direkcija vlogo zavrnila s pojasnilom, da je v skladu z zakonom o cestah prepovedano postavljati nagrobne plošče ali druga spominska znamenja na območju cestnega sveta. Gre za območje, oddaljeno največ dva metra od linij skrajnih točk prečnega in vzdolžnega profila cestnega telesa, vključno z napravami za odvodnjavanje, občestni zid v Gonjačah pa glede na zakonska določila spada ravno v to območje cestnega sveta. Spominska plošča bi posledično

ogrožala varnost v prometu. Odločitev direkcije je župan Franc Mužič komentiral z besedami: »Lahko si predstavljamo: vsak, ki bi se zapeljal mimo, bi se nezavedno zastrmel v napis in posledično ne bi sledil prometni varnosti v krožišču.«

Spomnimo, krožišče v Gonjačah so slavnostno odprli pred dvema letoma. Investicija je bila vredna dobra dva milijona evrov, od tega je skoraj 1,9 milijona prispevala država, slabih 135 tisočakov pa Občina Brda.

Erika Koncut

Fotografija: Andrej Colja

Giro d'Italia

Povezal goriški prostor in nakazal pot nadaljnjih sodelovanj

Manj kot mesec dni po znameniti nedelji, ko je čez briške griče in Novo Gorico zapeljal letošnji kolesarski spektakel Giro d'Italia, so se snovalci in koordinatorji dogajanja ob slovenski trasi sestali v Brdih in z zadovoljstvom potegnili črto pod izvedbo slovenskega dela dirke.

»Slovenski del športne prireditve Giro d'Italia je bil izjemen dogodek povezovanja in sodelovanja. Ugotovili smo, da s skupnimi močmi zmoremo izpeljati dogodke na nepredstavljeni ravni, zato si nadejamo še mnogo takih plodnih sodelovanj,« so poudarili Franc Mužič (župan Občine Brda), Anita Manfreda (direktorica briške občinske uprave), Tina Novak Samec (direktorica ZTKMŠ Brda), Rok Lozej (snovalec slovenske trase), Simon Rosič (podžupan Mestne občine Nova Gorica), Enzo Cainero (odgovoren za organizacijo etap v FJK) in Edy Reia (pobudnik za goriško traso).

Slednjima so se predstavniki briške in novogoriške mestne občine ob tej priložnosti še enkrat zahvalili za izkazano zaupanje in izjemno promocijo goriškega teritorija.

Erika Koncut, Fotografija: Anita Manfreda

Giro d'Italia

Več kot le kolesarska dirka, več kot le dogodek, pravi športni spektakel

Težko bi z besedami opisala vse emocije, ki so se zvrstile ob pripravah na največji športni dogodek in na tisto majsko nedeljo, ko je karavana kolesarjev s spremljevalnimi vozili zapeljala skozi Brda. Zavedali smo se edinstvene promocijske priložnosti, zavedali pa smo se še večje odgovornosti, ki smo jo s to priložnostjo dobili. V priprave smo se podali tako kot le mi znamo, strokovno in srčno. Rezultat pa ni presenetil le nas, temveč tudi glavnega organizatorja dirke in vidno vzhičenih komentatorjev svetovnih TV postaj.

Čas ne bi mogel biti bolj pravi. Po enoletnem svetovnem krču, ob vidno opešanem predvsem turističnem gospodarstvu, je bila naša edina želja ponovno zaživeti in v naših krajih ponovno pozdraviti goste. Ni je bilo proste sobe v tem vikendu in ni bilo prostega mesta v naših gostilnah. Roko na srce, tudi »stojišča in sedišča« ob 17 kilometrov dolgi trasi so bila ta dan vsa zasedena.

Že februarja, ko je bila novica potrjena in trasa, ki je predvidevala dva in pol kroga skozi naše kraje, razkrita, smo na ZTKMŠ Brda skupaj s kolegi iz Mestne občine Nova Gorica (MONG) ter Zavoda za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina pričeli s pripravami. Odločitev, da je skupna organizacija, enoten nastop in komunikacija edina prava pot, je bila soglasno potrjena. Z motiviranimi predstavniki

Giro d'Italia

briških društev, ponudniki in domačini smo bili složni, da lahko v tej zgodbi uspemo le povezani. In kot že mnogokrat poprej smo uspešno briško roza pravljičico tudi tokrat pisali skupaj. Pozitivna energija, sodelovanje in ljubezen do našega teritorija so nas spremljali tedne in dneve, ko smo skupaj odštevali zadnje ure do velikega dne. Vročica je naraščala, saj se je v Brdih prav vsak dan nekaj dogajalo. Naše priprave pa so spremljali tudi mediji in ni ga bilo dneva, da novinarji ne bi poročali o novostih s terena.

Priznati moram, da je bil prav vsak trenutek poseben. Verjetno pa se mi bo v spomin posebej zapisalo soboto oblačno jutro, ko sem se že vidno utrujena, a hkrati pomirjena zapeljala do Dobrovega in se prvič zares zavedala, kaj nam je v Brdih uspelo. Pred hišami se je še vedno pometalo, pospravljalo, krasilo. Nasmejani obrazi in topli pozdravi so še enkrat potrdili, da smo zgodbo Gira d'Italia pisali skupaj. Ob cesti so bili avtomobili in avtodomi z vseh koncev Slovenije parkirani že od petka. Po trasi so se že preizkušali kolesarji, ki so želeli še pred prihodom nedeljske karavane preizkusiti opevani cerovski klanec. Na grajskem dvorišču v vrsti za testiranje sva se z Rokom Lozejem, tehničnim direktorjem slovenskega dela Gira, z vidno orošenimi očmi pozdravila in ugotovila, da naju prevevajo isti občutki: »Kaj vam je Bricem uspelo? Kaj lahko pričakujemo jutri?«. Sama sem odhitela na Sabotin, kjer smo s kolegi iz Nove Gorice, Gorice in Štavra »pozdravili« veliko roza srce, ki je prebivalcem Nove Gorice in Gorice sporočalo zgodbo povezovanja. Par ur kasneje ta dan pa v Vili Vipolže skupaj s podžupanom Žarkom Kordermacem pričakala starodobnike s kadorno, ki je v Brda pripeljala podžupana MONG Simona Rosiča, s katerim sva bila v teh dneh najtesnejša sodelavca in zaupnika, ter župana Kobarida v spremstvu kobariških gasilcev. Zadnji obhod trase sem ta dan sklenila pozno zvečer, ko je nekaj po 21. uri vodja rediteljev Peter Marinič pozvonil rekoč: »Tina, sem pregledal še enkrat traso. Kot sva zjutraj govorila, potrebno bo pokositi še eno cesto. Lahko kako urediš?« V nedeljo ob 8.00 pa »Tina hvala, vse je urejeno. Cesta pokosena, reditelji prerazporejeni«. Mogoče je bilo prav poglavje zagotoviti brezhiben red in varnost slehernega obiskovalca in tekmovalca tisti vidik, ki se mi je zdel na začetku najzahtevnejši zalogaj. Pa vendar, utečena ekipa je tudi tokrat poskrbela za vse.

Lepšega nedeljskega praznika si nihče ni mogel želeli

Novinar Blaž Močnik, ki me je ta dan spremljal na trasi, je v svojem članku zapisal: »Bučen špalir organi-

Giro d'Italia

ziranega kaosa v cerovškem klancu, po novem najbolj znanem delu Brd, ni bil zgolj dosežek briške, novogoriške in slovenske soorganizacije enega največjih športnih dogodkov pod soncem. Gostovanje Gira d'Italia je osvojilo srca športnikov, navijačev in organizatorjev, saj si lepšega nedeljskega praznika nihče ni mogel želeli.

Ko je karavana ene največjih kolesarskih dirk na svetu, ki ima več kot 100-letno tradicijo, zavila v prvi od dveh krogov med briškimi vasi in vinogradi, bi naključni obiskovalec sklepal, da gre za odločilno etapo svetovnega prvenstva, kjer ima slovenski predstavnik v zadnjem kilometru sekundo prednosti pred najbližjo konkurenco. Kolesarji v ospredju, kot bi ne bili več vajeni gledalcev ob cesti, so kar malce debelo gledali razposajeno množico, ki jim je vendarle prepustila glavni del asfalta.

Smejalo se je seveda tudi vsem domačinom, na čelu s prvim možem Brd Francem Mužičem, ki občino vodi svoj sedmi mandat. Čeravno je že pred sedemnajstimi leti okusil, kako je, ko rožnata karavana pride v goste, je bil vseeno presenečen nad reakcijo okolja: »Nisem pričakoval tako pozitivnega vzdušja, čeprav je bil že sam odziv Brik in Bricev pred dirko izjemen. Zelo sem ponosen nanje. Brez dvoma občina sedemindvajset let dela na promociji in to povorko Gira je treba izkoristiti. Nikogar nismo posebej vabili, toda z delno sprostitvijo ukrepov so Brda povsem polna.«

Brici so mojstri promocije, ker se zavedajo, kdo je tokrat potrkal na njihova vrata. »Ker nam je bila priložnost dejansko podarjena, je bila naša dolžnost, da damo vse od sebe in da vsemu svetu dokažemo, da smo vredni Gira. Od najave dogodka so klicali ponudniki nastanitev, vinarji, kmetje in ostali prebivalci, ki jih je zanimalo, kako bi lahko tudi sami pripomogli k uspešni promociji,« je izpostavila direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec, ki je ne glede na utrujajočo pripravo na spektakel ta dan ob progi prekipevala od energije. Brici so za nameček kameri, ki Giro d'Italia menda približa nič manj kot 790 milijonom gledalcem po vsem svetu, postavili 50 krat 37 metrov veliko briško češnjo, 40 krat 43 metrov veliko srce na Sabotinu, s katerim so poslali sporočilo povezovanja čezmejnega prostora, pa še dve sedemmetrski steklenici rebule, pa sto v roza obarvanih koles ob cesti, tisoč balonov in pol toliko zastavic I Feel Slovenija.«

Brici in Brike smo lahko ponosni na vse svoje dosežke, predvsem pa na delavnost, iskrenost in srčnost. Tega se ne da naučiti, tega se ne da kupiti. To preprosto imaš! In mi vse to imamo, predani zemlji in delu, katerega opravljamo ponosno in z vso svojo bitjo.

Giro d'Italia

Aktivnosti, ki so v Brdih in Novi Gorici pospremlili Giro d'Italia

Šole in vrtci v novogoriški in briški občini in v Gorici so bili pozvani na likovni natečaj. Likovna dela otrok so bila razstavljena na mejni ograji ob Kolodvorski ulici v Novi Gorici z obeh strani, medtem ko so v Brdih s številnimi aktivnostmi obogatili okolico šol na Dobrovem in v Kojskem. Šolsko pročelje so krasila roza pobarvana kolesa in majčke, streho šole v Kojskem je krasil napis Brda kot tudi travnik pred šolo na Dobrovem. Na Bevkovem trgu v Novi Gorici je bila ponovno postavljena postaja z električnimi kolesi, ki je bila obarvana v barve Gira in Dirke po Sloveniji s celostnimi grafičnimi podobami Vipavske doline in Brd. Dijaki Šolskega centra Nova Gorica so izdelali kolesa v višini 80 cm, pobarvana v zeleno in roza barvo, s katerimi smo napovedovali dirko Giro d'Italia in kolesarsko Dirko po Sloveniji. Kolesa so bila postavljena po manjših krožiščih v Novi Gorici in Brdih. V večjih krožiščih v Novi Gorici ter vzdolž celotne trase v Brdih smo izobesili zastave z logotipom Gira in zastave z logotipom Dirke po Sloveniji. V Brdih smo posebne okrasitve in označbe postavili po celotni trasi ter v srednjeveški vasici Šmartno – roza krogi z logotipi Brd in Gira ter priložnostne zastavice so bile rdeča nit in vezni člen med vsemi briškimi vasmimi. Rok Kaver iz Športnega društva Polet je na dan etape izvedel prelet s padalom na relaciji Lijak–Sabotin–Brda–Nova Gorica, pristal je na travniku pri sodišču v Novi Gorici. Gasilci Javnega zavoda za gasilsko in reševalno dejavnost gasilska enota Nova Gorica so skupaj s kolegi gasilci iz sosednje Italije s pomočjo lestvenikov postavili skupen predor v višini 25 metrov nad traso Gira d'Italia na začetku Kolodvorske poti v bližini nekdanjega mejnega prehoda Solkan. Na lokacijo vzdolž trase so v Novi Gorici postavili velik dres (pol Giro d'Italia, pol Dirka po Sloveniji). Kolesarski dres v obliki majice je krasil tudi trg v Medani in bil prava atrakcija za številne fotografske objektivne že teden pred samim dogodkom. V Brdih smo posebej za ta dan na dveh lokacijah izpostavili tudi dva pomembna produkta, briško rebulo v okviru več kot sedmih metrov steklenic ter briško češnjo v velikosti 50 x 37 metrov. Kamera iz zraka je za več deset sekund približala ta objekt in ponesla sloves briške češnje v svet, lepo je bila predstavljena tudi briška rebula. V času prehoda kolesarjev mimo Trga Evrope je na trgu nastopilo Glasbeno društvo Nova, v času prehoda kolesarjev v Rožni Dolini pa Goriški pihalni orkester. Na Dobrovem je kolesarje kar dvakrat pozdravil Briški pihalni orkester. Na facebook strani GO! 2025 je s podporo Radia Robin

Giro d'Italia

potekala nagradna igra - Iščemo naj kolesarsko fotografijo in najljubšo traso Brd in Vipavske doline. V roza barvo smo osvetlili Hotel Perla, solkanski most, novogoriško občinsko stavbo, Vilo Vipolže, Grad Dobrovo in briško občinsko stavbo. V Brdih in italijanskem Colliu smo postavljene panoramske klopi - utrinkovalnice. Briški ponudniki so goste vabili v posebno »roza« obarvano edicijo odprtih domačij z degustacijami briške rebule ter drugih lokalnih produktov kot tudi posebne Giro d'Italia krožnike. Na

dan dogodka je preko Radia Robin potekal 8-urni prenos dirke s komentatorji in gosti iz Nove Gorice in Brd. Časnik Primorske novice in Primorski dnevnik pa sta pripravila posebno izdajo skupne priloge o letošnjem Giru.

Glavni organizator dirke je na svojem Instagram portalu v slovenščini zapisal HVALA SLOVENIJA!

V živo si je veliki dogodek ogledala tudi direktorica Slovenske turistične organizacije mag. Maja Pak in vodja predstavništva STO v Milanu Aljoša Ota. Vidno vzhičena, kot mi vsi, ko so na klanecu pred nami plapolale slovenske zastave in je 15 minut po vstopu karavane v Slovenijo glavni organizator dirke na svojem instagram profilu v slovenščini zapisal HVALA SLOVENIJA! Direktorica Maja Pak je za medije povedala: »Slovenski turizem seveda pričakuje izplen na račun dogodka, ki je državo pokazal v luči zelene destinacije za aktivni oddih. »Turistični trendi so šli že pred pandemijo v to smer, zdaj pa so se še povečali. Naslednji dve leti bodo naša glavna promocijska tema aktivne počitnice in športni turizem. Zato veliko pozornosti namenjamo športnim dogodkom

Giro d'Italia

in partnerstvu z vrhunskimi športniki, kot sta tudi Tadej Pogačar in Primož Roglič. To prinaša veliko učinkovitost.«

»Bil je izjemno lep dan in pozitivno obarvan. Z neverjetnim vzdušjem in ogromnim številom ljudi ob cesti. Naši slovenski navijači so pričarali vzdušje kot na največjih dirkah na svetu. In lahko smo samo ponosni nanje in ponosni tudi na organizatorje, ki so pripravili del etape na slovenski strani. Upam, da bo veliko število gledalcev tudi na Dirki po Sloveniji. Branitelj naslova z dirke po Franciji Tadej Pogačar bo z nami. Tudi ogromno drugih odličnih kolesarjev in jaz sem prepričan, da je pred nami nova, lepa dirka. Če je bilo danes v rožnatem, bo čez dva tedna in pol v zelenem,« pa je povedal Bogdan Fink, direktor kolesarske dirke Po Sloveniji.

Posebej smo ponosni tudi na slovensko ekipo posebne etape Gira E-bika

Posebej smo ponosni tudi na slovensko ekipo posebne etape Gira **E-bika**, ki je startala par ur pred veliko karavano, in sicer v sestavi: nekdanji vrhunski maneken, para triatlonec in para kolesar **Alen Ko-**

bilica skupaj s spremljevalcem **Urhom Klenovškom** na kolesu dvojcu, naša uspešna alpska smučarka **Ana Bucik** in nekdanji nogometaš, tudi reprezentant Slovenije, **Matej Mavrič Rožič**. Skupaj z italijanskimi kolegi **Danielem Pontonijem**, svetovnim prvakom v ciklo krosu leta 1997 in gorskim kolesarjem, **Samiro Todone**, nekdanjo gorsko kolesarko, in **Andrejem Zattijem**, nekdanjim profesionalnim kolesarjem, v letu 1997 tudi članom novomeške Krke, so uspešno premagali vse prepreke, se podali tudi čez cerovski klanec in osvojili cilj v Gorici ter predvsem stkali nova prijateljstva. Naj spomnimo še, da je Alen Kobilica skupaj z Urhom Klenovškom na etapi vozil električno kolo dvojec, ki ga je izdelal nemški proizvajalec koles Schauf po naročilu **Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Nova Gorica**. Da je vse potekalo gladko, pa je na E-biku za slovensko ekipo poskrbel ugledni športni novinar **Ervin Čurlič**.

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda
Fotografije: **Damijan Simčič, ZOSO**

Kolesarska dirka po Sloveniji

Nasvidenje roza, dobrodošla zelena

Dan po velikem spektaklu smo na naših portalih zapisali: Nasvidenje roza, dobrodošla zelena.

V Brdih smo bili lep primer dobre prakse, kaj lahko povezana lokalna skupnost doseže. Želja direktorice STO Maje Pak kot tudi direktorja kolesarske Dirke po Sloveniji Bogdana Finka je bila, da se ta primer prenese po celotni Sloveniji. Roza kolesa smo tako prebarvali v zelena. Roza majčke so zamenjale zelene in roza kolesarski spektakel je že bil pripravljen na sprejem zelene karavane.

Letošnja kolesarska Dirka po Sloveniji je sledila sloganu Fight for Green

Letošnja kolesarska Dirka po Sloveniji je sledila sloganu Fight for Green. Lokalna društva in lokalno prebivalstvo smo nagovarjali h kreativnim rešitvam, ki vsebujejo čim več trajnostnih in naravnih elementov. Glede na to, da smo butična zelena destinacija, je bil cilj hitro dosežen. Slovensko karavano so ponovno pričakali številni navijači od blizu in daleč, saj so Brda tudi na ta dan dobesedno »pokala po šivih«, saj smo gostili tudi Dneve odprtih kleti.

Na kar dveh interesnih točkah smo v Brdih priredili živo animacijo. Pred Vilo Vipolže so otroci postavili živo zeleno srce, ki ga je popestrila plesna animacija in slovenska zastava na balkonu ter napis Brda na travniku. Na stolpu v Gonjačah smo postavili živo zeleno »kačo«, saj so ljudje mahali z zelenimi zastavicami ter slovenskimi zastavami na vrhu samega stolpa. Prav tako smo poskrbeli za enotna okrasitev po trasi z zelenimi in belimi zastavicami s srci ter zelenimi in belimi majčkami. V zeleno so bila obarvana kolesa ob trasi, pred šolama na Dobrovem in v Kojskem, v Vipolžah kot tudi veliko kolo na krožišču na Humu. Dodatno smo ob trasi postavitev dve steklenici, 7 metrov visokih, tokrat v Višnjeviku in v Vipolžah. V osnovni šoli so učenci nadaljevali z aktivnostmi v sklopu projekta »mesec kolesarjenja«, Pihalni orkester Brda je tudi slovensko karavano kolesarjev pozdravil na Dobrovem pred občino.

V Brdih se pomena zunanjega turizma, kamor poleg pohodništva sodi tudi kolesarjenje, še kako zavedamo in prav Giro d'Italija ter kasneje Dirka po

Kolesarska dirka po Sloveniji

Sloveniji sta utrdila prepoznavnost naše destinacije kot ene izmed lepših kolesarskih destinacij v Sloveniji.

1000-krat hvala

Cenjene Brike in Brici (zaradi vas sem ponosna, da sem Brika!), prostovoljci, predstavniki društev, krajevne in vaških skupnosti, vsi briški ponudniki, partnerji. Je ni besede, ki bi lahko združila vse emocije, mojo hvaležnost in poklon temu, kar smo vsi skupaj kot eno uspeli prikazati in pričarati na briških cestah ob prehodu kolesarjev Giro d'Italia in kolesarske Dirke po Sloveniji.

Vzdušje in okrasitev je očaralo tako organizatorje kot tekmovalce, spremljevalce in tudi komentatorje neposrednega prenosa. Glasno je bilo slišati naše spodbujanje kolesarjev, plapolale so slovenske zastave, ob trasi je pokalo od spontanosti, gostoljubja, energije, pozitivizma in športnega duha. In kar je najpomembnejše: dokazali smo, da šport povezuje in da je naš teritorij čudovit brezmejni vrt z izjemno ponudbo. Obiskovalcem naših krajev in gledalcem preko televizijskih ekranov smo pokazali vso našo srčnost. Giro d'Italia je bil pravi in edinstven praznik! Pravi spektakel! Tudi Dirka po Sloveniji nas je ponovno združila.

Drage moje sodelavke Erika Kovačič Marinič, Petra Marušič, Mateja Drnovšček, Nataša Gregorič - brez vas ni mene! Z mano dihate noč in dan, včasih niti besede niso več potrebne, saj že pogled pove več kot 1000 besed.

Na tem mestu bi se za to čudovito roza in zeleno pravljico še enkrat rada zahvalila čisto vsakemu izmed vas. Ne bom vas imenovala, saj je prav vsak doprinesel svoj kamenček v mozaiku celostne zgodbe športnih Brd. Moram pa omeniti dve pomembni osebi, ki sta v Brdih prepoznali izjemen prostor za tovrstni dogodek in verjela, da lahko upravičimo odločitev organizatorja, da nam nameni kar dva kroga in pol etape. To sta Edy Reja in Enzo Cainero. Dve izjemni osebi, ki obožujeta Brda in se k nam vedno znova vračata z obljubo: **»To je bil šele začetek velike zgodbe, ki jo bomo pisali skupaj!«**

In kot je v enem od intervjujev dejal Rok Lozej: **»Lažje je zadeti na lotu kot dobiti tako etapo«**. Jaz pa se vprašam, kaj je še mogoče?

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda
Fotografije: Damijan Simčič, ZOSO

Praznik češenj na svoj način

Nova briška avantura, že drugo leto zapored

Težko smo pričakovali mesec maj, ko se sicer zelena Brda odenejo v rdečo barvo in se v vsej svoji lepoti in sočnosti na soncu svetlikajo po vsej stari celini znane briške češnje. Korona ukrepi so se začeli sproščati in v Brdih smo bili deležni obiskovalcev z vseh koncev Slovenije, ki so k nam prišli tudi zaradi njih, češenj. Po pomladni pozebi, ki je po nekaterih krajih že vzela svoj dolg, nam majski dež ni prav nič koristil. Prvih sort češenj skoraj nismo bili deležni, poznejših pa ni bilo toliko, kot bi si jih pridelovalci in obiskovalci želeli. Pa vendar, odločni smo bili, da Praznik češenj tudi letos bo!

Po izjemno uspešni realizaciji novega koncepta praznika v letu 2020 smo se odločili, da je za nas edina prava pot nadaljevanje tudi v letošnjem letu. Zavedamo se prednosti trajnostne zelene destinacije, ki zagotavlja razpršenost ponudnikov, znamenitosti in doživetij po celih Brdih in s tem tudi zdravstveno-varnostne vidike in butične zgodbe. To nam je sedaj še bolj kot kadarkoli prej glavno vodilo.

Številna doživetja naših ponudnikov smo tudi letos prav na poseben

način predstavili slovenskim novinarjem. Ko so že mislili, da Brda in njene skrite koticke, predvsem pa iznajdljive Brice že dodobra poznajo, smo jih ponovno presenetili. Češnje, oljke, sivka, zelena tišina in trenutek za odklop, globok vdih in duhovno

obogatitev. Pri Mireli in Adrijani na Bregu se čas ustavi, gostoljubnost pa te ne pusti ravnodušnega. Novinarska konferenca »pod vlku« tokrat v spremljavi domačih in sezonskih jedi ter odeta v številna briška doživetja tega poletja. Od spoznavanja energij-

Praznik češenj na svoj način

skih točk do umetniških delavnic in ustvarjalnic, športnih podvigov in kulinarčnih popotovanj smo predstavili tudi letošnjo češnjevo bero.

Zadnji vikend maja in začetek junija so se vsebine, obarvane s češnjevo sladkobo, ponujale za vsakim briškim »kantonom«. Z več kot 10 namigi smo obiskovalce tudi preko osveščanja o trajnostni mobilnosti, s kolesi ali peš spodbujali, kaj vse morajo pri nas videti, okušati in doživeti. Postavili smo tržnico v Gonjačah in Šmartnem, kjer so obiskovalce razveseljevali briški sadjarji. Več kot 25 vinarjev je v teh dneh na široko odprlo svoja vrata in sodelovalo pri projektu odprte domačije, briški gostinci so ponujali češnjeve krožnike, dekleta iz Društva briške žene in dekleta v Šmartnem pa obiskovalce posladkale z odličnim češnjevim pecivom. Pridih svežine in prihajajočega poletja je bila deležna tudi naša celostna grafična podoba. Neutrudljivi člani Planinskega društva Brda so k celotnemu dogajanju dodali pohodniško zgodbo. Pohodno pot Črnica so še dodatno označili, tako so imeli obiskovalci Brd možnost pohoda v lastni izvedbi že cel teden pred samim »češnjevim« vikendom. Razgibanost in raznolikost briške dežele je ponovno prevzela, kajti pohodnikov kot tudi kolesarjev je v tistih dneh kar mrgolelo po Brdih. Kolesarskih podvigov in doživetij z električnimi kolesi so se razveselili tudi naši posebni gostje - ekipa iz Bohinja, predstavniki občinske uprave in Zavoda za turizem Bohinj.

Zgodbe Praznika češenj, ki smo ji bili priča več kot 50 let, tudi letos nismo pisali. Korona obdobje je s svojimi ukrepi in omejitvami posegla tudi v to našo briško posebnost. Pa vendar se ne damo! »Naredi si svoj praznik češenj« je naša nova briška avantura, že drugo leto zapored. Naj spomnimo, da smo se na letošnji turistični borzi v Berlinu prav s komunikacijsko kampanjo Naredi si svoj praznik češenj ter Briška češnja v vsak dom uvrstili med prve tri oglaševalce v kategoriji »post covid komunikacijska kampanja«.

Ohranjamo praznik posvečen kraljici briškega sadja in ohranjamo spomin na pretekle edicije praznika, ki smo mu odeli še bolj trajnostna in zelena oblačila.

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda

Nagrade za briška oljna olja

Čeprav je letošnje leto zaradi koronavirusne bolezni okrnilo oljarske promocijske aktivnosti, se je peščica briških oljkarjev, članov Društva oljkarjev Brda, le odločilo poslati vzorce svojih olj na nekaj priznanih mednarodnih ocenjevanj oljčnih olj. Do konca maja smo dobili rezultate treh ocenjevanj, kjer so naši oljkarji dosegli odlične uvrstitve. Vsem prejemnikom čestitamo za dosežene uspehe.

Na prestižnem ocenjevanju v New Yorku (NYIOOC – New York International Olive Oil Competition) so Ivan Sirk iz Višnjevika, Aleš Bučinel iz Gradnega, Matej Drnovšček iz Vedrijana in Timon Brataševac iz Kozane dobili zlate medalje za kakovost.

Na mednarodno uveljavljenem ocenjevanju NOČNJAK 2021 so odličja za kakovost dobili Marjan Jericijo (tri zlate in srebrna medalja) iz Podsabotina, Timon Brataševac (tri zlate medalje) iz Kozane in Domen Drufovka (zlata in bronasta medalja) iz Podsabotina.

Na ocenjevanju OLJKA v Šempasu so zlata odličja za kakovost dobili Boris Marinič iz Ceglega, Ivan Sirk iz Višnjevika in Ivan Skubin iz Brega pri Golem Brdu. Boris Marinič je prejel tudi laskavi naziv vicešampion za mešano ekstra deviško oljno olje.

Tudi letošnja mednarodna ocenjevanja potrjujejo odličnost briških oljčnih olj in s tem pripomorejo k razpoznavnosti Brd kot enogastronske destinacije. Briški oljkarji moramo visoko kakovost znati vzdrževati. In paziti, da nam potvarjanje ali mešanje olj, ki je v svetu oljčnih olj dokaj pogosto, ne bi okrnilo težko pridobljenega slovesa proizvajalcev ekstra deviških oljčnih olj vrhunske kakovosti.

V domačih specialitetah bi morali naši ponudniki enogastronskih storitev izključno uporabljati domača oljna olja. In jih tudi znati predstaviti čedalje bolj zahtevnim gostom. Zato Društvo oljkarjev Brda pripravlja delavnice, na katerih bomo ponudnike seznanili s pomembnimi kazalci kakovosti oljčnih olj in

Rezultati NYIOOC 2021:

1171 vzorcev iz 28 držav
(<https://bestoliveoils.org/search>)

Kmetija Sirk	Ivan Sirk	blend	zlata medalja
Bučinel	Aleš Bučinel	briška črnica	zlata medalja
Kmetija Drnovšček	Matej Drnovšček	belica	zlata medalja
Villa Eva	Timon Brataševac	belica	zlata medalja

Rezultati NOČNJAK 2021:

291 vzorcev iz treh držav (<https://www.agroklub.com/sajmovi-dogadjanja/nocnjak-2021-tko-su-sam-pioni-i-dobitnici-priznanja/67962/>)

Jericijo	Marjan Jericijo	blend	zlata medalja
Jericijo	Marjan Jericijo	belica	zlata medalja
Villa Eva	Timon Brataševac	blend	zlata medalja
Jericijo	Marjan Jericijo	briška drobnica	zlata medalja
Villa Eva	Timon Brataševac	leccino	zlata medalja
Drufovka	Domen Drufovka	leccino	zlata medalja
Villa Eva	Timon Brataševac	istrska belica	zlata medalja
Jericijo	Marjan Jericijo	leccino	srebrna medalja
Drufovka	Domen Drufovka	blend	bronasta medalja

Rezultati OLJKA Šempas 2021:

68 vzorcev iz dveh držav
(https://god.si/wp-content/uploads/2021/04/katalog-olja-šempas-2021-rezultati-objava_god.si_.pdf)

Bose oil	Boris Marinič	blend	vicešampion Top 10 zlata medalja
Bose oil	Boris Marinič	briška črnica	zlata medalja
Kmetija Sirk	Ivan Sirk	belica	zlata medalja
Skubin	Ivan Skubin	blend	zlata medalja
Bose oil	Boris Marinič	leccino	zlata medalja

na katere posebnosti kakovostnih oljčnih olj bi veljalo opozarjati. Upam, da bodo zdravstveno-varstveni ukrepi dovoljevali, da to izvedemo še v letošnjem letu.

Božidar Slivnjak

Mednarodno tekmovanje NYIOOC World Olive Oil Competition

Iz New Yorka šopek zlatih medalj za slovenska oljna olje

Na mednarodnem tekmovanju NYIOOC World Olive Oil Competition v New Yorku je sedem slovenskih oljčnih olj prejelo zlato odličje, kar dokazuje, da se naši pridelovalci z vrhunskim pridelkom zlahka kosajo tudi z velikani iz tujine.

Nagrajenci iz Istre in Goriških brd

Z zlatim odličjem je bilo letos odlikovanih kar sedem slovenskih pridelovalcev oljčnega olja:

- Ekološka kmetija Aegida iz istrske vasice Grintovec za organsko deviško oljno olje iz sorte leccio del corno;

- Družinsko posestvo Brataševac iz Kozane v Goriških brdih za organsko pridelano ekstra deviško oljno olje Villa Eva iz istrske belice;

- Kmetija Bučinel iz vasi Gradno v zahodnem delu Goriških brd za ekstra deviško oljno olje iz briške črnice;

- Kmetija Drnovšek iz Vedrijana za bio ekstra deviško oljno olje iz istrske belice;

- Kmetija Morgan iz Grintovca za organsko pridelano ekstra deviško oljno olje mešanih sort; Morganovi so v New Yorku že petič zapored osvojilo zlato medaljo;

- Kmetija Sirk iz vasi Višnjevnik v Goriških brdih (že drugo leto zapored) za ekstra deviško oljno olje mešanih sort;

- Podjetje Lisjak d. o. o. iz Kopra za Hofer Gourmet ekstra deviško oljno olje mešanih sort.

Harmonija linij in okusov

Timon Brataševac se je z oljkarstvom začel ukvarjati pred 12 leti. V ekološkem oljčnem nasadu na družinskem posestvu v Kozani trenutno raste 580 oljk. V harmoničnih linijah so posajene belica, leccino pa drobica in črnica. Oljčnik družine Brataševac je opremljen s sodobnim podtalnim namakalnim sistemom in računalniško vodenim mehanizmom za ekološko gnojenje in velja za enega najmodernejših daleč naokrog. Za dodatno naravno gnojenje mladi gospodar poskrbi z deteljo, s katero zatravi nasad, da se tla obogatijo še z dušikom.

Mednarodno tekmovanje NYIOOC World Olive Oil Competition

Po predlanskem letu, ko oljke v Brdih zaradi neugodnih vremenskih razmer niso kaj prida obrodile, je skrbnega pridelovalca lansko leto nagradilo z bogato letino. »Drevesa so bila vseskozi v dobri kondiciji, plodovi so se lepo razvijali, muho smo sproti obvladali, ko smo opazili, da se jih je več prijelo v feromonskih vabah. Jeseni je bilo treba plodove nekaterih sort pobrati približno 15 dni prej, kot smo vajeni, da smo ujeli pravšnjo zrelost,« pripoveduje Timon Brataševac, ki še opozori, da je bilo treba pravočasno najaviti tako inštitutu za ekološko pridelavo kot tudi oljarni termin stiskanja olja, da ne bi prišlo do mešanja z oljčnim sokom iz plodov konvencionalne pridelave.

O tem, kako je med vsemi sortnimi različicami odbral pravo olje za New York, razkrije: »Vsako sorto smo stiskali posebej, da smo lažje spremljali zorenje olj, preverjali okus in aromo. Vonj agrumov, prijetna pikantnost in rahla grenkoba v olju belice so naravnost izstopali, zato sem tega izbral in poslal na mednarodno tekmovanje.«

Ko je med zlatimi nagrajenci opazil blagovno znamko Villa Eva, so ga preželi zelo lepi občutki. »Medalje in priznanja nam dajo spodbudo za naprej. Tako še raje delamo. Razmišljamo tudi o širitvi nasada, vse bolj zanimive pa postajajo pri nas tudi pokušine olj za goste, ki nas obiščejo, tako da pikantnost in dobrodejne učinke zlate tekočine ponesemo med ljudi, ki cenijo sadove narave.«

Tekmovanje NYIOOC World Olive Oil Competition je največje in najprestižnejše tekmovanje v kakovosti oljčnega olja. Letos je nanj prispelo rekordnih 1171 vzorcev oljčnega olja iz 28 držav, s čimer je bil presežen prejšnji rekord s 1003 vzorci, poslanimi na tekmovanje NYIOOC leta 2018.

Seznam nagrajencev, ki ga po tekmovanju pripravijo organizatorji, služi kot standardni vodnik po najodličnejših oljčnih oljih v svetu in uvrsti njihove proizvajalce med tiste, ki jih je vredno obiskati in pri njih pokusiti zlato tekočino, ki jo pridelajo z marljivostjo in predanostjo.

Iz lokalnega okolja v mednarodne vode

Fotografija: Andrej Colja

Matej Drnovšček

Tudi na družinski kmetiji Drnovšček v Vedrijanu so se razveselili zlatega odličja, le časa za proslavljanje še ni bilo, pripoveduje mladi gospodar, ki je v tem obdobju zaradi pobiranja in razvažanja češenj že ob petih zjutraj pokonci. »Naša glavna dejavnost

klimo, sogovornik pojasni: »Pri nas, zlasti v Brdih, so ekstremni vremenski pogoji, mraz pozimi lahko znatno zmanjša rodnost. Glede količin smo v primerjavi z mnogimi resda na slabšem, zato pa smo po kvaliteti, če gledamo kemijske parametre, na vrhu.

Naša olja so namreč zelo pikantna in bogata z antioksidanti.«

Da bi prepoznali primerno zrelost oljk, oljkar spremlja analize kmetijskega zavoda in sproti preverja oljevitost plodov. »Plod stisnem z roko in če se meso lepo loči od koščice, to kaže na zrelost,« pojasni Drnovšček in doda, da oljke na kmetiji raje pobirajo dan prej kot prepozno.

Na ocenjevanje v New York so z družinske kmetije poslali olje istrske belice: »Zdel se nam je dober letnik. Grenčina, pikantnost in sadnost so zelo skladna. To največ odtehta na tekmovanjih,« razkrije sogovornik, ki za uporabo vrhunskih oljčnih olj priporoča, da jih dodamo jedem na koncu kuhanja kot dragoceeno začimbo in jo pospremimo z zgodbo, ki obogati kulinarčno doživetje.

Jasna Marin

Mednarodno tekmovanje NYIOOC World Olive Oil Competition

Nagrade odpirajo tuja tržišča

Družinska kmetija Sirk iz Višnjevika skrbi za nekaj manj kot 300 oljčnih dreves. Skrb za kakovosten pridelek jim je prinesel številna priznanja, tokrat že drugo leto zaporedoma zlato na newyorškem ocenjevanju World Olive Oil Competition za njihovo ekstra deviško oljčno olje mešanih sort.

»Priznanje nam veliko pomeni, saj pridobivamo potrditev, da delamo v pravi smeri. To dokazuje tudi, da sta briški teritorij in tukajšnja mikroklima dobrodejna za pridelavo odličnih olj. Tukaj je zadnja meja, kjer raste oljka in najbrž ravno zato oljka da nekaj več iz sebe,« pove gospodar Ivan Sirk. Zakaj pa odločitev, da že drugič zaporedoma kandidira z znamko blend? Kot pojasni, je najprej tekmoval s sorto belica. Rezultati pa so bili že takrat odlični. Nato se je odločil za spremembo, da bi spoznal, kaj je z blendom. Tudi ta je, kot dokazujejo odzivi na tekmovanjih, zanimiva in se postavlja visoko na stopničke. Poleg tega pa zlato dve leti zaporedoma za isto znamko resnično dokazuje, da je briški teritorij kakovosten za pridelavo olja kot tudi, da Sirkovi kakovostno opravljajo svoje delo z oljkami. »Trudimo se. Skrbimo, da je vse čim bolj na nivoju. Dobro sodelujemo tudi z Kmetijsko-gozdarskim zavodom Nova Gorica, ki nam redno sporoča parametre oljevitosti, zrelosti in škodljivcev,« pripomni Sirk.

Sirkovi pa so nagrade ne samo iz New Yorka, ampak tudi iz Tokia dobivali že leta 2019 in še prej. V Tokio so prvič vzorce belice poslali pred tremi leti in že takrat navdušili komisijo, ki jim je podelila zlato. »Takrat nisem imel predstave, kam se spuščamo in kako je to tekmovanje globalno ter kaj bova dosegla s kolegom Alešem Bučinelom. Po takratnem dosežku je padla odločitev, da že naslednje leto poleg tekmovanja v Tokiu poskusimo še v New Yorku.« Sicer pa še poudari, da mu veliko pomenijo tako nagrade iz Tokia kot tudi New Yorka.

Te nagrade na mednarodni ravni so Sirkovim odprle tudi tuja tržišča, pretežno evropska. »Pokličejo, slišijo, ali so neke prebrali. Te kontaktira-

jo preko elektronske pošte. Salzburg, Düsseldorf, pa tudi Litva, Švica. Pretežno severna Evropa. V zadnjem času je zaradi epidemije prodaja potekala pretežno preko pošte, sicer pa nas tudi obiščejo na domu. Ko recimo preživljajo počitnice v naši bližini, potem se ob vračanju domov oglasijo tudi pri nas.« To dokazuje, da tudi pridelava kakovostnega oljčnega olja in doseganje visokih rezultatov privablja v teritorij vedno nove obiskovalce in je pomembna turistična promocija.

Na vprašanje, kaj načrtuje v prihodnosti, ali je že na obzoru kakšna posebna želja, udeležitev novega tekmovanja, na katerem še ni sodeloval, Ivan z nasmehom odgovori, da je izziv vedno dober. »Če bi bila udeležitev tekmovanj finančno bolj dos-

Ivan Sirk

topna, bi se gotovo odločili za več tekmovanj. Dejansko te kar snubijo, da se udeležiš. Od januarja naprej konstantno prejemamo vabila tako iz Brazilije, Portugalske, Italije, Dubaja, pa tudi Londona in drugih tekmovanj po svetu. V kolikor bomo premogli, bomo poslali še kam. To mi je gotovo v izziv, saj bi tako pridobili potrditve kakovosti še iz drugih tekmovanj.«

Nenazadnje pa Ivan Sirk poziva vse, ki imajo veselje pošiljati vzorce na tekmovanja, naj ne podležejo strahu, ampak se kar pogumno udeležujejo ocenjevanj.

Erika Koncut

Fotografija: Andrej Colja

Mednarodno tekmovanje NYIOOC World Olive Oil Competition

Naravi pripisuje velik delež zaslug za kvaliteto olja

Kmetija Bučinel iz Gradnega se že vrsto let ukvarja z vinogradništvom, sadjarstvom in oljkarstvom. S slednjim se tudi najbolj ponašajo, saj jim je posebna predanost in skrb za oljke prinesla že vrsto priznanj z državnih in tudi mednarodnih tekmovanj.

Eno izmed takih tekmovanj je Olive Japan, kjer je dve leti zaporedno osvojil zlato medaljo, letos pa je po dveh letih ponovno prepričal komisijo International Olive Oil Competition v New Yorku in domov prinesel zlato. Pri vseh nagradah in odličjih pa mu ni najpomembnejša potrditev in uveljavitev na mednarodni ravni, čeprav tudi to prinaša zadovoljstvo, temveč uspeh avtohtonih briških vrst. »Pred dvema letoma sem dobil medaljo za briško drobnico, letos pa z briško črnico, obe sta avtohtoni briški sorti in to, da sta naši načeloma neprepoznavni vrsti dosegli izjemne rezultate na enem največjih in najpomembnejših oljarskih tekmovanj, mi pomeni veliko,« pravi Aleš Bučinel.

V izdelavo oljčnega olja je vloženega veliko truda. Oljke obirajo ročno, da ne pride do poškodb drevesa in sadeža, pri obdelavi pa je zelo pomembno, da olje ne pride v stik z zrakom, oziroma da se izpostavljenost čim bolj zmanjša. Tudi po končanem procesu predelovanja je za olje potrebno nadaljnjo skrbeti, saj je občutljivo na toploto in se najbolje ohrani, če ga shranjujemo v inox posodah. Kljub veliki količini vloženega dela pa Bučinel naravi pripisuje velik delež zaslug za kvaliteto olja. »Na tekmovanjih je pomembna harmoničnost olja, od pikantnosti do grenkobe in sadežnosti se morajo glavne sestavine lepo prelivati in ne preveč izstopati, da ne pokvarijo harmonije. Prepričajo jih tudi domače sorte, ki prebudijo njihovo zanimanje in briška črnica ustreza obema kriterijema,« odgovarja na vprašanje, kako najbolje prepriča komisijo. Pomembno je ljudem predstaviti olje, saj ga ne poznajo. Za večino je olje nekaj, s čimer obeliš solato, poznajo le tista iz marketa in mu ne pripisujejo pretiranega pomena pri pripravi jedi, se pa vedno bolj izobražujejo v tej smeri in spoznavajo, da olja, tako kot vina, niso vsa enaka. Nekatera imajo bolj izrazit okus, ki lahko prekrije okus jedi, druga bolj blag pridih, ki v ozadju neopaženo podpira hrano.

Aleš Bučinel

Fotografija: Andrej Colja

»Za butične oljkarje, kakršni smo v Brdih, je udeleževanje velikih tekmovanj precejšen zalogaj tako finančno kot tudi psihično. Začeti je potrebno z manjšimi državnimi tekmovanji in čeprav je cilj večine potrditev iz tujine ter soočanje z mnogovrstnimi različnimi pridelovalci, je pomembno vztrajati počasi, si postopoma višati cilje in verjeti vase; potrditev mora najprej priti od znotraj,« nam pove. Na vprašanje o načrtih za naslednje leto odgovori, da je še vse odvisno od pridelka. Letos je sicer letina bistveno slabša kot lani, a ni še nič dokončno, dokler niso oljke v košarah. Cilj bi bila seveda zopet tujina, od koder ponudbe in povabila udeleževanja kar letijo.

Z olji zalaga restavracije višjega nivoja po Evropi in Ameriki; v Sloveniji, Italiji, Avstriji, Nemčiji, Angliji, na Danskem, v Združenih državah Amerike in Kanadi. Kako mu je to uspelo? »Treba je znati prodati. Če pridem v gostilno in rečem 'Mam oliuno olje, rabite?', bodo rekli 'ne',« simpatično odgovori. Potrebno je prikazati, kaj jim res ponujamo, olje vključiti v prehrano, kombinirati sovpadanje okusov. »S prodajo načeloma ni problema, saj se vest o dobrem olju širi od ust do ust in kar naenkrat se znajdeš med številnimi ponudbami in prodaj več olja, kot ga imaš, ker je dobrega olja skoraj v pomankanju.«

Aleš Bučinel zaključuje z mislijo, da se vse trdo in pravično delo povrne in se veseli novih izzivov, ki jih bo srečal na poti.

Maja Terpin

Blend BOSE oil

Drugič zapored vice šampion oljke Šempas

Pomlad je čas reza oljk in čas ocenjevanja oljčnih olj. Takrat oljkarji dobimo še dodatno potrditev o kakovosti svojih oljčnih olj. Prvi rezultati, ki smo se jih pri BOSE oil razveselili, so prišli iz Šempasa, kjer so priredili ocenjevanje Oljka Šempas 2021.

Goriško oljgarsko društvo je letos že petič organiziralo ocenjenih oljčnih olj. V ocenjevanju je bilo kar 68 vzorcev oljčnih olj iz Slovenije in Italije.

Blend BOSE oil je že drugič zapored prejel vice šampionski naslov ter plaketo za TOP 10 in zlato medaljo. Zlato medaljo pa sta prejeli sortni olji briška črnica ter leccino. Gre za pomembne rezultate, ki potrjujejo kakovost naših olj in nam povrnejo veliko dela, potrebnega za vsako kapljico olja BOSE oil. Pred zaključkom redakcije je BOSE oil v Atenah prejel zlato medaljo za sorto briška črnica.

Tajda Marinič

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo

Nepogrešljiva zelišča v kuhinji in na vrtu

V sredo, 25. maja, so mlade kuharice iz 7. a postregle učence 9. razredov. V okviru izbirnega predmeta Sodobna priprava hrane, kjer so učenci vključeni v projekt »Kuhna pa to«, z veseljem odkrivajo in pripravljajo domače jedi. Tokrat so, času primerno, posegle po zeliščih. Pripravile so frtaljo, zavitek z divjimi šparglji in sivkin kolač. Obiskala sta nas tudi vodja projekta Anka Peljhan in fotograf. Učenkam se niti pod budnim fotografskim objektivom niso zatresle roke, suvereno so jedi pripravile in jih ob postrežbi tudi predstavile. Požele so obilo zadovoljstva in pohval.

Devetošolci pa so se v letošnjem letu lotili prav posebnega projekta -

skupaj z učiteljicami mentoricami uresničujejo projekt Šolski vrt. Ker si želimo, da bi v šolskem vrtu uspevala tudi za Primorsko in Brda značilna in nepogrešljiva zelišča,

smo jedi predstavili in ponudili prebivalcem teh dveh območij. Računamo na to, da bomo v naslednjem letu zelišča nabirali že v našem vrtu.

Hiša Marica, domačija Belica in Villa Eva

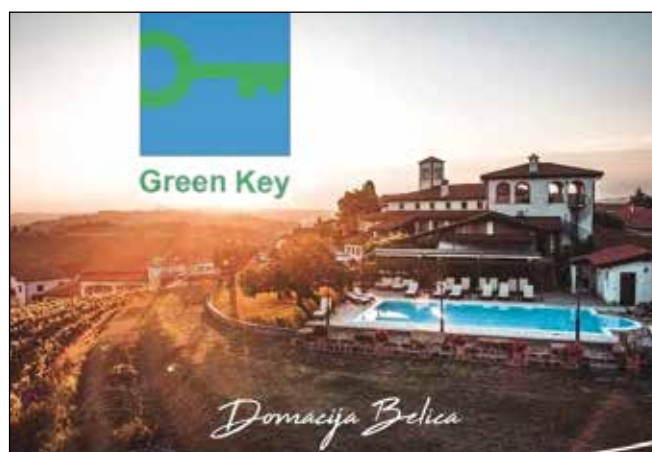
Vedno več ponudnikov zavezanih k trajnosti

V Brdih, kjer smo globoko zavezani trajnosti in ohranjanju naravnih in kulturnih danosti, smo v zadnjih dneh aprila prejeli izjemne novice naših ponudnikov o pridobitvi novih trajnostnih certifikatov Zeleni ključ. V družino trajnostnih je tokrat vstopila še trojica ponudnikov, ki jo sestavljajo Hiša Marica, Domačija Belica in Villa Eva.

Tako smo v Brdih, ki se ponaša z zlatim zelenim certifikatom ter dvakratno uvrstitvijo med 100 najbolj trajnostnih zelenih destinacij na svetu, ob ponovnem zagonu turizma še bolj trajnostni. V naši destinaciji smo v zadnjih treh letih namreč pridobili kar sedem trajnostnih certifikatov za namestitve, kar je gotovo dobra popotnica tudi za preostale ponudnike, ki se še odločajo za certifikacijo.

Hiša Marica v Šmartnem in domačija Belica v Medani, obe v lasti družine Mavrič, sta gotovo simbol domačnosti in tradicije, Mavričevi pa poleg namestitev z domačim pridihom nudijo še vrsto svojih izdelkov. Kot pravi Sebastjan Mavrič, certificiranje ni bil pretežek za logaj: »Trajnostnim smernicam smo bili zavezani že od začetkov tako naše domačije Belica v Medani kot Hiše Marica v Šmartnem, torej delujemo trajnostno, skrbimo za okolje, uporabljamo lokalne sestavine in povezujemo lokalno ponudbo. Vključitev v družino trajnostnega certifikata Zeleni ključ je bila logična posledica tega našega trajnostnega delovanja, obenem pa tudi potrditev, da tako dejansko tudi ravnamo. Vsekakor so tudi obiskovalci vedno bolj trajnostno osveščeni. Ta situacija v zadnjem letu z virusom covid-19 je usmeritev gostov v iskanje bolj varnih in trajnostnih ponudb še potencirala, zato menim, da bo tudi v prihodnje še večji poudarek na trajnosti.«

Villa Eva družine Brataševac v Kozani se ravno tako ponaša s paletto izvrstnih hišnih pridelkov, namestitve pa s sodobnim pridihom. Timon Brataševac kot razlog za vstop Ville Eve v družino Zeleni ključ poudarja: »Za vključitev v družino trajnostnega znaka Zeleni ključ smo se odločili, ker smo našo kmetijo že od samega za-

Dnevi odprtih kleti (DOK) v Brdih

Utrip vinogradnikov in vinarjev

Ob koncu pomladi briška vina vabijo na nepozabno doživetje. Drugi vikend v juniju so gostje prireditve Dnevi odprtih kleti (DOK) spet začutili utrip vinogradov in pozornost, ki jo vinarji namenjajo svojim trtam v Brdih. Popeljali so jih tudi v vinske kleti ter z njimi delili nasvete in izkušnje o umetnosti kletarjenja ter ljubezni do trte. Letošnja protagonistka je bila rebula, sorta z velikim potencialom, ki se lahko postavlja ob bok najboljšim svetovnim vinskim sortam.

Vinska zgodba se je pričela na Gradu Dobrovo, kjer so obiskovalci prevzeli kozarce ter zemljevid sodelujočih vinarjev. Od tam se je vsak odpravil na degustacije k željenim vinarjem. Na letošnji prireditvi DOK je sodelovalo 34 vinarjev, ki so poleg rednega programa degustacij vin pripravili tudi ogled kleti, foto kotičke in ostale zanimivosti, ki so obiskovalce od blizu in daleč popeljale v svet okusnih vin.

V letošnji izvedbi so obiskovalcem ponudili tudi kulinariko pri sodelujočih vinarjih. Poleg vstopnice za degustacije pri vinarjih je paket DOK Kulinarika vključeval tudi pet bonov za degustacijske krožnike.

Tudi letos so vinarji podarili en karton najboljše rebule v namen dobrotelčnosti. Na letošnji dražbi so tako

zbrali 3930 evrov, ki jih bodo namenili projektu Botrstvo v Sloveniji.

Obiskovalci DOK so lahko ocenili oziroma izbrali najboljšega vinarja letošnje prireditve. Od vseh sodelujočih pri ocenjevanju so organizatorji izžrebali zmagovalca, ki bo prejel vina v vrednosti 300 evrov izbranega naj vinarja DOK.

Fotografiji: Damijan Simčič, ZOSO

Hiša Marica, domačija Belica in Villa Eva

četka preusmerili v ekološko delovanje. Zato smo želeli pridobiti potrditev o trajnostni usmerjenosti tudi za našo hišo Villo Evo, kjer smo tudi že od njenega odprtja pazili na trajnostne smernice, torej manjšo porabo energije in vode, pravilno ločevanje odpadkov itd. V načrtu imamo že širitev ponudbe, in sicer vključitev naših oljčnikov kot atrakcije, s čimer bi obiskovalcem tudi pokazali, da resnično delujemo ekološko. Opažamo tudi, da se obiskovalci vedno bolj odločajo za obisk na osnovi trajnosti in ekološkega, zato je pridobitev trajnostnega znaka in delovanje v tej smeri gotovo dodaten plus tako pri nas kot za obiskovalce.«

Kot sta že sogovornika potrdila, bodo v obdobju po epidemiji pri obiskovalcih ravno vrednote trajnosti

igrale ključno vlogo pri izbiri destinacije, kjer bodo preživeli krajše ali daljše oddihe.

Direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec z zadovoljstvom dodaja: »Večkrat sem že poudarila, da je trajnost naša zaveza in je že globoko ukoreninjena v način razmišljanja, življenja in delovanja vseh Bricev in Brik. Na zavodu zato konstantno spodbujamo ponudnike, da sledijo zelenim smernicam in se odločajo za vstop v mednarodno priznane trajnostne znake. Veseli me tudi odločitev gostinskih ponudnikov, ki so se odločili, da v družino zelenih certifikatom prepeljemo še znak Green Cuisine.«

**Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda**

Briško vinogradništvo v luči podnebnih sprememb

Vremenska nestanovitnost bo vse pogostejša

Podnebne spremembe so postale ena izmed najhujših groženj človeštvu, v kolikor se bo količina toplogrednih plinov v ozračju še naprej povečevala, se bodo povečevala tudi tveganja za človeštvo in Zemljo.

Podnebne spremembe so vsakršne spremembe podnebja skozi čas bodisi zaradi naravne spremenljivosti bodisi človekove dejavnosti. Prvenstveni razlogi za podnebne spremembe so povezani s tokovi energije v in iz zemeljskega podnebnega sistema, z izmenjavo energije med ozračjem, oceani in Zemljo, kot tudi s spremembami v relativnem položaju med Zemljo in Soncem, položaju kontinentov, nastajanju gora, vulkanskih izbruhov, povezani so tako s spremembo v sestavi ozračja kot s številnimi drugimi silami (sevalne, nesevalne, notranje, zunanje, periodične itd.). V zadnjih 100 letih pa je proces podnebnih sprememb še intenzivnejši in presega naravno spremenljivost podnebnega sistema, katerega gonilna sila so predvsem emisijski toplogredni plini, ki jih človek spušča v ozračje ob uporabi fosilnih goriv (nafta, premog itd.). Podnebne spremembe ne prizanašajo niti Brdom, kjer se vse pogostejše kažejo vremenski ekstremi, kot so vročinski valovi, močnejši nalivi, višje temperature zraka in zemlje, spomladanske pozebe, močnejši vetrovi in še več.

Temperature zraka in tal

Temperatura zraka in tal sta dva izmed najpomembnejših okoljskih dejavnikov, ki neposredno vplivata na rast in rodnost vinske trte ter kakovost grozdja in vina. Po podatki Agencije Republike Slovenije za okolje (ARSO) se je povprečna letna temperatura zraka na območju Brd v zadnjih petih desetletjih povečala za povprečno 1,1–1,5 °C. Najbolj izrazita povečanja temperatur zraka so zabeležena spomladi in poleti. Višje temperature so posledica vse večjega sončnega obsevanja. V Brdih je trenutno na leto okrog 2000–2250 sončnih ur, kar je za povprečno dva tedna več sončnega obsevanja kot pred desetimi leti. V kolikor ne bo prišlo do globalnega zmanjšanja izpusta toplogrednih plinov v ozračje in se bo trend nadaljeval, se v Brdih na vsakih deset let pričakuje povečanje temperature zraka za 0,3–0,4 °C, kar pomeni, da se bo do leta 2050 temperatura po najbolj optimističnem scenariju povečala še za okrog 1,0–1,2 °C, medtem ko bo po bolj črnogledih napovedih poskočila tudi za 1,7 °C in več, kar pomeni,

da bodo imela Brda leta 2050 temperature, kot jih poznamo danes v Španiji. Vse manj je tudi hladnih ($T < 10\text{ °C}$) in vse več vročih dni ($T > 30\text{ °C}$), v Brdih je tako na vsako desetletje za do dva hladna dneva manj in za do štiri vročih dni več. Vse pogostejše višje temperature predvsem zgodaj spomladi (februar in marec) predčasno in hitreje segrevajo tla kot ozračje, kar aktivira dejavnosti koreninskega sistema vinske trte in za sabo potegne zgodnejše brstenje. Temperatura tal se je po podatkih ARSO v zadnjih petih desetletjih povečala v povprečju za med 1,0 in 1,5 °C, predvsem na globini tal med 30 in 100 cm, prav tam, kjer se razrašča večina koreninskega sistema vinske trte. Zgodnejše brstenje, v nekaterih letih tudi za 2–3 tedne prej kot pred nekaj desetletji, pomeni tudi zgodnejše izvajanje ukrepov v vinogradu, kot so varstvo in gnojenje vinske trte ter vsesplošno upravljanje s tlemi. Zgodnejše brstenje običajno pomeni tudi zgodnejše cvetenje ter tudi zgodnejši začetek zorenja jagod, obenem pa se ob višjih temperaturah skrajša tudi trajanje zorenja, kar ima zelo velik vpliv na količino, predvsem pa na kemijsko in senzorično kakovost grozdja.

Trgatve v zadnjem desetletju potekajo tudi do mesec dni prej kot pred petimi desetletji. Z dodatnim zvišanjem temperature se bo zorenje grozdja še dodatno pospešilo, zato gre pričakovati, da bodo trgatve v prihodnje še zgodnejše. Hitremu povečanju sladkorjev v jagodah sledi hitra razgradnja kislin, medtem ko temu ne sledi sinteza fenolnih spojin (barva in okus grozdju in vinu) ter zorenje pečk, zato v vino prehaja vse manj fenolnih spojin in vse več nezrelih taninov iz pečk, ki skupaj povzročajo neharmoničnost vin. Povrh vsega vina vsebujejo vse več alkohola in manj kislin, imajo višji pH, kar še dodatno zmanjšuje njihovo stabilnost. Istočasno gre opomniti še na to, da bodo veliki premiki v energijskih tokovih v in iz zemeljskega podnebnega sistema in spremembe ozračja povzročale zelo velike

Briško vinogradništvo v luči podnebnih sprememb

Plazenje terase

temperaturne razlike v zelo kratkih časovnih obdobjih, zato bosta pomlad in jesen vse manj izraziti oziroma vse bolj zabrisani, tako da bo prehod iz zime v poletje, in ponovno v zimo, zelo hiter. Na vse te znatne spremembe se morajo večkrat letno prilagajati in odzivati tudi vinske trte z različno kompleksnimi »protistresnimi« mehanizmi na različnih nivojih, za kar trta porabi veliko energije, kar kasneje ali celo v naslednjem letu zmanjša njeno rast in rodnost ter posledično kakovost našega pridelka, grozdja. Letos smo priča zelo drugačnemu ali neobičajnemu letu, ki v kontekstu klimatskih sprememb potrjuje napovedi o vse pogostejši vremenski nestanovitnosti – nadpovprečno topla februar in marec in kasneje hladnejša in deževna april in maj. Tovrstne razmere so povzročile tudi spomladanske pozebe in nenazadnje zakasnitev v rasti trte, otežile so varstvo rastlin in povzročile številne druge anomalije, ki se bodo odrazile tudi v naslednjem letu. A opomniti velja tudi, da so prav Brda eno izmed redkih območij, kjer je sprememba temperature manj izrazita od slovenskega povprečja.

Padavine

Meritve količin padavin (ARSO) v zadnjih 30 letih kažejo, da v Brdih letno pade med 1.400 in 1.600 mm padavin, količina katerih se na desetletje v povprečju zmanjša za okrog 2–4 % (30–60 mm/desetletje). Zmanjšanje količin padavin ni razporejeno enakomerno čez vso leto, ampak je najbolj izrazito spomladi, ko znaša upad tudi do 9 %, in poleti, ko pade do 6 % dežja manj. Zato gre v bodoče pričakovati vse pogostejša spomladanska sušna obdobja, kar bo še dodatno vplivalo na zgodnejše brstenje in nato slabšo rast mladik ter slabše črpanje hranil iz tal, zato lahko kot pridelovalci pričakujemo vse večje izgube hranil, predvsem dušika. Zmanjšanje vode v poznih spomladanskih in zgodnjih poletnih mesecih, ko se jagode oblikujejo in zorijo, povzroča zmanjšanje mase le-teh in posledično tudi pridelka. V naslednjem desetletju se pričakuje dodaten upad količine padavin, za še enkrat tolikšno povprečno mesečno količino kot danes. Obenem gre napoved v smeri vse močnejših padavin in nalivov, ki bodo v briških vinogradih po pred-

Plaz v vinogradu

videvanjih in dosedanjih izkušnjah povzročali izrazito erozijo tal, rušenje in plazenje predvsem novjših teras in spiranje hranil. Močno deževje bo povzročalo tudi daljše zadrževanje vode v medvrstnih prostorih, kar bo povečalo vlažnost v vinogradih in okrepilo pritisk glivičnih okužb, ob dejstvu, da bo zaradi obilnih padavin tudi izpiranje fungicidov (FFS) s trt izrazitejše. Pojavnost padavin med letom vse manj sledi vzorcu prognoz, zato jih je vse težje predvideti oziroma napovedati, predvsem njihove količine. Problem ne bodo samo vse pogostejša sušna obdobja spomladi in poleti, ampak lahko tudi vse večje količine padavin med zorenjem grozdja, predvsem v zaključnih fazah. Jagode se v tem obdobju napolnijo z vodo padavin, ki »razredči« njihovo vsebino, tako se upočasni kopičenje sladkorjev, poveča vsebnost kislin in zmanjša vsebnost fenolnih in aromatičnih spojin. Večja količina vode v jagodah zelo poveča tudi njen volumen, s čimer se kožica jagode stanjša, zato postane zelo občutljiva na glivične okužbe gnilob in plesni, zaradi katerih se kakovost grozdja dodobra poslabša ter zmanjša količina pridelka. Ob vse višji temperaturi tal pa bo pojavnost gnilobe še pogostejša.

Evapotranspiracija

Evapotranspiracija (ET) ja pojav izhlapevanja vode iz tal (evaporacija) in rastlin (transpiracija), s čimer se rastline »hladijo«. Po podatki ARSO je ET v Brdih med 800 in 900 mm, ki pa se je v zadnjih štirih desetletjih povečala za 12–24 %. Povečanje ET pomeni, da tla in rastline hitreje izgubljajo vodo, s čimer imajo rastline vodo na voljo vse krajši čas, kar še dodatno vpliva in bo v bodoče še bolj vplivalo na pomanjkanje vode, prav zato bodo sušni stresni vse pogostejši in izrazitejši. Podatki kažejo, da imamo že danes na območju Brd za cel mesec večjo ET, kar pomeni, da imamo za cel mesec manjšo količino vode v tleh, ob upoštevanju dodatnega zmanjšanja deleža padavin pa imamo v Brdih povprečen izpad vode v tleh za kar dva meseca. Zato moramo že sedaj, še posebej pa v bodoče, pogostejše skrbeti za to, da bomo s tlemi v vinogradih upravljali ustrezno in pravočasno, da se bo vsaj nekoliko omililo ET oziroma njen vpliv.

Briško vinogradništvo v luči podnebnih sprememb

Najpogostejši vplivi na trto in ukrepi

Trta za nemoteno rast in rodnost potrebujejo kar se da stabilno toplo podnebje in zadostno količino padavin. Ob izraziti in dolgi toplotni obremenitvi in pomanjkanju vode v tleh trta preide v t. i. sušni stres, ki se ga da z ustreznimi instrumenti tudi izmeriti ($\Psi < -1,0$ MPa in stomatalna prevodnost < 150 mm H₂O/m²/s). Še preden trta stopi v močen sušni stres, so na trti opazna znamenja; najprej ovenijo vitice, nato vršički, mlajši listi, starejši listi in nenazadnje tudi grozdi, v kolikor pa stres napreduje, se naštetih deli trte posledično tudi posušijo. Za preprečevanje ali omilitev sušnega stresa ima vinogradnik na voljo tako kratkoročne kot tudi dolgoročne ukrepe. Kratkoročni ukrepi ob pojavu sušnega stresa so:

- izogibamo se kakršnimkoli ranam (ne izvajamo vršičkanja, odstranjevanja mladik, defoliacije itd.), s čimer bi še povečali izgubo vode skozi rane,
- preiščljena obdelava (rahlo kultiviranje) medvrstnega prostora, s katero uničujemo razpoke na površini zemlje, ki povečujejo kapilarni dvig in izhlapevanje vode iz tal,
- foliarno gnojenje z dušikom (1–2% Urea),
- postopno odstranjevanje grozdov, saj so jagode največji porabnik vode in še več.

Še večji učinek dosegamo, če v vinogradih ukrepamo pravočasno in ustrezno z dolgoročnimi ukrepi, kot so:

- sajenje ustrezne sorte in podlage glede na dano lego,
- rigolanje (1,0–1,5 m),
- gnojenje na zalogo (P, K, Mg in organska snov) pred rigolanjem,
- vsakoletno oziroma redno gnojenje (N, P, K in Mg) na podlagi kemijske analize tal,
- povečanje organske snovi v tleh (1,5–3,5 %; trajna ozelenitev medvrstnega prostora in udela mulča v tla),
- ureditev trt na nižjih gojitvenih

Ožigi na jagodah

- oblikah (čim manj starega lesa, saj ta poveča porabo vode),
- večje sadilne razdalje (ob večjem življenjskem prostoru trta razvije večji, odpornejši koreninski sistem),
- pokritost tal s trajno ozelenitvijo čez zimo oziroma pomlad (sejanje ustreznih travno-detelnih mešanic),
- ureditev namakanja (kot skrajni ukrep, saj ureditev le-tega pomeni velike tehnološke prilagoditve, v nasprotnem primeru se dosega nasprotno učinke).

Vse pogostejše smo in bomo pričali ne samo sušnim, ampak tudi vročinskimi stresom, ki običajno nastopijo, ko temperatura zraka presega 35 oziroma 40 °C. Pojav vročinskega stresa je zelo dobra pogojen s količino trtam razpoložljive vode v tleh. Ko ima trta v tleh dovolj vode in je v dobri kondiciji, so tudi vročinski stres redkejši. Prvi odziv trte na vročinski stres je zaustavitev rasti in razvoj mladik, listi preidejo v pospešeno staranje, postopoma se posušijo. Ko vročina napreduje, se na pecljevini in jagodah pokažejo ožigi, jagode se razbarvajo (»razbelijo«) in zmanjša se količina pridelka, tudi do 5 % na dan. Ukrepi zoper vročinski stres so enaki tistim, ki jih priporočamo zoper sušni stres, saj gre v obeh primerih za to, da v tleh poskušamo čim dlje zadržati in ohraniti zadostno količino vode in tako obenem prispevati k temu, da trta ostane v čim boljši kondiciji.

Vse pogostejše so v zgodnjih poletnih tednih na jagodah opazni tudi sončni ožigi, ki so posledica čedalje izrazitejšega sončnega obsevanja, direktne sončne svetlobe na jagodah in temperatur jagod nad 40 °C. Ožigi so pogostejši pri belih sortah in gojitvenih oblikah s pravokotno listno steno (denimo guyot), v vinogradih z manjšimi sadilnimi razdaljami in na tleh z manjšo vsebnostjo vode. Na pojav ožigov pa ima zelo velik vpliv tudi neprimerno oziroma ne pravočasno izvedeno razlitanje. Jagode so na sončne ožige najbolj občutljiva kakšen teden pred začetkom zorenja in vse do približno tri tedne pred trgatvijo. V tem času naj bi vinogradnik razlital samo tiste dele listne stene okrog grozdov, ki so slabše osončene, s tem da se grozdja ne preveč razkrije. Intenzivnejše razlitanje se opravi najkasneje takrat, ko so jagode velikosti graha in zgolj kakšna dva tedna pred trgatvijo. Za delno preprečevanje sončnih ožigov se lahko uporablja pripravke, npr. Parasol (CaCO₃) ali Kaolin, ki zmanjšajo direktno osvetlitev jagod, vendar obenem imajo

Briško vinogradništvo v luči podnebnih sprememb

Pozeba

nemalo slabih vplivov na druge ukrepe, npr. na varstvo trt. Za zmanjšanje sončnih ožigov je učinkovita tudi protitočna mreža, tudi tista nameščena bočno, strošek katere je približno 2500–3000 evrov/ha.

Vsakoletno, neprekinjeno gnojenje

Ustrezno vsakoletno gnojenje bo v bodoče postalo še pomembnejše orodje v boju zoper podnebne spremembe. Vinska trta je za hranila, glede na ostale sadne vrste, zelo nezahtevna in skromna rastlina, a kljub temu ji moramo zagotoviti stalne in zadostne količine hranil, predvsem dušika (N), fosforja (P), kalija (K) in magnezija (Mg). Glavni namen in cilj vsakoletnega ustreznega gnojenja je ohranjanje trte v dobri kondiciji (kondiciji »vrhunskega športnika«), saj bo le-ta kos vse pogostejšim neprilikam in stresnim situacijam. Večkrat slišana pavšalna trditev, da za pridelavo »dobrega« grozdja oziroma vina mora trta »trpeti« je popolna neumnost!

Gnojenje mora biti izpeljano vsakoletno, preudarno, pravočasno, kontrolirano in ciljno, saj v nasprotnem primeru lahko dosežemo prav nasprotno učinke. Ob prekomerni založenosti se poveča bujnost trt oziroma rast mladik v dolžino, kar poveča občutljivost trt na peronosporo, oidij in grozdje na gnilobo, obenem se pogosto zmanjša tudi rodnost ter nenazadnje lahko pride do velikega izpiranja hranil, ki povzročajo samo velik strošek in obremenitev okolja (podtalnic, potokov, rek). Nasprotno, pri nezadostnem gnojenju trte bo le-ta prešla v slabšo kondicijo in bo zato zelo dovzetna na vsakršno že manjšo vremensko spremembo. Za ustrezno gnojenje je potrebno upoštevati rezultate kemijske analize tal oziroma izdelan gnojilni načrt, ki kaže potrebe po gnojenju v posameznem vinogradu. Prav temu se prilagodi količino in sestavo N-P-K-Mg za gnojenje. Za gnojenje je potrebno izpostaviti nekaj ključnih dejstev, in sicer:

- trta porabi tudi do 65 % celoletne potrebe po N, 60 % po P in okrog 70 % po K in Mg že v prvih 2–3 mesecih po brstenju,
- po trgatvi, do okrog meseca dni pred odpadanjem listov, trta porabi še dodatnih 30 % N svoje celoletne potrebe (gnojenje do 20 kg čistega N/ha),
- prevelike količine K v tleh (razred preskrbljenosti

Udor tal terasa

D in E), pa tudi kalcija (Ca), zmanjšajo sprejem Mg in železa (Fe), zato se v zgodnjih poletnih tednih začnejo pri nekaterih sortah pojavljati kloroze (re-bula – rumenenje starejših listov; cabernet sauvignon – sušenje pecljevine (konice grozdov) itd.),

- N in Ca sta dobro topna v vodi talnih delcev, medtem ko lahko trta sprejme K in P zgolj takrat, ko se njene korenine (laski) dotikajo obeh elementov, saj sta le-ta slabo oziroma netopna v vodi,
- N bo trti dostopen samo v dovolj vlažnih tleh, kar pomeni, da gnojenje v suha tla pomeni precejšnje izgube N, saj ga bo večina izhlapela ali pa se bo ob naslednjem večjem dežju izpral,
- N v nitratni obliki (NO_3) je trti hitro dostopen in prav zato tudi zelo občutljiv na izpiranje,
- N v Urei je hitro dostopen, toda pri površinskem gnojenju in temperaturi zraka nad 24°C izhlapi kar 5 % N v 4 dneh, pri 15°C pa v 6 dneh, delež izgube pa je še večji v tleh z višjim pH,
- N v amonijski obliki (NH_4) je nekoliko težje (počasneje) dostopen, saj se mora najprej pretvoriti v nitratno obliko in zato je potrebna temperatura tal vsaj 10°C ali več,
- ter seveda še mnoge druge stvari.

V vinogradih, kjer je trajna ozelenitev vzpostavljena od samega začetka ureditve vinograda (od 3. leta po prestrukturiranju), se koreninski sistem običajno slabše razvija proti notranjosti medvrstnega prostora in prevladuje v glavnem pod trtami, zato je priporočljivo gnojila raztrositi pretežno pod trtami in le v omejenih količinah v osrednji del medvrstnega prostora. Raztros gnojil v obdelanem vinogradu na drugi strani pa mora biti v medvrstnem prostoru enakomernejši, saj trte v takšnem okolju običajno razvijejo širši in globlji koreninski sistem, ki sega tudi v notranjost medvrstnega prostora. Potrebe po gnojenju je potrebno prilagoditi tudi količini pridelka, saj se v 10 tonah grozdja, ki ga ob trgatvi odpeljemo iz vinograda, nahaja tudi okrog 30 kg N, 10 kg P, 30 kg K in 5 kg Mg. Ob večjem pridelku se količina gnojenja v naslednjem letu nekoliko poveča, medtem ko ob manjšem zmanjša, saj trta zaradi majhnega pridelka ni porabila vseh razpoložljivih

Briško vinogradništvo v luči podnebnih sprememb

elementov v tleh. Opomniti velja še to, da gnojenje, predvsem v vinogradu s trajno ozelenitvijo medvrstnega prostora, predstavlja nujen vsakoletni ukrep, saj je premikanje elementov, kot sta P in K, v tleh zelo počasno, zgolj kakšne 1–3 cm na leto, kar pomeni, da če v letošnjem letu gnojimo s P in K, bosta ta dva elementa korenine trte dosegla šele čez kakih 5–10 let. Precej drugačna pa je situacija v vinogradih z obdelanim medvrstnim prostorom, saj se s kultiviranjem pospeši prehod P in K v tleh, kar pomeni, da ju trta ima na voljo še isto leto ali najkasneje v naslednjem letu. Zato si v vinogradih predvsem s trajno ozelenitvijo in trtami s slabšo rastjo ne smemo privoščiti, da gnojenje kakšno leto ne opravimo, saj se s tovrstnim ravnanjem slabša kondicija trt in to na dolgi rok, kar pa se ne da sanirati v enem ali dveh letih. Takšne trte bodo ves ta čas zelo občutljive na vsakršne vremenske razmere.

Podlaga vinske trte

Velik pomen predvsem v sušnih razmerah pripisujemo podlagam vinske trte. V Sloveniji podatki kažejo, da se je v zadnjih desetletjih posadilo največ trt s podlago SO4, Kober 5 BB in Binova, kar sovpada s prakso večine evropskih držav. Razlogi zato so predvsem v tem, da so našete podlage univerzalne, pomeni, da so zmerno tolerantne tako na sušne razmere, kot tudi na razmere v tleh, kjer je več vode (ravninski vinogradi z visoko podtalnico itd.), niso bujne in ne zahtevajo večje sadilne razdalje, zato se lahko na površino posadi več trt, kar pa je tudi pogosta praksa današnjega vinogradnika. Seveda obstajajo tudi druge podlage, ki so še tolerantnejše na sušne razmere, kot so npr. 110 R, 140 Ru, 1103 P, a moramo pri sajenju le-teh biti nekoliko previdnejši. Resda drži, da so našete podlage tolerantnejše na sušne razmere, a treba se je vprašati, kolikokrat imamo sušne razmere v briških vinogradih in ali je ta suša tudi dolgotrajna, ali vztraja skozi večino rastne dobe ali zgolj kak mesec, ipd. Zakaj? Našete podlage bodo dale zelene rezultate res samo v tleh, kjer je pomanjkanje vode stalno oziroma pogosto in dolgotrajnejše in kjer ne gre izključno za občasni pojav. Glede na to, da imamo v Brdih še vedno veliko padavin in se količina le-teh zaenkrat še ne tako drastično zmanjšuje, obenem pa večina vinogradov leži na težkih tleh, ki zadržujejo vodo v globljih plasteh, je zaenkrat še nesmiselno vsesplošno sajenje podlag tolerantnejših na sušo. Opomniti velja, da če tovrstne podlage sadimo v tla, ki niso sušna, dobimo prav nasprotno učinke, saj so omejene podlage zelo bujne, močno povečajo vegetativno rast sorte in zato pri nekaterih povzročajo izrazito osipanje in zmanjšanje pridelka, trte pa so dovzetnejše za glivične bolezni, kar za sabo potegne večje število škropljenj in zelenih del (mandanja, pletve, vršičkanja, razlitanja itd.), kar posledično dodobra podraži samo pridelavo. Zato bo v bodoče še toliko pomembnejša ustrezna priprava tal pred sajenjem, in sicer ustrezno rigolanje kot tudi gnojenje na zalogo tako z mineralnimi kot tudi organskimi gnojili.

Digitalizacija briških vinogradov

Pomembnejše orodje, na katerega Evropska unija polaga veliko upanja, predvsem v boju proti klimatskim spremembam in za vzdržljivost ter prilagodljivost kmetij, je digitalizacija. V osnovi gre za pridobivanje in kopičenje podatkov rastnih razmer (podnebja, zemlje itn.) in rastlin (fenologija, rast, rodnost, bolezni, kakovost grozdja itn.) s posamičnih leg in vinogradov v velepodatkovnih bazah, ki jih s pomočjo umetne inteligence analizirajo in pridobljeni rezultati ponujajo najverjetnejše rešitve, ki so vinogradnikom v pomoč pri odločitvah o pravočasnem in ustreznem gnojenju, škropljenju, namakanju kot tudi terminu trgatve in še mnogo več. Danes so nam v pomoč že sateliti in njihovi posnetki in agrometeorološke postaje, kmalu pa bomo morali v naše vinograde vpeljati še druge senzorje (za vlažnost tal in omočenost listov, intenziteto svetlobe in temperaturo ob grozdih itn.), ki bodo pripomogli pri zbiranju še večjega nabora podatkov in s tem k natančnejšim in pravočasnim ukrepom, ki se morajo izvesti v vinogradu. S čim hitrejšim uvajanjem digitalizacije vinogradov bomo prispevali k trajnejši pridelavi grozdja in vina, saj moramo vnos mineralnih gnojil in škropiv do leta 2030 zmanjšati za kar 30 % oziroma 50 %.

V bodoče bomo v Brdih pričali:

- vse toplejšemu vremenu, višjim temperaturam zraka in zemlje,
- hitrejšim spremembam v temperaturi med dnevi, tedni,
- zabrisan ali zelo hiter bo prehod iz zime v poletje in obratno,
- nestanovitnemu vremenu, ko bodo daljša obdobja dežja z nalivi in daljša obdobja brez dežja,
- pogostejšim in močnejšim nevihtam (močnejši vetrovi, toča),
- pogostejšim spomladanskim pozebam (vinogradništvo, sadjarstvo, zelenjadarstvo),
- večjim škodam, ki jih povzročajo bolezni in škodljivci (stare in nove bolezni, novi škodljivci),
- in še več.

A kljub vsem naštetim neprilikam imamo v Brdih še vedno veliko izkušenj in praktičnega znanja, ki ga bo potrebno samo še nekoliko nadgraditi, reformirati in razumeti, da bomo kos okoljskim in družbenim izzivom, ki nas v že ne tako oddaljeni prihodnosti čakajo. Čeprav smo majhen košček ozemlja Slovenije, še manjši Evropske unije ali sveta, lahko s kolektivnim, preudarnim, umnim in trajnostnim delom pokažemo in dokažemo, da je in bo briško kmetijstvo odporno, trajnostno in družbeno odgovorno.

prof. dr. Denis Rusjan,
Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani

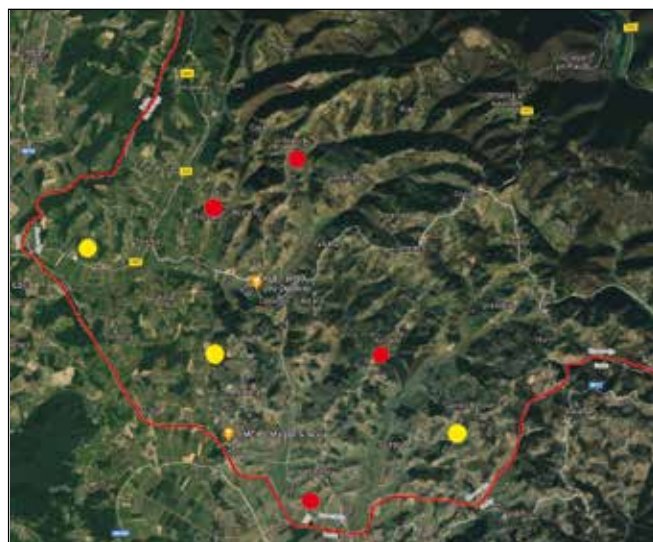
Izboljšanje razmer v živalski in rastlinski produkciji

Digitalizacija kmetijstva v Brdih

Digitalizacija je v naslednjem programskem obdobju (2022–2027) ena izmed pomembnejših prioritet politike Evropske unije (EU), ki se bo izvajala tudi na področju kmetijstva. Digitalne tehnologije naj bi, oziroma morajo, prispevati k pridelavi varnejše, trajnostne in kakovostnejše hrane, predvsem z zmanjšanjem uporabe fitofarmaceutskih sredstev (FFS; fungicidov, herbicidov, insekticidov itd.) za 50 % do leta 2030 in obenem podkrepiti boj proti podnebnim spremembam.

Digitalizacija naj bi tako prispevala k ustvarjanju bolj-
ših življenjskih razmer na podeželju (pametne kmetije,
vasi, naselja in mesta), s čimer naj bi se zagotavljalo traj-
nostne rešitve za sedanje in prihodnje izzive. Po pričako-
vanjih in prepričanjih EU politike lahko vsaka panoga v
Evropi, ne glede na velikost, lokacijo oziroma območje, v
celoti izkoristi digitalne inovacije, da bi nadgradila svoje
pridelke in proizvode, izboljšala svoje postopke in pril-
agodila poslovne modele. Nenazadnje je digitalizacija os-
nova za vpeljevanje t. i. pametnega oziroma preciznega
kmetijstva, ki ga v tujini naslavljajo kot »precision agri-
culture ali agriculture 4.0«.

Digitalizacijo kmetijstva na področju rastlinske pro-
dukcije (vinogradništva, sadjarstva, vrtnarstva itd.) se
lahko najenostavneje razloži na način, da se na terenu,
območju ali zemljišču pridobi, »pobere« in zbere vse že
sedaj znane informacije o pridelovalnih razmerah (zna-
čilnosti podnebja, zemlje, reliefa, tehnoloških ukrepov,
rasti in rodnosti rastlin, pojav bolezni in škodljivcev,
fenofazah, količine in kakovosti pridelka in še mnogo
več), s čimer se oblikuje velepodatkovno bazo, komple-
ksnost katere se z umetno inteligenco poskuša razvozlati
in razumeti. Ta nam nato preko računalniških progra-
mov in aplikacij poda morebitne oziroma najverjetnejše
napovedi in predvidevanja, ki so v pomoč kmetu pri od-
ločanju, na primer: ali je potrebno oziroma ni potrebno
varstvo rastlin (škropljenje), gnojenje, namakanje, trga-
tev in še več. Da pa so te napovedi in predvidevanja čim
bolj natančna in zato uporabna, je potrebno v tovrstne
velepodatkovne baze sproti vnašati čim več informacij in
podatkov s terena, za kar pa imamo danes na voljo šte-
vilne tehnološke naprave, s katerimi se avtomatsko (sa-
modejno) meri značilnosti območja, izmerjene podatke
in informacije pa se takoj preko brezžične internetne
povezave pošiljajo v podatkovne baze, ki podatke sproti
obdelujejo. Da bodo vinogradniki, sadjarji in vrtnarji na
pametni telefon, tablico ali računalnik dobili najboljšo
informacijo o potrebah po ukrepanju (škropljenje, gno-
jenje, namakanje, razlitanje, obiranje, trgatev itn.) pa je
dobro, da imamo na določenem pridelovalnem območju

možnost pridobivanja čim večjega števila meritev in ve-
rodostojnih podatkov.

V Brda prihajajo še tri dodatne agrometeorološke postaje

Za pojav bolezni in škodljivcev na rastlinah imajo
najpomembnejšo vlogo podnebne razmere (temperatu-
ra zraka in tal, količina padavin, omočenost listov, hitrost
vetra, osončenost in še več), ki se na istem območju lah-
ko med leti precej ali zelo razlikujejo, k čemur pa še do-
datno prispeva razgibana topografija (relief, nadmorska
višina, ekspozicija itn.), ki smo ji priča v Goriških brdih.
Za spremljanje navedenih podnebnih razmer so v Brdih
trenutno delujoče štiri agrometeorološke postaje, in si-
cer v Šlovrencu, Kozani, Vipolžah in Višnjeviku, ki so
tudi del nacionalne meteorološke mreže Uprave za var-
no hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR),
pod okriljem katere je tudi Javna služba zdravstvenega
varstva rastlin (JSZVR), ki podaja prognostična obvesti-
la za varstvo različnih rastlin, za vinsko trto, sadne vrste,
številne vrtnine in še drugo (<http://agromet.mkgp.gov.si/pp>).

Izboljšanje razmer v živalski in rastlinski produkciji

Da bodo meritve podnebnih razmer v Brdih še natančnejše in da bo lahko na podlagi tega JSZVR briškim vinogradnikom, vinarjem, sadjarjem in vrtnarjem podajala še ustreznejše napovedi varstva, smo so se na Občini Brda v sodelovanju s Komisijo za kmetijstvo, odločili za investicijo oziroma nakup še treh dodatnih agrometeoroloških postaj, ki bodo predvidoma nameščene v Neblem in Fojani ter na območju med Dolnjim in Gornjim Cerovim. Vse bodo vključene v nacionalno mrežo postaj UVHVVR, njihovi podatki pa bodo tudi vsem dostopni na Agrometeorološkem portalu (<http://agromet.mkgp.gov.si/APP/Home/METEO/-1>). Šlo bo za enake modele postaj, kot so že v uporabi, in sicer Adcon – Telemtrične postaje. Postaje so kompleksne, majhnih dimenzij in omogočajo izjemno majhno porabo energije, kar dovoljuje uporabo majhnih sončnih panelov in baterij, ki so nameščene v sami radijski postaji. Postaje hitro in zanesljivo zajemajo in hranijo podatke meritev, ki jih samodejno in neposredno pošiljajo v sistem. Postaja lahko obdeluje podatke s stotine oddaljenih postaj in vseh nanje priključenih senzorjev ter obenem kalkulira možnosti pojava določenih rastlinskih bolezni in pravočasno opozarja uporabnike na ustrezno varstvo (škropljenje). Meritve oziroma rezultati se posredujejo zainteresiranim uporabnikom oziroma vsem deležnikom preko spleta, tako v numerični kot grafični obliki, s čimer pravočasno dobijo opozorila v primeru potrebe po ukrepanju, da ne pride do večjih gospodarskih škod v primeru nevarnosti pojava rastlinskih bolezni.

Vinogradniki, sadjarji in vrtnarji bodo sooblikovali bazo

V bližnji prihodnosti pa se v okviru digitalizacije pričakuje vse več individualnega pristopa oziroma napovedi ukrepov, ki bodo vezani na posamezno zemljišče. Pri tem bo nujno potrebno aktivno sodelovanje vinogradnikov, sadjarjev in vrtnarjev, saj bodo morali tudi oni sooblikovati velepodatkovno bazo. To pomeni, da bodo morali sami vnašati v sistem (na mobilnem telefonu, tablici, prenosnem računalniku) podatke o značilnostih zemljišča oziroma lege, kot so nadmorska višina, velikost zemljišča, način ureditve zemljišča, vrsta in sorta gojene rastline, gnojenje, fenofaze (datume brstenja, cvetenja, zorenja, obiranja), pojave določenih bolezni in škodljivcev, opravljena varstva in njihovo učinkovitost (kdaj, koliko in kateri pripravki, uspešnost varstva itn.) in še več. Za zbiranje in pridobivanje tovrstnih podatkov pa se poleg lastnih vizualnih opazovanj in ugotavljanj lahko uporablja številne tehnološke rešitve, kot so sateliti, droni, različni senzorji, kamere s snemanjem pri različnih valovnih dolžinah, spektrometrija, podporne aplikacije (App) in drugo, s čimer se pridobiva različne podatkovne meritve, ki se jih preko internetne povezave pošlje v velepodatkovni sistem ali direktno vnaša v aplikacije (App) na pametnem telefonu. In prav pametni telefoni bodo v bodoče vse bolj uporabljeni tudi za kmetijstvo, saj so zaradi velikosti in zmogljivost najbolj priročni.

Slika 1: Primer zemljišč oziroma vinogradov, ki jih je vinogradnik vključil v precizno vinogradništvo

Več kot bo tovrstnih pridelovalcev vestno, natančno in ažurno vnašalo podatke v sistem, natančnejše bodo napovedi za posamezno pridelovalno zemljišče, obenem pa bomo prej dosegali postavljene cilje trajnostne pridelave. Podatke podnebnih razmer, kmalu z nadgrajeno in gostejšo mrežo agrometeoroloških postaj v Brdih, bodo v sistem ažurno in samodejno pošiljale Adcon postaje, ki bodo bistveno prispevale k natančnejši napovedi potenciala bolezni in škodljivcev ter posledično k preudarni in smotrni uporabi FFS.

Tudi za bolj preudarno gnojenje

Digitalizacija kmetijstva oziroma pametno kmetijstvo stremi tudi k racionalnejšemu in preudarnemu gnojenju, pri katerem se mora znatno zmanjšati uporabo mineralnih gnojil, predvsem dušika (N). Za tovrstne izzive so že na voljo precej natančni satelitski posnetki posameznega pridelovalnega zemljišča, tudi vašega. Za potrebe gnojenja sta vpeljana in najbolj pogosto uporabljena t. i. normalizirani indeks vegetacijske razlike ali vegetacijski indeks (NDVI) in dušični senzor (N-sensor) (Slike 2, 3, 4 in 5). Sateliti vsa zemljišča posamejno oziroma poslikajo na od 3 do 5 dni in z uporabo spektrometrije ter spektrometričnih indeksov (NDVI in N-sensor) podajo informacije, kakšna je vegetativna rast rastlin (trte, sadnega drevja, vrtnin, endemične vegetacije itd.) oziroma kakšen je sprejem N s strani prej naštetih rastlin.

V nadaljevanju je predstavljen osnovni primer bodočih digitaliziranih kmetij oziroma zemljišč, v katerih se bo, glede na posamezne indekse, pravočasno in natančno izvajal posamezen ukrep (gnojenje, varstvo, namakanje itn.). Na Sliki 1 so na primer prikazani vinogradi, ki jih ima vinogradnik v lasti in v katerih se izvaja precizno vinogradništvo. V digitalizirani sistem je vinogradnik sprva vnesel meje vinogradov v obdelavi, kot tudi vrsto rastline (v tem primeru je to vinska trta). In sedaj lahko v posameznem vinogradu spremlja, kakšna je vegetativna rast trt ter njihovo sposobnost za sprejem

Izboljšanje razmer v živalski in rastlinski produkciji

Slika 2: Satelitski posnetki vinograda 1 z indeksom dušičnega senzorja (N-sensor) na dan 23. 4. 2021 (levo) in 8. 5. 2021 (desno)

Slika 3: Satelitski posnetki vinograda 1 z NDVI-vegetacijskim indeksom na dan 23. 4. 2021 (levo) in 8. 5. 2021 (desno)

Slika 4: Satelitski posnetki vinograda 2 z indeksom dušičnega senzorja na dan 23. 4. 2021 (levo) in 8. 5. 2021 (desno)

Slika 5: Satelitski posnetki vinograda 2 z NDVI-vegetacijskim indeksom na dan 23. 4. 2021 (levo) in 8. 5. 2021 (desno)

dušika (Slike 2–5). Indeks dušičnega senzorja na Slikah 2 in 4 kaže, kakšen je sprejem dušika rastlin znotraj vinograda oziroma na posameznih delih vinograda na dan 23. 4. 2021 in 8. 5. 2021. Glede na barvno skalo, ki se na taistem zemljišču nekoliko spreminja, gre sklepati, da so trte 23. 4. sprejemale malo N, v nekaterih delih zemljišča celo zelo malo, tudi še na dan 8. 5. (Slika 2). To pomeni, da vse do tistega dne vinogradnik naj ne bi gnojil z N po celotni površini vinograda, ampak samo v delih parcele, kjer je barva svetlejša (Sliki 2 in 4). Enakomerno gnoje-

nje celotne površine vinograda z N bi bilo neprimerno, saj trte s temnejše obarvanega dela vinograda še ne črpajo veliko N iz tal, ta bi se spral, kar bi vinogradniku predstavljalo le velik strošek, obenem pa bi sprani N zelo obremenil okolje, predvsem podtalno vodo. Nekoliko smotrnejše bi bilo gnojenje z N v vinogradu 2 (Slika 4), saj je sprejem N večji (rumeno in zelena barva), zato bodo tudi izgube N manjše. Pri odločitvah za izvedbo gnojenja je v pomoč tudi NDVI-vegetacijski indeks znotraj posameznega vinograda (Sliki 3 in 5), ki kaže na bujnost rasti trt. Temnejša zelena barva znotraj vinograda kaže, kje je intenzivnejša rast trt, pomeni, da se tam razvija gostejša listna stena, za kar trta potrebuje več N, a paziti je potrebno, da se N v tla ne doda preveč, saj se s tem izzove še bujnejšo rast trt in pogosto tudi večje izgube N. Opomniti velja tudi, da sprejem N ni odvisen samo od koncentraciji le-tega v tleh in intenzivnosti rasti trt, ampak tudi od količine vode v tleh, teksture in strukture tal, pH tal, vsebnosti organske snovi, fenofaze trte, obdelave zemlje in še več, zato bo v bodoče potrebno v precizne, digitalizirane sisteme odločanja vnesti še tovrstne informacije, ki bodo pripomogle k še natančnejšim izvedbam ukrepov. NDVI-vegetacijski indeks se lahko delno koristi tudi za oceno potenciala prisotnosti glivičnih bolezni (peronospora in oidij), znotraj posameznega vinograda. V delih vinograda, ki ga NDVI obarva temneje, se lahko pričakuje pogostejšo prisotnost glivičnih bolezni, saj so pogosto povezane z bujnejšo rastjo trt. V preciznem kmetijstvu pa se že vpeljuje tudi mehanizacijo (stroje in priključke), ki ob prehajanju površine (npr. medvrstnem prostoru, terasah) samodejno uravnavajo ukrepe. Stroj ali priključki preko lokacijskega sistema GPS razberejo, na katerem delu zemljišča se nahaja in na podlagi indeksov (NDVI, N-sensor itn.) odpirajo in zapirajo npr. loputo za gnojenje ali šobe pri škropljenju. Na primer: v delu vinograda ali delu terase, kjer je NDVI-vegetacijski indeks velik, bo trosilnik samodejno nekoliko zmanjšal gnojenje z N, medtem ko tam, kjer je indeks manjši, pa bo trosilnik odvrnil več gnojila. Samodejno upravljanje je tudi že v uporabi pri varstvu rastlin, saj se tam, kjer je listna stena gosta in višja, odpre več šob, kot pa tam, kjer je listna stena nizka in redka. Tovrstno upravljanje zagotavlja smotrnejše in nenazadnje cenejše ter okolju prijaznejše ukrepanje, kar je glavni cilj trajnostne pridelave hrane.

Digitalizacija kmetijstva je dejstvo, tako v živalski kot tudi v rastlinski produkciji, s katero se moramo pričeti ukvarjati čim prej. In prav v Brdih imamo velike možnosti, da precizno kmetijstvo vpeljemo relativno hitro. Pravi korak je zagotovo dovolj dobra mreža agrometeoroloških postaj, ki bo v veliko pomoč pri zbiranju podatkov in zato tudi vinogradnikom, vinarjem, sadjarjem in vrtnarjem pri implementaciji preciznega kmetijstva.

prof. dr. Denis Rusjan,
Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

Tukaj najdejo vse, kar si zaželi

Tudi v tokratni številki Briškega časnika bomo predstavili sedem ponudnikov nočitev v Brdih. Pot me je tokrat zanesla v najrazličnejše vasice k dobrim in sončnim ljudem, ki so že komaj čakali, da mi zaupajo svojo zgodbo. Prav pri vsakem izmed njih sem čutila neskončno ljubezen in predanost do svojega poslanstva in briške zemlje. Včasih se mi zdi, da se sploh ne zavedamo, koliko imajo Brda ponuditi, da nam je kdaj tako zelo samoumevno nekaj, kar ne bi smelo biti. Toda samoumevnosti vsekakor nisem začutila pri svojih intervjuvancih, ki se s svojo toplino in občutkom za predajo le-te trudijo vsak dan v letu. Čutiti je njihovo neizmerno hvaležnost, ki jo občutijo, ko pozdravijo tako bodoče goste, kot tudi tiste, ki jim pomagajo do naslednjic.

Češnjev gaj

Prijazna in prijetna zakonca iz Edi in Zlatka iz Vipolže sta se za oddajo apartmajev odločila pred enajstimi leti, ko jima je ob odhodu otok iz domačega gnezda na voljo ostala večstanovanjska hiša. Začetki niso bili enostavni, vsaka naložba s trdom in vlaganjem pa kmalu obrodi najslajše sadove, dober glas se širi in tako so začeli prihajati gostje z vseh koncev Slovenije, kasneje pa iz najrazličnejših kotičkov sveta. Ob prvih obiskih so jih njuni apartmaji očarali in tako se iz leta v leto vedno znova vračajo, nekateri celo dvakrat na leto, nasmejana pripovedujeta. Najraje svoje nastanitve ponujata družinam, kjer jim nudita varno zavetje in pobeg ter mir, po katerem tako zelo povprašujejo. Pravita, da se gostje ob prvem stiku z Brdi in okolico odločijo za povratek, saj tukaj najdejo vse, kar si zaželi. Poudarjata butični turizem, ne želita si masovnega turizma, za katerega menita, da nima prostora v Brdih. Navdušuje ju pestra ponudba degustacij, napredek v razvoju kolesarskih in pohodniških poti. Menita, da se je tukaj napravilo ogromno, saj si ljudje, ki prihajajo v Brda, želijo prav tega. Pogrešata le kakšno atrakcijo več, atrakcijo, ki bi goste prepričala, da so Brda zanimiva za večdnevno raziskovanje okolice in jim tako ni potrebno odhajati na izlete v sosednje kraje. Pri tujcih v tem ne vidita problema, saj slednjim razdalje do okoliških krajev ne predstavljajo velike težave. Sama zelo rada priporočata gostom briške lepote, vinarje in Klet Brda, s katero tudi sodelujeta. Gostje cenijo mir, pomoč in informacije, ki jih nudita, če to želijo. Rada poudarita to, da sta

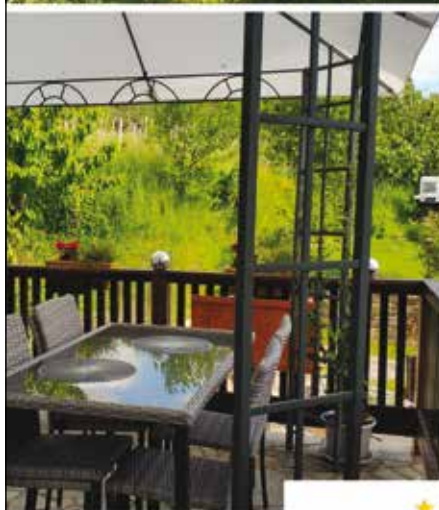

vedno na voljo, gostom pa pustita tisti osebni mir, ki ga potrebujejo. Vseč jim je bližina ceste in hkrati odmaknjenost, zasebnost, saj Češnjev gaj pase oči na okoliške vasi in vinograde, ki se razprostirajo v neskončnost. Veliko zanimanja kažejo za Vilo Vipolže, ki se nahaja v neposredni bližini, in za zgodovino briškega okoliša. Sama sta prepričana, da se dober glas širi sam, brez posebno velikega oglaševanja. In temu je resnično tako. To je mali raj sredi vasi Vipolže, z bazenom in razgledom, ki omamno privablja najrazličnejše goste, ki si želijo počitka in pristnosti domačega sadja, vina ter prijazne besede briškega domačina.

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

Apartma Flajban

Apartma Flajban nas s svojo skromnostjo, a hkrati veličino vrednot, ki jih predaja lastnica Katja, pozdravi v kotičku strnjene naselja v samem centru vasi Kojško. Lociran je med cerkvijo Marijinega vnebovzeta in cerkvi svetega Križa. Apartma je del male Flajbanove kmetije, ki obsega približno 100 češnjavih dreves, obdanih s trtami žlahtnega pikolita in muškata ter marelic in oljk. Kmetijo je s pridnimi rokami iz ničesar postavil Katjin oče Anton Flajban. Katjo je majhna hiška, vrinjena med ostale, popolnoma očarala in to je rodilo idejo, da jo obnovi in s tem obnovi tudi spomin na družino Flajban, ki se je razselila po vsem svetu. Prijazni in dobri sosede so ji omogočili, da je na tako majhnem teritoriju pridobila vsa potrebna dovoljenja. Katja pravi, da v mladih letih ni veliko prispevala h kmetiji. Po odločitvi očeta, da kmetijo prepusti njej, se je Katja odločila, da nasvetom izkušenega očeta prisluhne in takrat je oče pričel s poučevanjem nje same in njenega partnerja. Predal jima je znanje vzgoje in obrezovanja sadnega drevja ter trt. Naučil ju je kletarjenja ter umetnosti pridelave vina iz grozdja, pa tudi umetnosti žganjekuhe. V sadovnjaku, ki je od apartmaja oddaljen približno 150 m, stoji čarobna lesena hišica, v kateri si gostje lahko odpočijejo od nabiranja češenj ali ostalih pridelkov. Tam si lahko pripravijo prigrizke, prebirajo knjige, uživajo ob pogledu na očarljivo mediteransko morje. Gostom apartmaja je ponujena možnost, da sami v spomladanskem času nabirajo češnje in marelice, v jesenskem času pa grozdje. Apartma odlikujejo vrednote in lastnosti družine Flajban, skromnost, poštenost, srčnost, ljube-

zen do ljudi in do narave. Gostje, ki so temu naklonjeni, se vedno znova radi vračajo.

Zaradi svoje lege je primeren za goste, ki ljubijo odmaknjenost od kaotičnega sveta, ki radi podoživijo pristnost življenja z zemljo in na zemlji, ter za goste, ki radi meditirajo in se posvečajo višjim vrednotam življenja. Zaupala mi je, da so nekoč imeli gosta, ki je apartma najel za štiri mesece, samo zato, da je v njem v miru pisal knjigo. Pogovor sva zaključili z mislijo, da so Goriška brda magična dežela, ki daje pristne užitke, ki jih nudijo

domačini, ki gojijo ljubezen do te zemlje. Razvijanje turizma v Brdih je odlična priložnost, da se lepota Goriških brd pokaže širom sveta. Z gotovostjo bi trdila, da so takšne misli in ljubezen do naših ljubih Brd, kot jo čuti Katja, ključ do uspeha in očaranih gostov, ki za naše kraje hranijo prav poseben prostor v srcu.

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

Apartma Marinič

naprej v sosednjo Italijo. Ena izmed deklic je vsak dan spremljala Darinko pri vsakodnevnu sprehodu s psom. Sedaj že odrasla dekleta še vedno ohranjajo stik, ki so ga uspele ustvariti v nekaj dneh. To priča o domačnosti in gostoljubnosti družine Marinič, ki svojim gostom vedno nudi prijazno besedo, toplino, varnost in prostor, kjer si lahko odpočijejo. Rada sodelujeta tudi z vinarsko družino Sosolič, sosedi, s katerimi si vedno radi vzajemno priskočijo na pomoč. Pravita, da gostje najbolj cenijo to, da se jim posvetiš, da jim daš vedeti, da so pomembni, da si zanje vzameš čas, jim ponudiš informacije o Brdih in domačinih iz prve roke. Ponosno sta mi povedala, da jima postane toplo pri srcu, ko gostje omenijo, da se za obisk Brd odlo-

Starejši par iz Zalega Brega, nasmejan in prijazen, me pričaka pred njuno krasno hiško. Pospremita me do njunega apartmaja, kjer me pred vstopom vanj na mizi že čaka jabolčni sok. Zaupala sta mi, da se je vse začelo leta 2006, ko so sprostili možnost dodatne dejavnosti na domu, v turistične namene. Sama sta imela na voljo veliko prostora, ki ga nista potrebovala in sta se zato odločila oddajati prenočitve. V tistem času so Brda ponujala majhno število nastanitev. Sama sta sprva sprejemala delavce iz vse Slovenije, ki se zaradi poti in oddaljenosti niso vsakodnevno vračali domov. Največ gostov ju obišče ravno ob velikih dogodkih in prireditvah. Menita, da so Brda izkoristila velik del potenciala, ki ga imajo, vendar ostaja prostor za razširitev ponudbe, za tiste ljudi, ki se ukvarjajo z raziskovanjem preteklosti. V Brdih je namreč ostalo še veliko nepopisanih zgodovinskih dogodkov in trenutkov, ki zanimajo veliko število gostov z vsega sveta. Potrebno je strmeti še k neraziskanim stvarim. Potrebno je tudi povezovanje z okoliškimi kraji. Ko sem ju povprašala po anekdoti, sta mi z nasmehom do ušes zaupala dogodek iz pred let. Obiskal ju je par iz Nizozemske s hčerkama, slednji sta takoj navezali stik z njunimi vnučicami. O velikem prijateljstvu priča dogodek, ko sta deklici želeli raje ostati pri njih, kot oditi

čijo, ker so jim njihovi predniki pripovedovali o slednjih, zanima jih, kaj jih tukaj čaka in kaj vse lahko vidijo in doživijo. Najbolj sta naklonjena družinam, tako sta tudi opremila svoj apartma in okolico, ki je zavarovana in primerna za majhne otroke. Kljub polno opremljeni kuhinji v sobah z veseljem sama pripravita zajtrk zanje, če si to le zaželi. Boris in Darinka ne ponujata samo nastanitve, temveč tudi toplo in prijazno besedo za vsakogar, ki ju obišče. Ali si gost lahko več sploh zaželi?

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

Turistična kmetija Breg

Vse se je začelo leta 1993, ko sta se sestri Peresin iz Brega pri Golem Brdu odločili za odprtje ljubke turistične kmetije na najzahodnejšem delu Brd, s prečudovitim pogledom na okoliške hribe in tik na meji s sosednjo Italijo. Takoj po odprtju so gostje z velikim zanimanjem začeli povpraševati po nočitvah in tako sta se leta 1999 odločili ponudbo razširiti, začeli sta z oddajanjem sob. Pravita, da ponudbe nočitev takrat v Brdih skoraj ni bilo. Sobe so nastajale v stari podedovani hiši, ki sta jo obnovili in ji vdahnili dušo. Zagotovo je gostom najzanimivejše to, da se kmetija in prenočišča nahajajo na dveh različnih hišnih številkah. Do prenočišč se namreč gostje lahko sprehodijo po makadamski poti, obdani z oljkami, na koncu pa si oči spočijejo ob mogočnem starem hrastu. Sestri menita, da Brda v vseh teh letih uživajo gro-

mozanski napredek in razvoj, prav tako sta še naprej potrebni enotnost in medsebojno sodelovanje. Brda ne predstavljajo samo določene nastanitve, turistični ponudniki, zanimivosti, Brda smo vsi ljudje, ki se iz dneva v dan trudimo za skupno dobrobit in vsakodnevni napredek okolja, v katerem živimo. Prihodnost briškega turizma vidita tudi v čezmejnem sodelovanju in medsebojni pomoči. Kot anekdoto sta mi zaupali dogodek, ko se je nekoč gost izgubil na poti iz kmetije do prenočišča, sam se je odpravil vse do sosednje Italije. Na koncu jima je dejal, da se ni izgubil po celem tednu obiska v Moskvi, pri njiju na Bregu pa je zašel s poti. Sestri sta si enotni pri trditvi, da gostje ljubijo mir, naravo, varnost in odmik od realnosti sveta. Radi se sprehodijo med sivko, si ogledajo in kupijo najrazličnejše izdelke iz sivke. Navdušuje jih tudi

trud, ki ga sestri vlagata v ekološko ozaveščanje, kar potrjuje tudi nagrada Green Accommodation. Všeč jim je, da so oddaljeni od prometnega kaosa, da jih namesto slednjega zbudi jutranje petje petelinov in meketanje koz. To si lahko predstavljamo ob pripovedi gospe, ki je bila nad jutranjim petjem ptic tako zelo navdušena, da je slednje posnela in naslednje jutro pri zajtrku vsa vzhičena to sestrama tudi pokazala. Turistična kmetija je pravi naslov za gosta, ki se po napornem dnevu raziskovanja našega raja zaželi miru v pravem pomenu besede. Briška turistična poezija, ki jo pišeta sestri Peresin, gotovo pusti pečat še na tako zahtevnem gostu. Sestri prav toplo vabita vse, ki si želijo obiskati tisti manj poznan in še ne dokončno raziskan najzahodnejši koteček Brd.

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

Posestvo Pintar

Iz malega raste veliko, tako je na posestvu Pintar iz prečudovite hiše zrastla misel, da zakonca njun kotiček pod soncem prelevita v nudenje nastanitve vsem, ki si želijo obiskati naša Brda. Za oddajanje apartmaja v vasici Brestje sta se odločila leta 2010. Sama sprva nista polagala preveč upanja, toda uspeh pride s trdom, ljubeznijo, ki jo vložiš. Slednje so začutili tudi prvi gostje, ki so prihajali iz vseh kotičkov Slovenije in sosednje Italije. Ko sta se odločila, da bosta apartma oglaševala tudi s pomočjo spletne platforme Booking, pa so k njima začeli prihajati turisti iz celega sveta. Tako sta se odločila za oddajo še enega apartmaja in nekaj časa pozneje je svet ugledala še hišica v vinogradu, kjer lahko gostje začutijo pristno briško pravljico. Prav zaradi vseh čarobnosti, ki jih ponujajo Brda, si želita, da tukaj nastanitve ponujajo do-

mačini, ki Brda poznajo, z njimi dihajo in živijo. Želita si medsebojnega sodelovanja, medsebojnega podpiranja med ponudniki nastanitve, podpiranja lokalnega. Skupaj zmoremo več, sta dejala, ko sem ju vprašala, kako bi lahko medsebojno sodelovali. Iz rokava sta stresla tisoč in eno idejo, dejala sta, da z nakupom pridelkov lokalnih ljudi, ki ponujajo najrazličnejše sadje, zelenjavo, mesne in mlečne pridelke ter vzajemnim priporočilom turistom, kje v Brdih prenočiti, lahko nastane skupnost, ki ji ni para. Prepričana sta, da je briška prihodnost grajena na turizmu, sadjarstvu in vinogradništvu. Zaupala sta mi, da sta ju nekoč obiskala dva para iz Avstrije, ki sta prišla v Brda silvestrovat. Takoj sta začutila njihovo željo po druženju in zato sta jih povabila na večerjo. Ko je ura odbila polnoč, je vseh šest čakal nepozaben prizor, na-

mreč na cesti so zagledali dvajset oslov. Para sta bila prepričana, da sta takšno atrakcijo pripravila ravno zanje, v resnici pa je bilo to le naključje. Še dandanes se temu pošteno nasmejita. »Apartmaji, ki združujejo« sta svoje apartmaje naslovila zakonca Pintar. Domačnost, prijaznost, gostoljubnost, s srcem pripravljeni domači zajtrki pozdravijo vsakega gosta, ki se odloči za prenočitev pri njih. Mir in razgledi z njihovih ležalnikov ob bazenu na gostu pustijo prav poseben vtis. S pomočjo zemljevida briškega TIC goste pošiljata na najrazličnejše lokacije Brd in naprej, kamor si sami zaželi. Menita, da je lega Brd odlična odskočna deska za vse okoliške kraje in zanimivosti. Ob odhodu sta me nasmejana pozdravila, sama pa sem jima pomahala z mislijo, da se v Brestje zagotovo še vrnem.

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

Hotel Gredič

Visoki standardi, trajnostna naravnost, vrhunska estetika in kulinarika, to je bila vizija ob odprtju hotela Gredič na sončni strani Brd, v vasici Ceglo, kjer pogled seže onkraj briških vinogradov v neskončnost. Poslanstvo je bilo z zgoraj naštetimi prvina mi okrepiti samo destinacijo s turistično ponudbo, ki celotno regijo še trdneje poveže. Nina pravi, da je družinska tradicija globoko zasidrana v to pokrajino. S ponudbo, kot jo ima Gredič, si želijo prispevati k splošnemu razvoju regije in prepoznavnosti širom sveta. Brda imajo odlične pogoje za razvoj zelenega butičnega turizma, ki temelji na vrhunskih enogastronomskih ponudbah. Tudi sami se trudijo, da k temu prispevajo in v čast jim je, da so del idilične turistične zgodbe, ki jo pišejo ponudniki nastanitev v Brdih. Kot anekdoto mi je Nina zaupala prigode, ko so v času snemanja serije Ena žlahtna štorija

množično prihajali obiskovalci, ki so v hotelu iskali kulise snemanja. Kljub temu, da je minilo že nekaj let, se še danes na recepciji hotela oglasijo hudomušni mimoidoči, ki si želijo srečati Berta. Gostje radi obišejo Gredič zaradi njihove restavracije in slovesa njihovih okusnih krožnikov, ki so jim priznanje izkazali tudi Michelinovi ocenjevalci. Zelo so navdušeni tudi nad njihovo vinsko karto, pogosto povedo in pohvalijo vinsko spremljavo. Goste prepriča sodobna estetika v grajskem ambientu. Opazijo izbrane pozornosti, kot so vinske vitrine z najboljšimi vini iz regije, in pohvalijo mir, spokojnost ter prijetne zvoke narave. Nekateri jih obišejo tudi zaradi njihove znamenite vinoteke, ki je pravi arhitekturni biser, v poletnem času jim veliko pomeni osvežitev v bazenu, ki je obdan z grajskimi zidovi, v zimskem času toplota notranjost v udobnem koticu

ob kamini. Pogosto pa opazijo tudi galerijo, ki jo urejajo v sodelovanju z Galerijo Artes - notranji zidovi po celotnem Grediču so namreč opremljeni s slikami vrhunskih slovenskih akademskih slikarjev, trenutno razstavlja Boris Zaplatil pod naslovom Med nebom in zemljo. Na splošno pa pohvalijo čudovito naravo, popoln oddih daleč od vrveža, lepe razglede, urejeno okolico in seveda veliko možnosti za raziskovanje vrhunske enogastronomije v naši regiji. Zaradi očarljivosti lokacije se je marsikateri par ob bivanju na Grediču odločil k njim vrniti in tam dahnuti usodni DA. Tako Gredič svojo zgodbo v objemu čudovitega okoliša za sončno obsijanimi grajskimi zidovi piše že vrsto let in ni skrivnost, da marsikdo k njim zaide prav zaradi njegove skrivnostne očitnosti in čarobnosti.

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

Umetniške sobe Klinec Plešivo

Ob prihodu na njihovo pravljično domačijo me je z odprtimi rokami sprejela Nejka. Misli so mi vzhičeno šepetale, da bom tam doživela vrsto emocij, saj sem vedela, da Uroš, Nejka in sin Izak vsakemu, ki jih obišče, predajo pisano paleto občutkov in doživljanj. Družina Klinec je briškemu gostoljubju predana že skoraj tri desetletja. Toliko je namreč minilo od prvih korakov Nejkinega svaka Aleksa Klinca na samostojni vinarski poti in prvih pogostitev ob degustacijah, za katere sta Nejka in njena tašča Draga, ki je med drugim odlična kuharica, poskrbeli sami. Na kmečkem turizmu v Medani so gostom ponudili jedi, s katerimi so jim želeli približati Brda. Njihovi gostje so že tedaj izkazali izrazito zanimanje za domačo in lokalno pridelano hrano. Nejkin svak Aleks je kot eden briških pionirjev predano posvetil sonaravni pridelavi grozdja in vin, njen mož Uroš pa je svojo strast uresničil v pridelavi domačih suhomesnatih izdelkov. Po slednjih jih gostje še danes poznajo in izjemno cenijo. Z vedno večjim navdušenjem nad Brdi, neverjetnim turističnim utripom in povpraševanjem gostov se je njihova zgodba razvijala, rasli so s sodelovanji in prijateljstvi, ki jih povezujejo še danes. Nov preplet srčnega gostoljubja, briške kulinarike in umetniške ustvarjalnosti je prinesla tudi domačija v sodobnejši podobi, ki sta jo z Urošem postavila na Plešivem. V začetku sta gostom ponudila namestitve, 5 sob, ki so bile in so še danes unikum v Brdih, saj nosijo pomenljive podobe, zgodbe in »botrstvo« naših hišnih umetnikov (Tutta, Skočir, Šubic, Zaplatil, Dugo). Leta 2013 jim je ponudbo domačije na Plešivem uspelo zaokrožiti z Uroševo avtor-

ska kulinarčno zgodbo, ki z navdihom sledi radodarnosti narave ter s pristnimi okusi odgovarja na željo po raziskovanju Brd. Hvalježni so, da so odtlej njihov trud prepoznali številni slovenski in mednarodni kulinarčni kritiki in vodniki, najbolj pa so iskreno vesel vsakega gosta, ki jih na novo odkrije in se nato k njim vedno znova vrača. Radi jih presenetijo z manjšimi pozornostmi in umetniškimi detajli, ki jih navdihujejo na vsakem koraku. Očarani so nad skrbno pripravljenimi zajtrki, ki jih postrežejo na njihovi terasi, od kjer se na široko odpirajo pogledi na čezmejno briško po-

krajino. Gostje jih radi vzamejo »za svoje«, cenijo njihovo iskreno gostoljubje, toplino in domačnost. Nemalokrat so se na Plešivem veselili zanimivih kulturnih in zabavnih dogodkov, slavij, porok in želijo si, da bo temu kmalu spet tako. Danes vedo, da so se odločili prav. Brda imajo izjemen turistični potencial na domačem trgu in širom sveta. Njihova družinska in butična domačija gostom prinaša intimno doživetje Brd. In prav ta idilična, pristna in briško obarvana intima je v današnjih časih tisto, po katerem marsikdo hrepeni in sanja.

Gaja Lesica Marc

Cerovo in Peternel

Slovesnost v spomin na padle Brice

Zaradi omejitvenih ukrepov sta bili letos spominski slovesnosti v Gornjem Cerovem in pri Peternelu drugačni kot običajno. S polaganjem venca in minuto tišine se je manjša skupina udeležencev in praporščakov poklonila spominu na deset ustreljenih talcev v Gornjem Cerovem, kjer je prisotne pozdravil Karlo Passoni, predsednik KO borcev za vrednote NOB Kojško. Minuto tišine pa je predlagala Katjuša Žigon, predsednica Območnega združenja borcev za vrednote NOB Nova Gorica.

Pri Peternelu pa je sledila slovesnost s kratkim kulturnim programom, ki je bil posvečen vsem žrtvam 22. maja 1944 v Brdih.

*Nenadoma mesečina razkrije
v globini omamne pomladne noči
zidovje požgane domačije,
ki grozljivo v nebo štrli.
Črno zidovje požgane kmetije,
pri Peternelu ji pravijo vsi,
navdaja me z grozo tragedije
tam notri požganih ljudi.*

S temi verzi je moderator Dominik Rusjan začel spominsko slovesnost, potem ko so ob spremljavi Pihalnega orkestra Brda prišli k spomeniku praporščaki in častna straža Slovenske vojske.

V imenu Občine Brda, župana Franca Mužiča, KO ZB Brd in vseh Bricev je prisotne nagovoril Žarko Kodermac, podžupan in predsednik KO ZB Dobrovo. Dejal je, da smo se prilagodili razmeram in v skladu z njimi pripravili obe spominski slovesnosti.

Sledilo je polaganje venca, ki so ga k spomeniku nesli predstavniki ZZB NOB ob spremljavi pihalnega orkestra, nato pa častni pozdrav praporščakov in garde Slovenske vojske ter minuta tišine. Venec iz šmarnic s Korade so k spomeniku, kot vsako leto, tudi letos položili člani Planinskega društva Brda.

Osrednji govor je imel Jože Abramič, predsednik OZVVS Brda., ki je dejal: »Pred sedeminsedemde-

V Gornjem Cerovem,

Fotografija: Milena Beguš

Pri Peternelu

Fotografija: Andrej Colja

setimi leti so temne sile in zlo še kako zaznamovali naše kraje. Danes smo se zbrali tu, da se poklonimo nedolžnim žrtvam in nesmiselnemu trpljenju tistih, ki so izkusili grozote druge svetovane vojne. Točno na današnji dan se v Brdih spominjamo zločinov, ki so jih nemški okupatorji zagrešili proti nedolžnim ljudem. Pobijanje civilistov, požiganje hiš, ropanje naših ljudi, odvažanje izgnancev – vse to so počeli, ker kljub svoji veliki vojaški premoči niso bili sposobni premagati slabše oboroženih in manj številčnih partizanskih enot. Četudi se bomo danes poklonili spominu na eno grozodejstvo, se moramo zavedati, da je šlo za sistem grozodejstev v politiki iztrebljanja slovenskega naroda. 22. maja 1944 so se nemški sovražniki namenili v Brda, da bi v ofenzivi med Sočo in Nadižo obračunali tako s slovenskimi kot z italijanskimi partizani. Takrat so se v Brdih zadrževali Briško-beneški partizanski odred, bataljon Vojske državne varnosti ter dva garibaldinska bataljona Mazzini in Mameli. Nemške enote so prodirale v več formacijah z namenom obkoliti partizanske enote ter jih uničiti. V ofenzivi je bilo ubitih veliko nemških vojakov in fašističnih pomagačev, padlo je tudi veliko partizanov

Dan upora proti okupatorju in obisk z ruskega veleposlaništva

Poklonili so se padlim vojakom

Krajevna skupnost Medana obeležuje svoj krajevni praznik 27. aprila. Običajno je v okviru praznika tudi svečanost pri spomeniku padlim v NOB in prihod delegacije z ruskega veleposlaništva, ki obišče grobove, kjer so pokopani v drugi svetovni vojni padli vojaki nekdanje Sovjetske zveze; nanje položi cvetje in se pokloni njihovemu spominu.

V času epidemije pa je bilo že drugo leto zapored to dogajanje zelo skrženo.

Letos sta grobove obiskala polkovnik Alexander Malyshev, vojaški, letalski in mornariški ataše, ter njegov namestnik, podpolkovnik Sergey Lemeshev. Spremljal ju je Drago Kosmač (Društvo veteranov Sever severne Primorske), v Brdih pa so jih spremljali še članice in člani ter predsedniki Krajevnih organizacij borcev za vrednote NOB: Dobrovo – Žarko Kodermac, Kojsko – Karlo Pasoni in Medana – Žarko Cukjati, ter predstavniki OZVVS Brda in Občine Brda.

Najprej so obiskali grobnico na pokopališču v Kojskem, kjer je pokopan Alim Agazade. Nato so odšli na pokopališče v Hruševlju, kjer je Gabrijela

Kodermac na kratko opisala dogodek ob smrti dr. Jakoba Anđeljeva, ki je tam pokopan.

V Medani je kratek kulturni program povezoval Dominik Rusjan, nastopil je MoPZ Ludvik Zorzut in recitatorka. Spregovoril pa je predsednik OZVVS Brda Jože Abramič. Pridružil se je tudi župan Franc Mužič. K spomeniku padlim sta venec položila polkovnik Malyshev in njegov namestnik ter predstavnici KO ZB Medana.

Žarko Kodermac je gostoma z ruske ambasade izročil knjigo *Prispevki k zgodovini Brd 1917–1947*.

Milena Beguš
Fotografija: Andrej Colja

Cerovo in Peternel

in garibaldincev. Najhujše trpljenje pa je prizadelo civiliste. Nemški vojaki so namreč kot maščevanje za svoje, v spopadu padle in ranjene vojake, po hišah in poljih iskali talce, jih zbirali na vaških trgih, zverinsko mučili in pobijali. Prav v hišah pri Peternele in pri Imenčevih se je zgodil največji zločin ofenzive, saj so v hiše strpali 22 domačinov, tudi ženske in otroke med njimi, in hiše zažgali z živimi ljudmi vred.

Letos, ko obenem praznujemo 30-letnico naše samostojnosti, lahko ponovno opažamo podobne mračne sile, ki se pojavljajo v vseh državah Evropske unije in širom sveta. Te sile si nezadržno in

aktivno trudijo spreminjati preteklost in to v vseh porah družbenega življenja.

Spoštovani prisotni, menim da je prišel čas, ko stojimo pred ključno odločitvijo, kako naprej, za to pa niso potrebne samo volitve, ampak zgolj prava človeška odločitev.»

Sledil je nastop recitatorjev Zale Ribolica in Alana Peršolje, ki je tudi zaigral na harmoniko.

Za zaključek pa je Pihalni orkester Brda zaigral Vstajenje Primorske.

Milena Beguš

Slovenija praznuje

Minevajo tri desetletja od razglasitve samostojnosti in vojne za Slovenijo

25. junija praznujemo državni praznik - dan državnosti. Letos še toliko bolj slovesen, saj minevajo natanko tri desetletja, ko je Slovenija formalno postala neodvisna država. 25. junija sta bili sprejeti Deklaracija o neodvisnosti Slovenije in Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, dan kasneje, na Trgu Republike v Ljubljani pa je bila samostojnost Slovenije tudi slavnostno razglašena. Le dan po razglasitvi je Jugoslovanska ljudska armada izvedla agresijo, ki je trajala natanko deset dni.

Pričela bom kar z osebnim spominom, sicer medlimi trenutki. Spomnim se, da je ravno tisto dopoldne, ko je bila razglašena neodvisnost Slovenije na Trgu Republike, odbil zadnjič šolski zvonec. Končala sem 1. razred. In tisti večer je celotna Slovenija preko televizijskih ekranov spremljala, kako je na drogu v središču prestolnice zaplapolala slovenska zastava in kako so zadonele zaključne besede slavnostnega govornika Milana Kučana: »Nocoj so dovoljene sanje. Jutri je nov dan.« Meni, sedemletnici, takrat še ni bilo jasno, kakšen zgodovinski dogodek spremljam. Nekaj dni kasneje pa, ob vpoklicu očeta v teritorialno obrambo in zaskrbljenimi očmi domačih, mi je vendarle prižgalo misel, da se nekaj pomembnega in obenem potencialno nevarnega dogaja.

Takih spominov na razglasitev neodvisne Slovenije in pričetek vojne za Slovenijo imajo briški občani vseh starosti na pretek. K deljenju svojih bomo v letošnjih številkah Briškega časnika zaprosili nekatere akterje v ključnih dneh pred 30 leti ...

Velja pa še prej izpostaviti nekaj posebnosti iz takratnih dni. V Brdih je bilo v desetdnevni vojni aktiviranih skoraj 400 Bricev, ki so bili razporejeni po celotnem območju. Za primerjavo: v Sloveniji je bilo skupno v teritorialno obrambo, ki je takrat veljala za najbolj dodelano v celotni Jugoslaviji, vključenih kar 25.000 ljudi. Celotno obdobje ni bilo lahko za nobeno stran. Takrat ni bilo mobilnih telefonov. Karavlam so bile odrezane telefonske linije, zato so se morali komandirji odločati po pameti.

Številne zanimive, nevarne in ganljive zgodbe so se takrat odvile tudi v Brdih, med drugim kako so briški člani teritorialne obrambe na Sabotinu izobesili sedem metrov dolgo slovensko zastavo. O tem več v naslednjih številkah.

Pričenjamo pa z nizom spominov **Franca Mužiča, danes župana Občine Brda, pred 30 leti predsednika KS Medana:**

»V času desetdnevne vojne za Slovenijo sem opravljal funkcijo predsednika KS Medana. Na te zadeve, ki so eskalirale v vojno, sem takrat gledal z začudenjem. Tedaj sem z vodstvom in medansko karavlo zgledno sodeloval. Prejel sem celo priznanje JLA. V tistih letih smo recimo obnavljali družbene objekte, pri vseh teh akcijah pa so tudi iz medanske karavle večkrat priskočili v pomoč. Celo iz karavle na Ajševici so prišli in se priključili delovnim akcijam. Nenadoma pa se je prijateljska vojska znašla v koži neprijateljske. Čudna situacija. Pripadala mi je vloga posrednika med našo in vojaško oblastjo. V Brdih je takrat delovalo pet karavl. Strmeli smo k temu, da situacija ne bi eskalirala in danes lahko rečem, da sem zadovoljen in ponosen, da smo v Brdih, razen manjšega incidenta na Sabotinu, desetdnevno vojno zaključili brez strela, posebnih pretresov ali žrtev.«

Katerih posebnih trenutkov pa se spominjate?

»Prva anekdota se navezuje na besede takratnega medanskega komandirja. Večkrat sem se oglasil v karavli, komandir pa mi je poudarjal, da tako, kot se bosta dogovorila takratni predsednik predsedstva Milan Kučan in takratni jugoslovanski obrambni minister Veljko Kadijević, bo. Takrat je bilo v medanski karavli nameščenih 28 mladih vojakov iz celotne Jugoslavije. V tistih dneh se je iz karavle rešilo dva Slovenca, ki sta se potem odpravila domov v Prekmurje. Komandir je želel ostati s temi mladimi vojaki, saj je menil, da le tako lahko ohrani med njimi mirno kri. Razgovorov je bilo v tistem času kar precej. Spomnim se, da smo se s komandirjem policije, kako reševati zadeve, pogovarjali pri medanskem pokopališču. Prisotni so bili številni pritiski, da bi se komandir karavle predal. Celo ostrostrelec slovenske policije nas je takrat varoval na primerni razdalji.

Druga anekdota pa se navezuje na obisk komandirjeve družine. Bil je tretji dan vojne. Poklicali so me, naj peljem komandirjevo soprogo in dva otroka, stara 3 in 5 let, na obisk v medansko karavlo. Naj omenim, da je bila gospa Slovenka, iz Bovca. Nisem zapeljal direktno v karavlo, temveč je srečanje potekalo pri medanskem pokopališču. Na cesto je prikorakal sam komandir. Posebej me je ganil prizor, ko sta oba otroka objela vsak eno očeto nogo in ga spraševala, zakaj ne pride domov. Med družinskim srečanjem se je kar dvakrat mimo zapeljal avto z našimi miličniki, kar je skoraj vnelo konfliktno situacijo. Takšnim zgodbam smo bili takrat priča. Kakorkoli bi se te starešine odločile, bi bilo narobe: bodisi da bi

Slovenija praznuje

se predale bodisi da tega niso storile. V vsakem primeru so bili tarče obsodb. Naj omenim, da je bilo takrat tudi veliko mešanih zakonov, zato so bile prisotne tudi družinske tragedije.

Naj pa dodam še tretjo anekdoto, ki pa zadeva obisk vojakovega očeta. Ta se je želel prepričati o sinovem zdravju. V Brda je prispel iz makedonskega kraja Kičevo. Tudi takrat je pripadala meni naloga, da pospremim tega gospoda do svojega otroka. Med potjo v Medano mi je zaupal govorice, ki so se širile po Srbiji, češ, da je bilo mnogo vojakov JLA v Sloveniji pobitih. Zaskrbljen je bil za svojega sina, zato se je želel osebno prepričati, kaj je na stvari. Dal sem mu vedeti, da bo le nekaj minut kasneje videl svojega sina živega in zdravega. Tudi to srečanje med očetom in sinom je bilo zelo ganljivo. Kar dve uri sta preživela skupaj. Nato sem ga zapeljal spet na Dobrovo, kjer se je vkrčal na avtobus in se pomirjen vrnil domov.

Naj poudarim, da smo neposredno sodelovali z enoto teritorialne obrambe, ki jo je vodil Zvonimir Kristančič. Spominjam se ga kot umirjenega vodjo. Skrbel je, da ni prišlo do konfliktov. Za to mu dajem posebno priznanje, saj še kako drži rek, da se dober general bitki poskuša izogniti.«

Kakšna pa je vaša želja za Slovenijo ob 30. obletnici razglasitve neodvisnosti?

»Pred tremi desetletji smo se zavedali, da bo Slovenija mala država z le dvema milijonoma prebivalcev. In da bo draga. Ampak menim, da je ravno ta majhnost naš potencial in bi ga morali v teh letih bolje izkoristiti. Na žalost ni bilo tako. Osebno sem takrat pred 30 leti menil, da lahko postanemo ekonomska sila, kot Švica. To se ni zgodilo, ker nismo delovali skupno, enotno in složno kot na plebiscitu leta 1990. Osebno bi za to krivil vsa vodstva, od njih sem pričakoval povezovanje in ustvarjanje dodane vrednosti. Ločevanje ljudi na naše in vaše je neproduktivno. Vemo, tudi v družini, kjer so člani složni in enotni, stvari prosperirajo. In v Brdih, na lokalni ravni, vidimo, da smo z usklajenostjo in povezovanjem dosegli vidne rezultate. Želim si, da iz te naše lepe dežele Slovenije naredimo zgodbo o uspehu.

Občankam in občanom pa na tem mestu čestitam ob državnem prazniku, dnevu državnosti. Čestitam za vso hrabrost in delovno vnemo v teh 30 letih samostojne Slovenije. Čestitam za prehojeno pot in za narodno zavednost. Ob tej priložnosti namenjam poseben poklon briškim veteranom vojne za Slovenijo in njihovim družinam.«

Erika Koncut

30 let samostojnosti

Slovinci smo narod trdega dela in vztrajnega boja. Zgodovina Sloveniji ni poklanjala daril. Tudi neodvisnost in samostojnost smo dosegli z lastnim prizadevanjem, tveganjem in žrtvami. Priprava za osamosvojitve je bilo civilno družbeno vretje, prežeto z močjo ideje človekovih pravic. Osamosvojitve je bila nujna in je postala resničnost zaradi zaščite človekovih pravic vseh ljudi na našem ozemlju, zaradi zavarovanja ljudi pred agresijo in nevarnostjo širitve vojne ter kot pot za odpiranje nove razvojne perspektive. Vse to se je izkazalo kot nujno in dosegljivo. Pred 30 leti smo se zavezali demokraciji, svobodi, spoštovanju človekovega dostojanstva in pravic, spoštovanju manjšin in priseljencev, odprtosti in sodelovanju z drugimi. Kot ključni temelj osamosvajanja pogosto navajamo enotnost. Res je, politična enotnost je bila izjemnega pomena, a spomnil bi rad, da je bila dosežena demokratično, upoštevala je pluralizem, usklajevanje takrat tako različnih političnih dejavnikov. Takratna politična volja je spoštovala tudi civilno družbo in njene pobude, ki so odpirale prostor za dialog in nove ideje. Zakaj ne bi tega recepta uporabili tudi danes, ko že skoraj malodušno ugotavljamo, kako neenotni smo? Seveda je potrebna kritična samorefleksija, vendar ne malodušje! Bodimo realni, nismo ustvarili malo. Danes se živi bolje, kot se je živelo pred tremi desetletji, odrpale so se nove perspektive, tudi če jih zaradi nastale krize težje prepoznavamo. Kriza je razgalila številne pomanjkljivosti in napake, ki so z nami že dolgo. Danes imamo priložnost in dolžnost, da vse te pomanjkljivosti odpravimo, da vzpostavimo učinkovite mehanizme pravne države, zagotovimo solidarnost in spodbudimo ustvarjalnost, podjetnost in državljanski pogum.

Pred 30 leti so bile dovoljene sanje, danes potrebujemo predvsem verodostojne analize stanja in inovativne premisleke, kako naprej. Svet in Slovenija v njem sta v procesu spreminjanja. Najti in določiti moramo naše mesto v teh spremembah, izboljšati moramo kakovost vsega, kar ustvarjamo, materialnega in duhovnega. Določimo torej premišljene prednostne cilje in poiščimo v sebi vse najboljše za njihovo uresničevanje! Bodimo samozavestni. Današnje preizkušnje niso najtežje v naši zgodovini, so pa takšne, da zahtevajo resen premislek in več odločnosti. Uporabimo čas in pamet, ki sta na voljo. Naredimo pogumne korake naprej.

Dragi rojaki, ob 30. obletnici samostojne Slovenije vam čestitam ob dnevu državnosti, veteranom vojne za Slovenijo pa še posebna zahvala, ker so se leta 1991 odzvali klicu domovine ter nesebično sodelovali v desetdnevni vojni. Zahvalil pa bi se rad tudi civilnemu prebivalstvu, ki je bil v oporo teritorialni obrambi.

Jože Abramič, predsednik OZVVS Brda

Slovenija praznuje

Občinska proslava ob 30-letnici samostojne Slovenije

Na predvečer letos jubilejnega državnega praznika se je v Cerovem tradicionalno odvijal večer, posvečen dnevu državnosti. Za praznovanje 30-letnice samostojne Slovenije se je prizorišče odelo v barve naše trobojnice.

Praporščaki severnoprimske pokrajine pod vodstvom Borisa Simčiča OZVVS Brda so se poklonili zastavi, zadonela je slovenska Zdravljica in beseda je tekla o nas, Slovencih, takšnih, kakršni smo.

Prisotne je nagovorila briška podžupanja Teja Jelina, slovesni govor je podal Danijel Božič, podpredsednik ZVVS (Zveze veteranov vojne za Slovenijo), rdečo nit proslave pa je povezala Andreja Benedetič. Za glasbene vložke so poskrbeli člani moškega pevskega zbora Srečko Kumar pod vodstvom Bogdana Kralja in solistična pevka Barbara Šinigoj.

V tem delu bi se radi zahvalili vsem, ki ste z idejami, voljo in de-

lom pomagali pri ureditvi prizorišča in izpeljavi letos v nekoliko drugačnem ritmu obarvane prireditve ob dnevu državnosti.

Draga Slovenija, tebi pa želimo, da bi v nadaljnjih 30 letih postala še boljša in ostala predvsem naša, slovenska. Vse najboljše Slovenija.

**Vaška skupnost Cerovo
Fotografija: Andrej Colja**

30-letnica Gasilske enote Nova Gorica

Jubilej sklenili v Brdih

4. junija se je delegacija kolesarjev Javnega zavoda za gasilsko in reševalno dejavnost - Gasilska enota Nova Gorica v počastitev treh desetletij delovanja podala na obisk občin ustanoviteljic. Podvig je sklenila v Brdih. Skupino gasilcev na kolesih sta sprejela, voščila dobrodošlico ter čestitala ob letošnjem jubileju podžupan Žarko Kodermac in direktorica ZT-KMŠ Brda Tina Novak Samec.

**Erika Koncut
Fotografija: Tina Novak Samec**

Pihalni orkester Brda

Prebudimo se skupaj, prebudimo se v 1. maj

Leta 1972 so na 1. maj po briških gričih prvič odmevali zvoki Pihalnega orkestra Brda. Takratni kronist je v zapisnik briške godbe na pihala zabeležil datum in zapisal: »V želji, da obogatimo in nadaljujemo 150-letno tradicijo godbeništva v Brdih, se zbiramo na predlog Turističnega društva Dobrovo in ponovno ustanavljamo godbo na pihala.«

Lansko leto smo za 1. maj poskusili nekaj inovativnega, drugačnega - z virtualno budnico pihalnega orkestra, prežeto s številnimi slikami in spomini. Kljub neverjetnemu odzivu in dejstvu, da so se nam ravno tako pri bujenju lahko pridružili številni posamezniki, 1. maj enostavno ni bil pravi. Ker se je letos prazniku dela bolj slabo obetalo, mi pa nismo mogli dopustiti, da se ponovi takšna pustost, smo se odločili, da Brda vseeno prebudimo. Kot marsikdo v tem obdobju smo se tudi mi soočili s številnimi ovirami. Iz naše pisane posadke smo tako morali izluščiti le 10 inštrumentov in posameznikov, ki se bodo podali na misijo »prebudimo Brda«. Ker brez vaje ne gre, je bilo potrebno aktivno poprijeti za inštrumente in pričeti z nabiranjem kondicije, hitrosti v prstkih in nastavkov. Na tej točki se je postavilo ključno vprašanje: Kako prebuditi Brda? Ni dolgo trajalo, da je »posvetila žarnica« in v en glas smo se strinjali, da je briško terensko vozilo - traktor s prikolico, najboljša izbira. Šoferja smo poiskali v svojih vrstah. Moški del ekipe je združil moči in pripravil naše prevozno sredstvo.

Dan, ki je omogočil vrnitev med glasbo, prijatelje in publiko

Na praznik dela smo se ob 6.00 usedli na mehurčkasti voz, opremljeni z inštrumenti in notami, ter z nepogrešljivo košaro domačih dobrot in odejami, ki so nas grele v jutru. Pričakovanja in cilj niso bili veliki. Če nam vsaj kdo pomaha z okna, bomo zadovoljni. Toda bolj kot se je zgodnje jutro nagibalo v dopoldan in kasneje v dan, več ljudi smo srečali in s tem več nasmejanih ter presenečenih obrazov, pohval, podpore, veselja in radosti. Hvala vsem, ki ste nas pohvalili, pozdravili nas in našo idejo, z nami zapeli, zaploskali, zavriskali ali celo zaigrali, nas okrepčali. Odzivi in sprejemi so bili neverjetni, za kar smo neizmerno

srečni in hvaležni. Čeprav nismo bili v popolni zasedbi, smo neskončno uživali. Ta dan nam je omogočil vrnitev med glasbo, prijatelje in našo publiko. Nihče od nas se ni resnično zavedal, kako smo pogrešali drug drugega in utrip ter energijo, ki nas preveva. Znova smo dokazali, da kjer je volja, je moč, in kjer je volja, je pot. In to smo mi - Pihalni orkester Brda od vedno za vedno.

Tudi ta majski praznik si zasluži poseben pečat v zgodovini. Kronist je v zapisnik leta 2021 zapisal: »Na 1. maj tega leta je družčina odbitih muzikantov pripravila Brikam in Bricem prav posebno presenečenje, ki ga nihče ni pričakoval. Zgodaj zjutraj so se usedli na traktorsko prikolico in začeli svoje popotovanje po prelepi briški deželici. Zvoki koračnic okrnjene zasedbe so uspeli prebuditi in pozdraviti prebivalce kar

Pihalni orkester Brda

20 briških vasi: Dobrovo, Drnovk, Višnjevik, Krasno, Vrhovlje, Gonjače, Šmartno, Kojško, Podsabotin, Hum, Gornje in Dolnje Cerovo, Vipolže, Kozana, Zali Breg, Biljana, Ceglo, Medana, Fojana in Šlovrenc.»

Kolesarska godbeniška mrzlica

Na naše veliko presenečenje in srečo je maj prinesel s sabo tudi dva nastopa bolj uradne narave. Predzadnji vikend v maju vremensko ni obetal, je pa obetala sobotna komemoracija pri Peternelu in nastop na imenitnem Giru d'Italia 2021. Našo Osminko so ponovno začeli polniti zvoki nadobudnih muzikantov in koračiških zvokov.

Čeprav nas letos ni pričakalo žgoče briško sonce in kopica navzočih, smo vsekakor počaščeni, da sodimo med tisto intimno peščico soustvarjalcev, brez katerih na takih dogodkih ne gre. V okrnjeni zasedbi smo po dobrem letu in pol ponovno oblekli rdečo uniformo, na kateri so se začuda zaprli vsi gumbi, in počastili žrtve Peternelove domačije. Ker je bil to prvi nastop po dolgem obdobju, pa ni šlo brez dviga kozarčka žlahtne briške kapljice in nazdravljanja na mnoge nastope in konec »korona obdobja«.

V nedeljo, ko so se vsa Brda odela v rožnato barvo in šla podpirat na cerovski klanec najboljše kolesarje celega sveta, smo se mi že ob vzpostavitvi zapore ceste zbrali v našem godbeniškem domu. Čakanje na kolesarje smo izkoristili za druženje in obilo smeha ter zabave. Tako smo nadoknadili vsaj majhen košček izgubljenega in zamujenega. Oba kroga kolesarjev, tistih hitrih in drznih in tiste večje množice za njimi, so pričakali zvoki briške pleh muzike. Med pričakovanjem smo poskrbeli tudi za gledalce in poslušalce ter tudi njim zaigrali eno po domače. Kakšno presenečenje in evforija, ko smo kasneje izvedeli, da smo bili

ujeti na neposrednem prenosu italijanske nacionalne televizije. Vreme je zdržalo in po nastopu smo se pogostili z domačimi dobrotami članov, naše prostore pa zapustili z obilo dobre volje.

Kolesarska in godbeniška mrzlica se je še nadaljevala. V soboto, 12. junija, so zvoki našega orkestra pospremili tudi kolesarsko karavano 4. etape Dirke po Sloveniji. Prevzel nas je ponos, da smo lahko bili del te zelene kolesarske zgodbe, z zvoki pa pozdravili najboljše slovenske kolesarje s Tadejem Pogačarjem na čelu.

Ko ponovno oblečeš uniformo in doživiš celoten utrip nastopa, od prihoda, priprav, preoblačenja po hitrem postopku, treme in pričakovanj, do trenutka, ko zaigraš zadnjo noto in slečeš uniformo ter zapuščas dogodek poln vtisov, takrat ti zaigra srce. Enostavno se zaljubiš. Zaljubiš se v glasbo, v ljudi, v publiko, v note. Kako lepo je biti nazaj! In, oh, kako lepo je biti muzikant!

Anja Rožič, Pihalni orkester Brda
Fotografije: Arhiv Pihalni orkester Brda

Vpis v godbeniško šolo

Biti muzikant pa ni staromodno, ampak je ohranjati tradicijo, zraven pa si lastiti kopico neprecenljivega znanja in biti obdan s krogom dobrih ljudi. V naši godbeniški šoli, ki ima sedež na Dobrovem, s pomočjo ustrezno izobraženih učiteljev nudimo učencem najboljše že vrsto let in to doma, v obljemu briške dežele. Če si že muzikant, si seveda vabljen v naše vrste. Če pa bi to rad postal, le hitro napiši sporočilo na e-naslov orekster.brda@gmail.com. Otroci, mladi, starejši, vsi.

Vabljeni.

Varstveno-delovni center Nova Gorica na kmetiji v Brdih

Če zmoreš ti, zmorem tudi jaz

Varovanci Varstveno-delovnega centra (VDC) Nova Gorica od začetka leta 2020 v okviru projekta Če zmoreš ti, zmorem tudi jaz obiskujejo kmetiji v Brdih in na Banjšicah, kjer s številnimi aktivnostmi v družbi živali bogatijo svoje življenje, izboljšujejo psihofizično počutje ter širijo socialno mrežo in vključenost v delo ter družbo. Umik v sproščeno delovno okolje v družbo živali varovance izredno veseli. Na kmetijah ob tem spoznavajo ranljive skupine in s tem bogatijo svojo ponudbo.

V VDC Nova Gorica in njihovi enoti v Stari Gori varovancem ni nikoli dolgčas, saj lahko izbirajo med pestrim naborom športnih aktivnosti, ročnih spretnosti, izletov in drugih dejavnosti, ki jih imajo na urniku dopoldne in popoldne. Pri tem se družijo, spoznavajo novosti, krepijo svoje zdravje ter se predvsem bolje počutijo. Med številnimi aktivnostmi pa imajo ljubitelji živali, ki jih med varovanci VDC ni malo, najraje tiste dneve, ko jih obiščejo terapevtski psi iz Društva Tačke pomagačke ter ko se s kombiji odpeljejo iz mestnega središča v Goriška brda in na Banjšice v družbo domačih živali.

Živali so razlog za še boljše počutje

»V VDC Nova Gorica redno skrbimo za rekreativne in prostočasne dejavnosti naših uporabnikov. Iz izkušenj vemo, da večini od njih veliko pomeni nekajurni umik v naravo, v sproščeno, mirno okolje. Če so v njihovi družbi živali, pa to pomeni še dodaten razlog za dobro razpoloženje in počutje,« pove vodja projekta Vaneja Bambič. Skupaj z dvema kmetijama so se v VDC zato prijavili na javni razpis programa za razvoj podeželja (2014–2020), ki ga je razpisalo ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, za podporo diverzifikaciji kmetijskih dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom, ki ga podpira skupnost, ter izobraževanjem o okolju in hrani.

Projekt financira Evropski kme-

tijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje, in delno proračun Republike Slovenije. »To sodelovanje omogoča kmetijam obogatitev njihove ponudbe in možnost za izobraževanje o delu z

ranljivimi skupinami. Največjo korist pa mislim, da imajo s pomočjo aktivnosti z živalmi prav naši uporabniki,« poudarja vodja projekta.

V projekt z naslovom Če zmoreš ti, zmorem tudi jaz je vključenih približno 144 varovancev VDC Nova Gorica iz več vrst ranljivih skupin.

»To so odrasle osebe z motnjo v duševnem in telesnem razvoju, odrasle osebe s pridobljenimi možganskimi poškodbami, odrasle osebe z okvarami gibalnega aparata, dementne osebe in osebe z drugimi nevrološkimi obolenji, starejše od 65 let, ter odrasli s težavami v duševnem zdravju,« še pove.

Na kmetiji v Cerovem v Goriških brdih jim Rado Brelih in njegova ekipa domačih živali nudijo dobro družbo ter aktivno in prijetno preživete popoldneve. »V času trajanja projekta smo z uporabniki in zaposlenimi iz VDC Nova Gorica preživeli kar nekaj ur skupaj na naši kmetiji. Druženja so sproščena in zanimiva. V tem času smo se dobro spoznali in se eden od drugega marsikaj naučili,« pove Rado Brelih, vodja projekta pa doda, da možnost za vključitev v te aktivnosti dajo vsem uporabnikom, ki izkažejo interes, obenem pa tudi presodijo, za koga bi lahko bilo to primerno, prijetno in koristno.

Druga kmetija, s katero sodelujejo, je na Banjšicah pri Dejanu Strgarju in njegovih konjih (DS Camping). Na Banjšicah so varovanci vključeni v aktivnost ježe konjev, pripravo in nego konjev in

Varstveno-delovni center Nova Gorica na kmetiji v Brdih

njihovega bivalnega okolja. V Goriških brdih pa se družijo z različnimi domačimi živalmi, in sicer z oslom, ponijem, psi, mačkami, kozami, pernatimi živalmi ki jih negujejo, hranijo, se z njimi igrajo, jih sprehajajo in prejemajo pozitivne učinke njihove družbe.

»Za aktivnosti s konji in ježo dajemo priložnost manjši skupini uporabnikov, in sicer tistim, ki si želijo in zmorejo jahati,« ilustrira Vaneja Bambič. Pri večini uporabnikov opazajo zaposleni pozitivne učinke. »Veliko je smeha, izboljša se komunikacija, fina motorika, nekatere uporabnike živali motivirajo pri hoji, gibanju. Poleg tega pa je sprememba okolja in družba živali tudi čas, ko za nekaj časa pozabijo na svoje težave,« še doda.

Sprostijo se in pozabijo na skrbi

»Rad pridem na kmetijo, ker imam rad živali,« navdušenja ne skriva Branko D. Igor se rad sprehaja z osli in konji. »Lepo je, ker nahranimo živali in lepo je hoditi z njimi.« Peter se tudi vedno z veseljem odzove na odhod v Cerovo. »Doma sem s kmetije, kjer smo vedno imeli živali, zato grem zelo rad v Brda,« je iskren. Ferid F. obožuje ježo konj na Banjšicah, ki mu veliko pomeni: »Ko s kobilo Ajšo jezdim čez travnike, sem preprosto vesel in čutim pozitivno energijo. Mislim, da se mi to tudi vedno vidi na obrazu,« se zasmije. »Uživam tudi v igri s psom.« Damjana se udeležuje vseh aktivnosti, v katere so vključene živali, ker jih ima preprosto rada: »Konji ti dajo več, kot sami vzamejo. Sprostim se in pozabim na vse slabo.« »Ježa konja mi pomaga do boljše kontrole telesa,« sklene Rok R.

Na aktivnosti s konji se na Banjšice odpravijo enkrat mesečno, v Goriška brda pa se odpeljejo dvakrat v mesecu. »Zaradi epidemije

smo imeli več premorov, sedaj pa upamo, da virus ne bo več vplival na delo varovancev na kmetijah,« še pravi vodja projekta.

Prijetne in koristne aktivnosti za vse

Projekt Če zmoreš ti, zmorem tudi jaz prinaša pozitivne učinke za vse udeležene. Osrednji cilj projekta je spodbujanje povečevanja raznovrstnosti predvsem glede dejavnosti na kmetiji, povečanje usposobljenosti članov kmetije ter prispevek k napredku in dvigu inovativnosti. Projekt prinaša tudi nova delovna mesta in skuša navdušiti tudi druge kmete za delo s tovrstnimi skupinami ljudi. »Aktivnosti z živalmi na kmetiji v Goriških brdih in aktivnosti s konji na Banjšicah so po mojem mnenju zelo dragocene za naše uporabnike. V družbi živali in v sproščenem okolju se tudi sami sprostijo in se imajo lepo. Projekt nam omogoča tudi ježo konj, ki bi bila sicer težko dosegljiva za naše uporabnike. Mislim, da so aktivnosti projekta za vse sodelujoče prijetne in koristne.«

Za varovance VDC Nova Gorica pa je cilj prispevek k bolj kakovostnemu preživljanju prostega časa, k boljši kakovosti življenja, širjenju njihove socialne mreže, poučevanju o življenju in aktivnostih na kmetiji ter pozitiven vpliv na njihovo zdravstveno in psihosocialno stanje. »Učinki so opazni predvsem v izboljšanju njihovega razpoloženja, v sproščenosti, motivaciji za sodelovanje, delo ...« našteva vodja projekta.

Vsak obisk kmetije v Goriških brdih in na Banjšicah je dogodiščina zase, povedo varovanci, ki upajo, da se bodo po triletnem projektu, ki se sklene konec leta 2022, še naprej družili z živalmi pri Radu in Dejanu. Kot še dodajo, se v Brdih najraje sladkajo z rdečimi češnjami. Nasmehi varovancev v družbi živali ob tem povedo največ.

CA

Fotografije: Vaneja Bambič

Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda

Olimpijska bakla povezala Brda

Slovenska bakla je v četrtek, 6. maja, povezala tudi Brda. Po briški deželici smo trosili njen sijaj, utrjevali prijateljsko športne vezi, promovirali zdrav in aktiven življenjski slog. Športne vneme, vztrajnosti in tudi odličnih športnikov nam v Brdih zagotovo ne manjka. Tako kot v številnih drugih občinah smo tudi v Brdih s »štafetno« predajo bakle skupaj širili olimpijske vrednote miru, prijateljstva, strpnosti in upanja.

Dogodek v naši občini smo si sprva drugače zastavili, a je tudi tokrat naše želje in zamisli povzročila epidemija in pisala svojo pot – brez gledalcev in srčnih ljudi ob poti, brez velikega in odmevnega dogajanja.

Naše popotovanje po briški občini smo začeli pred Osnovno šolo Alojza Gradnika na Dobrovem, kjer je Ianu Birsi (nogometaš Društva mladih nogometašev Gorica) baklo predala naša izvrstna briška legenda, dvakratna olimpijka Lidija Kristančič. Bakla je v spremstvu Tomaža Lover Medeota (kolesar Kluba Pedale Ronchese), Milana Vukovića (nogometaš NK Brda), Urške Marinič (članice Športnega twirling kluba Brda), Tie Poberaj (plesalka skupine #Lospravilos) in Hane Stepančič (plezalka Društva ekstremnih športov) pretekla Dobrovo, pred gradom na pa jo je pričakala tekačica Atletskega kluba Gorica Nova Gorica, Tina Žezlin. Na poti proti Vipolžam je parašpornik Mitja Miklavc z baklo naredili kratek postanek za foto utrinek. Pred Vilo Vipolže so baklo pričakali člani Nogometnega kluba Brda - Žiga Kristančič, Mai Pulec, Maksim Kapitan, Tine Erzetič, Rok Buzuk in nosilec bakle Timotej Koncut. Bakla je po pretečenem vipolškem klancu nadaljevala pot proti Šmartnemu, kjer so jo pričakala dekleta Športnega twirling kluba Brda. Rubi Mavrič, Lilija Farraiolo, Ivana Bregantič, Neža Markočič in nosilka bakle Tina Zidarič so baklo ponesle po šmartenskih ulicah. Bakla se je peljala tudi z e-kolesom.

Na stolpu v Gonjačih je bakla bila dana v skrb nekdanjemu atletu in reprezentantu Rafku Mariniču. Sledil je kratek program, ki ga je pospremljalo leđeno in razpihano ozračje, a kljub temu nas je grela toplota in srčnost dogodka. Če ima kdo kaj za povedati mladim športnikom, je to zagotovo Lidija. Z nami

Mitja Miklavc

NK Brda

OŠ Alojza Gradnika Dobrovo

je na kratko podoživela trenutke odrekovanja, vztrajnosti, pa tudi navdušenja in neizmerne sreče, ko je leta 1980 nastopila in zastopala briško vztrajnost in jekleno voljo na olimpijskih igrah v Moskvi ter štiri leta kasneje tudi v Los Angelesu. Mladino je v nagovoru želela spodbuditi, da sledijo svojim sanjam in naj vztrajajo, pa čeprav je večkrat zelo težko. S sladko grenkim priokusom je podoživela svoje mladostne

Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda

Tina Žezlin

spomine. Na treninge v Novo Gorico se je vozila kar sama, z motornim kolesom, ne glede na vreme oziroma letni čas. Pa vendar se je v tistih časih dalo, tudi brez sponzoriranja staršev, se spominja. Mladim v trenutnih situacijah zagotovo ni lahko. Za dosego pomembnejših rezultatov morajo biti tudi starši dobro finančno podkovani, da lahko mladostniku omogočajo pogoje za treniranje, napredek.

Tina Novak Samec, direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, je v imenu briške ekipe vsem prisotnim predstavnikom Olimpijskega komiteja Slovenije izročila simbolična briška darilca, naši mladini pa zaželela z rezultati in medaljami prepleteno nadaljnjo športno pot.

V sunkih briške burje je mladino nagovoril tudi podžupan Žarko Kodermac, ki mu je bila zaupana pomembna naloga. Olimpijki Lidija Kristančič in Meta Mačus sta se z baklo povzpeli na stolp, podžupan pa jima je zvesto sledil in skrbel, da teh naših brhkkih športnic burja ne dvigne in odpihne vse do Furlanske nižine.

Olimpijska bakla se je v zaključnem delu briškega popotovanja zapeljala do Korade, nato pa na Ligu skupaj s košarico skoraj rdečih prvih briških češenj prešla v skrb županje kanalske občine. Na Ligu je Vita Benedetič s teto Lidijo simbolično pretekla zadnje metre briške občine. Vita Benedetič, ki sledi tetinim sanjam, vidno prodira po zastavljeni poti. Je državna prvakinja v skoku s palico U18, ima tudi izjemne rezultate v teku čez ovire, mnogoboju, v štafetni igri pa vedno pripomore do stopničk. Lidija s spomini na preteklost in Vita s sanjami, navdihom, neomajno voljo in trmo, ki korajžno vstopa v prihodnost, sta torej simbolizirali dan slovenske bakle v Brdih.

Čeprav je bilo vreme nekoliko bolj oblačno in turbo, je baklo obsijala mladostna vnema, njen prah pa zaobjel celotno briško deželo. Mogoče pa bo sij olimpijske medalje kmalu spet obsijal briško pokrajino in mlado srce briške športnice oziroma športnika.

Mateja Drnovšček, ZTKMŠ Brda

Fotografije: Aleš Fevžer

Športni klub Brda

Rafko Marinič

Vita Benedetič

Dobre prakse na področju mladih povezujejo

V sklopu partnerstva Europe Goes Local in projekta Občina na obisku - primer dobre prakse smo 10. junija v Mladinskem centru Brda sprejeli posebne goste. Obiskali so nas predstavniki Občine Črnomelj in Mladinskega centra BIT, podžupanja Občine Ivančna Gorica in predsednica komisije za mlade, predstavnika Občine Ribnica in predstavnici Mladinskega sveta Bela krajina ter predstavnica Občine Hrastnik.

Z Anjo Pertovt in Dominikom Rusjanom, članoma Mladinskega sveta Brda, smo navzočim predstavili našo prehojeno pot na področju mladih, aktualne aktivnosti in problematiko ter izzive za prihodnje. Podobne izkušnje in večne dileme so z nami delili tudi naši gostje. V manjših občinah, kjer ni srednjih in poklicnih šol, je zanimanje srednješolske mladine za aktivnosti mladinskih centrov oziroma aktivnosti mladinskih društev manjše. Mladina se zadržuje in si poišče sebi primerne obšolske vsebine in aktivnosti kar v kraju šolanja in ne v domačem kraju. Klepet se je prepletal tudi okrog pisanja strategije za mlade in ustanavljanja mladinskega sveta. V strategiji zapisani ukrepi morajo izpolnjevati potrebe in želje mladih, istočasno pa morajo biti tudi realni in izvedljivi z vidika odločevalcev.

Prisotne je nagovorila direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec, ki je

izpostavila, da mladi še zdaleč niso pasivni na odločanje in dogajanje v lokalni skupnosti. Potreben je dialog, podpora, predvsem pa zaupanje in medsebojna pomoč. Besede spodbude pa je podal tudi briški podžupan Žarko Kodermac in mladino izzval, naj bo odločna, korajžna in včasih tudi sitna, če bo potrebno. Treba je verjeti v zgodbo povezovanja in skupnega premagovanja ovir. Ko se srečajo izkušnje starejših ter mladostna zagnanost in znanje mladih, je pot do cilja hitrejša, ovire pa vsekakor premagljive.

Koordinatorke projekta Mreži MaMa in njeni direktorici Maji Hostnik gre srčna zahvala, da je našo občino in delo na področju mladih označila kot primer dobre prakse ter nam dala možnost, da se povezujemo in v nadaljevanju zagotovo tudi sodelujemo z ostalimi slovenskimi občinami in mladinskimi ustanovami.

Veselimo se novih, malih zmag na področju mladinske politike v Brdih – z majhnimi koraki, predvsem pa z roko v roki z našo »sitno« briško mladino, do velikih prebojev in pomembnih zastavljenih mejnikov.

Mateja Drnovšček, ZTKMŠ Brda

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo

Svetovni dan knjige

Na naši šoli so učenci Luka Kolenc, Sara Pahor, Lejla Benedetič, Ajda Koncut, Katja Golja in Neža Rožič skupaj z mentorico Saro Remžgar želeli prispevati k letošnji obležbi svetovnega dneva knjige, ki smo ga praznovali 23. aprila. Z videoposnetkom, ki je dostopen na šolski spletni strani, smo primaknili svoj delček v mozaik projekta Noč knjige 2021 podokriljem Občine Brda in Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda. Snemanje in montažo smo zaupali Aljažu Maffiju in Daniju Kristančiču.

Sodelujoči smo se dotaknili pomena branja v današnjem svetu, prepolnem digitalne tehnologije, in se pogo-

varjali o svojih najljubših knjigah, ki so za nas prav posebne spremljevalke. Svoja razmišljanja smo ujeli na kameri, kjer smo svoje »naj« knjige predstavili in povedali, zakaj so nam tako blizu, kje so tisti drobci, ki nam izvajajo iskriče v očeh, do kam seže njihova nevidna moč.

Naj bo naš prispevek tudi povabilo k branju. Knjige v rokah so kot odprta vrata v »prekrasni novi svet« - na doseg nam je vse, kar je človeško in obenem onstran tega. Sanje so neskončne.

Sara Remžgar

Mladinski svet Brda

»Ki zdaj?«

Spet smo tu mi, Mladinski svet Brda. Poletje je prišlo v naše kraje, z njim pa tudi novosti na področju delovanja in izvajanja novih projektov na področjih, ki se tičejo mladih.

Kocen marca smo na naši facebook strani objavili anketo »Printbox kiosk v Brdih«. Printbox je javni tiskalnik, ki omogoča varčno, hitro in učinkovito tiskanje. Namen ankete je bil pridobiti mnenje Bricev in Brik glede koristnosti Printboxa v Brdih. Anketa je v le nekaj dneh požela veliko sadov. Prejeli smo 262 odgovorov. Vsem se zahvaljujemo za sodelovanje, hitro odzivnost in pozitivno podporo. Objavljamo rezultate, ki smo jih prejeli. Dragi Brici in Brike, dosegli smo željen cilj! Od tega poletja naprej bo v poslovni stavbi Občine Brda na voljo nov Printbox. Ni več izgovorov, da se je pokvaril »printer«. Ob samem začetku te pridobitve bo na voljo tudi pomoč vsem uporabnikom, ki z delovanjem tovrstnega tiskalnika še niste seznanjeni, a bi se njegove uporabe ravno tako poslužili.

Printbox bo na voljo 24 ur na dan, vse dni v tednu.

Vztrajni mladi lahko premikajo meje nemogočega. Pridobitev javnega tiskalnika je le majhen korak v izpopolnjevanju briškega okolja. Začeli smo graditi mladinsko politiko v občini in vidimo, da se z majhnimi koraki lahko veliko doseže. V nas pa vre želja po nadaljnjih skupnih zmagah, zato si želimo razširiti našo skupnost, saj verjamemo, da je v slogi moč. Mladi smo vztrajni in lahko premikamo meje nemogočega. Mladinski svet šteje osem članov, predstavili smo se vam v predhodni številki. K sodelovanju pa vabimo vse mlade Brike in Brice, da se nam pridružijo in da skupaj zakorakamo v ustvarjanje boljše prihodnosti za mlade znotraj občine. V naslednjih mesecih imamo v načrtih neformalne delavnice jezikov ter srečanje z briško mladino, da vam predstavimo naše cilje, projekte in vsebino mladinske strategije.

Brda, moj dom

24. april je bil poseben dan. Naš član Dominik Rusjan je uspešno izpeljal čistilno akcijo »Brda, moj dom!«. Ideja je del Briškega inkubatorja 2021. S čistilno akcijo smo skupaj stopili naproti izzivu čiščenja briških zelenih gričev. V čistilni akciji je sodelovalo 17 vaških in krajevnih skupnosti ter več kot 150

Bricev in Brik. Akcija je bila uspešno izpeljana in je odmevala po celotni Goriški.

Dominik pa nam je ob vprašanju o občutkih po uspešno izpeljani akciji zaupal: »Z akcijo smo še enkrat dokazali, kaj Brici zmoremo, če le stopimo skupaj. To je bil začetni korak k ohranjanju in spodbujanju varovanja okolja. Prav z malimi koraki se največ doseže. Upam, da je ta akcija še dodatno spodbudila in motivirala ljudi, da o našem planetu in naših gričih razmišljajo kot o lastnem domu ter se ne ozirajo le nase, ampak na vse prihajajoče rodove, katerim bo prav ta zemlja nudila bivališče. Na tem mestu bi se radi zahvalili vsem občanom, vaškim skupnostim, vsem društvom, osnovnima šolama z Dobrovega in iz Kojškega, Lovski družini Sabotin, občini ter vsem ostalim, s katerimi smo poskrbeli za (pre)napolnjene kontejnerje. Na nas vseh je, da Brda sedaj taka tudi ohranimo!«

Mladinski svet Brda

Dom upokojencev Podsabotin

Vsi odtenki dobre volje

Kadar mislijo, da so sami, da jih nihče ne čaka, morajo vedeti, da se motijo.

Kadar žalost jih mori, solze pridejo v oči, kadar vidijo temo. Morajo vedeti da z našimi stanovalci doma v Podsabotinu smo mi vsi zaposleni, svojci in vsi, ki jim lepšajo dneve.

V tem prelepem letnem času pomladi so nas obiskali Rdeči noski Slovenije, na moderen način smo

imeli dan za spremembe preko zoom predvajanja z učenci OŠ Bilje in Hišo dobre volje Miren, čarodajem Andrejem, ansamblom Briška pomlad, Društvom upokojencev Trnovo in razveselili smo se prav posebnega obiska članov društva ljubiteljev starodobnih vozil z našim Damjanom.

Seveda tudi majski kolesarski dogodek Giro d'Italia ni minil brez nas.

Dan za spremembe

Praznovanje rojstnih dni

Ljubitelji starodobnih vozil

Giro d'Italia

Ansambel Briška pomlad

Trnovski upokojenci

Enota vrtca Biljana - skupina Gozdarji

Naš vrtniček

Vrt ponuja otrokom številne možnosti za izkustveno učenje v naravi. Z opazovanjem rasti pridelkov ne pridobijo le znanja o rastlinah in življenjskem ciklu, pač pa tudi o pomenu vode, vlogi živali na vrtu, podnebj. Otroke učimo odgovornosti in potrpežljivosti, saj kmalu ugotovijo, da rastline preživijo le, če bodo zanje vestno skrbeli. Otroci so aktivno vključeni v učni proces, v katerem spoznavajo izvor sveže hrane, pomen njene kakovosti in samooskrbe.

V skupini Gozdarji v enoti vrtca Biljana smo se zato odločili, da si uredimo vrtniček. Ureditve vrta je potekala kot projekt, v katerem so v vseh fazah sodelovali otroci. S pogovorom smo najprej ugotavljali, kaj vemo o vrtu, vrtnarjenju, zelenjavi in sajenju. Ugotovili smo, da nekaj stvari že vemo, saj ima skoraj vsak od nas doma vrt.

»Na vrtu je zemlja,« je dejal eden od otrok. Zato smo najprej začeli z raziskovanjem in opazovanjem gozdne in vrtnje prsti. Ugotovili smo, da se razlikujeta po barvi in tudi sestavi. S poskusom smo ugotavljali, kaj se zgodi, če prsti dodamo vodo. Nastalo je blato, s katerim so se nekateri radi igrali, drugim pa ni bilo preveč všeč, saj so si ob tem umazali roke. V zemlji smo videli deževnike, ki smo jih opazovali s povečevalnimi stekli. Otroci so odgovarjali tudi na vprašanja o pogojih, ki jih moramo rastlini zagotoviti, da raste. O tem so imeli različna mnenja. Naredili smo poskus s fižolom in ugotovili, da rastlina potrebuje za rast vodo, toploto in svetlobo.

Sledilo je načrtovanjem gredice. Otroci so predlagali, da bi s traktorjem zorali atrij in ga prekopali z lopatami. Ker pa tega ne moremo narediti, smo se odločili, da si naredimo visoko gredo. Otroci so imeli različne predloge, iz česa naj bi bila greda (iz desk, kartona, kamnov, vej ...). Ugotavljali smo, katere ideje so uresničljive, ter se odločili, da gredico izdelamo iz vrbovih šib - bak, ki so jih otroci prinesli od doma.

Ko je bila gredica postavljena, smo v knjigah iskali informacije o tem, kako je sestavljena visoka

greda. Razdelili smo se v štiri skupine in v našem gozdičku nabrali ves potreben material. Na dno smo položili veje, nato travo, karton, listje, kompost in zemljo.

Sledilo je načrtovanje zasaditve. Ker bomo v vrtcu v Biljani le še mesec dni, smo se odločili, da posejemo rastline, ki hitreje rastejo. Iz Biljane smo se peš odpravili do Agrarie in tam nakupili semena in sadike. Na našem vrtničku smo posejali redkvico, solato, korenček ter posadili grah, fižol in jagode, s katerimi smo se že posladkali.

Zdaj pa potrpežljivo čakamo in opazujemo rastline. Upamo, da nam bo uspelo naš pridelek tudi poskusiti.

**vzgojiteljci Mariza Koncut in
Simona Mikulin**

Šolski spis Staneta Koncuta

Spomini iz otroških let

»To je spomenik moji materi - in takega spomenika še ni imela kmalu človeška mati.« Tako je Ivan Cankar zapisal na koncu svojega romana Na klancu. S spominom na svojo mamo Marijo Koncut - Nanco pa je Stane Koncut v šolskem spisu postavil svoji materi podobno obeležje.

Stane Koncut se je rodil 18. oktobra 1929 v Vedrijanu v revni in številčni družini, zato je moral že kot sedemleten od doma, da si je pri premožnejši hiši zaslužil za vsakdanje preživetje. Svoje je dodal še fašizem, ki je zatiral vse slovensko, predvsem jezik. Zato si je močno želel študirati slavistiko, vendar mu okoliščine tega niso dovoljevale; čim prej si je moral poiskati zaposlitev. Postal je miličnik in dobil službo v Cerknem, kjer je dočakal tudi upokojitve. Svoje zadolžitve je jemal resno, tudi kot komandir postaje milice. Bil je večkrat odlikovan, tudi z medaljo dela s srebrnim vencem. V prostem času se je posvečal zborovskemu petju in bil tudi tajnik pevskega zbora Peter Jereb.

Bil je vzoren družinski človek. Zadnja leta življenja se je še bolj posvečal svojim najbližjim in domačim opravilom: pomagal je ženi v gospodinjstvu ter gojil cvetje ob hiši in na vrtu. Najbolj pa so ga razveseljevali vnuki in pravnuki.

Ko mu je bolezen odvzela življenjske moči, so mu svojci priskrbeli bivanje v prijaznem domu ostarelih v Vipavi. Tam je tudi umrl 12. januarja 2011.

Spis *Moja mati* je Stane napisal za zaključno očno iz slovenskega jezika v večerni šoli nekje sredi 50. let prejšnjega stoletja. Da se je lahko udeležil na-

Marija Koncut-Nanca

daljnega šolanja v Tacnu, je moral namreč prej dokončati osnovno šolo. Njegov profesor slovenščine Bolko je več let dijakom na gimnaziji prebiral ta spis kot vzor lepo sestavljenega in slovnično dovršenega dela.

Moja mati

Bilo mi je štiri ali pet let, ko sem nekega poletnega jutra vstal iz skromne in neurejene postelje in napol nag in bos odcapljal v kuhinjo. Že pri vratih me je mati s solznimi očmi in tresočimi se ustnicami vzela v naročje, me stisnila na svoje prsi, nato pa posedla na klop od odprtem ognjišču. Tedaj sem čez materino rame zagledal čedno oblečenega moškega, ki je sedel za mizo v nasprotnem kotu. Nisem še mogel razumeti, da je prav navzočnost tega tujca kriva materine žalosti. Bil je izvršilec sodnih odločb. Prišel je – kakor sem pozneje zvedel – da bi opravil sekvestracijo zaradi dolga, ki ga je bil napravil oče.

Materino ihtenje ni tujca prav nič prizadelo, dasi je vse okrog njega pričalo o eni sami veliki revščini.

»Ničesar nimamo, kar bi nam lahko vzeli,« mu je trpeče dejala mati, »še polente nam dostikrat manjka.«

»Če nimate v hiši nobene vrednosti,« je uradno odgovoril tujec, »tedaj pridejo na vrsto nepremičnine!« Bil je dosleden in obsel je vse prostore; našel pa ni nič. Tudi sodi v kleti, kolikor jih je še bilo, so bili prazni; prazen je bil tudi hlev. In zgodilo se je, da smo prišli ob vse imetje. Postali smo najprej sosedovi koloni, pozneje pa še te »sreče« nismo imeli več: ostali smo brez donosne zemlje.

Podobna usoda je doletela tudi materino rojstno domačijo. Tu so se celo naselili Italijani in visoko na hišni steni je bil velik napis »Podere Cavour« (Posestvo Cavour), ki ni bil edini v vasi in ki je dovolj zgo-

Šolski spis Staneta Koncuta

vorno pričal, kako sistematično je začel italijanski režim poitalijančevati slovensko zemljo.

Hudi časi so bili tedaj za mojo mater. Sama je morala skrbeti za nas šestero otrok. Pridelkov – kakor povedano – ni bilo in tudi zaslužka ne. Zato si je mati vsa poletja pomagala s tem, da je preprodajala sadje. Obhodila je vso Tolminsko, Kobariško in celo Cerkljansko, kjer so bili naseljeni italijanski vojaki, za sadje najboljše odjemalci. Od vojakov je dobila tudi kruh, ki je bil sicer neslan in največkrat tudi star, a šel nam je v slast, ker smo ga bili lačni. V materinih očeh pa je sijalo zadoščenje, ko je videla, kako zelo nam je ustregla. Nikoli ni tožila, da je delo, ki ga je opravljala, prenaporno, dasi je vse kraje, ki sem jih imenoval, prehodila peš. Danes si tega še predstavljati ne morem, da bi nekdo z bremenom na glavi prehodil vse poti iz Brd v Cerkljo in druge kraje. Toda moja mati je to resnično doživela. Prevoznih sredstev se ni posluževala, ker ni hotela okrniti že tako pičlega zaslužka. Takšno življenje, ki je zahtevalo nadčloveških naporov, je za mojo mater trajalo dolgih deset let. Vmes pa se ji je dogodila še hujša nesreča; prizadela jo je prav na dno duše.

Ko je bilo meni šest let, je mati rodila še zadnjo hčer – sestrico Tončko. Dobro se še spominjam tega dogodka. Kmalu potem, ko je sestra zagledala luč življenja, me je mati poklicala k sebi. Pokazala mi je majceno, rdečelično dete; ležalo je v postelji poleg nje.

»Vidiš, Stanko,« mi je z ljubeznivim nasmeškom na ustnicah dejala, »kupili smo ti majhno sestrico.« Do tedaj sem bil namreč najmlajši otrok in deležen največje pozornosti. Kljub temu pa sem ob materinih besedah, ki so bile sicer polne ljubezni, ostal nekam osramočen; pogledal sem zdaj njo zdaj sestrico in tekel iz sobe.

Toda radost ob najmlajšem članu družine je trajala le malo časa. Ko je bila sestra stara dve leti, jo je kruta bolezen oropala vsega, kar je življenja vredno: onemogočila ji je normalni telesni in duševni razvoj – ostala je pohabljen in umsko nerazvita.

Stane Koncut s sinom Damijanom

Mater je ta nesreča silno prizadela. Najhujše pa je bilo to, ker ni imela sredstev, da bi dala otroka v zdravniško oskrbo. Bolnega otroka je imela doma in od bolečine, ki jo je čutila v strtem srcu, je skorajda obnemogla. Tolažila se je z molitvami, toda bolezen je opravila svoje. Nesrečo male sestrice in materino bol smo bridko občutili tudi mi, kolikor nas je bilo otrok. Čas pa je rane celil, a zacelil jih ni. Mati, polna skrbi in žalosti, se je sicer več ali manj pomirila in vdala v usodo. Delala je vedno in skrbela za nas. Ljubila nas je vse kot enega. Zato sem deležen največje sreče takrat, ko obiščem to, sedaj

že postarano ženico, in čutim po skoraj nezaznavnih znamenjih: po kakšni ljubki besedi, nasmešku, ljubeznivem pogledu, da jo obdaja neskončna nežnost in dobrot, ki zrcali njeno plemenito srce.

Koncutova hiša, ki so jim jo vzeli pod Italijo

Danes živi moja mati skupno s starejšim sinom, z nevesto in dvema vnukoma v svoji rojstni hiši, do katere je dobila po vojni dedno pravico. Nič več ni tu »Posestvo Cavour«, pač pa domače Fantovo posestvo. Življenje je sedaj lepše in srečnejše; le spomin na nesrečno hčer, ki živi daleč od doma v zavodu za defektno mladino, ji še vedno kaže v očeh sledove žalosti.

Op. a.: Spis, fotografije in podatke o Stanetovem življenju je posredoval Stanetov sin Damijan družini Erzetič iz Vedrijana.

Milena Beguš

Obvestilo

Kdor želi v Briškem časniku objaviti čestitko z življenjsko zgodbo za 90. ali 100. rojstni dan ali okroglo obletnico poroke, naj to sporoči Mileni Beguš na mobilno številko 031 266 321 ali po elektronski pošti na e-naslov: briskicasnik@gmail.com

Z veseljem vas bomo obiskali in objavili vaše spomine.

Uredništvo Briškega časnika

Čezmejni projekt Brda Collio Welcome

Rumene utrinkovalnice navdušujejo in povezujejo

Če smo se še pred nekaj leti čudili iznajdbi Ščurkovih, ki se je znašla ob njihovi domačiji in na poti v Vipolže, pa še kje, torej simpatični in unikatni obliki klopi, hiške, danes občudujemo, kako so te ustvarile navdih za čezmejni projekt Brda Collio Welcome. Projekt, ki združuje Brda in Collio v želji ponuditi gostom tisto več, kar dela naš teritorij poseben in privlačen za obiskovalce od blizu in daleč, je bil tik pred Girom d'Italia predstavljen javnosti. Rumene utrinkovalnice, tako so jim oblikovalci dali ime zaradi uživanja trenutkov v Brdih, pa so preplavile panoramske koticke širom po čezmejnem območju, tudi v Gorici.

»Podariti našim gostom čarobne trenutke, da bi se naužili edinstvenega in izjemnega teritorija, kot nam ga podarja narava, brez ovir med Brdi in Colliem, kjer ritem narekuje radodarna narava, ki se ne meni in se požvižga na meje, pa tudi sama ljubezen do zemlje, sonce in terase, ki bogatijo naše gričevje. Vse to so resnično konkretne sinergijske in povezovalne priložnosti našega teritorija. To je tudi scenarij čezmejnega projekta Brda Collio Welcome, ki je nastal na podlagi skupne pobude Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda in Združenja Amare in bici ob podpori Občine Brda ter italijanskih obmejnih občin in v katerega je, poleg obmejnih občin in združenj tako iz slovenske kot italijanske strani, že vključenih preko 70 partnerjev,« so ob predstavitvi poudarili ustvarjalci projekta.

Med odličnostmi, poleg glavnih partnerjev in podpornih občin, so številni vinarji, nočitveni in gostinski ponudniki, slaščičarne in vinski bari, izdelki odličnosti v kmetijsko-živilskem sektorju itd. Zgodbo sestavljajo tako partnerji, ki lahko "posvojijo" čisto svojo utrinkovalnico, kot tudi partnerji, ki so utrinkovalnico posvojili skupaj z drugimi partnerji, tako da imajo tudi tisti, ki nimajo možnosti, da bi na svojem zasebnem prostoru umestili panoramske opazovalnice, priložnost sodelovati v tem inovativnem čezmejnem projektu. Pomemben del pobude je namreč nujno povezan s skupno promocijo: vsaka utrinkovalnica bo vsebovala digitalne vsebine, ki bodo ponazarjale pobudo, zemljevid in pot do vseh lokacij utrinkovalnic ter povezavo do vseh sodelujočih partnerjev.

Joško Sirk in Stojan Ščurek

Kako je zaživel projekt, kaj menijo o odzivu in kaj si želijo, da bi ta dosegel, smo vprašali snovalca utrinkovalnic in projekta Brda Collio Welcome Stojana Ščurka in Joškota Sirk.

Joško Sirk, dovolite vprašanje o tem, kako ste prišli do ideje, da bi zasnovali projekt Brda Collio Welcome. Ste pobudnik tega čezmejnega projekta.

Priložnost so bile te utrinkovalnice, ki so se mi zdele en simpatičen predmet, Stojan (Ščurek, op. a.) pa jih je ravno dušno dal na razpolago skupnosti. Tudi v resnici je to samo priložnost, saj se je v moji glavi že več let razvijala ideja, da bi vendarle prišlo do enega realnega in vsakdanjega sodelovanja med obema stranema Brd. Sodelovanje, ki ne bi segalo samo v operativno vsakdanjost, ampak tudi v krojenje ene skupne bodočnosti. Mislim predvsem s turističnega vidika. To sem že poskusil storiti pred 14 leti z rumenimi vespami in s projektom Piccolo Collio. Takrat, na žalost, se ni posrečilo, vendar sem še naprej negoval to voljo. Tokrat pa je nastala druga priložnost. Zelo sem zadovoljen, kako se je stvar razpletla do danes. Upajmo, da bo to zadovoljstvo in

Čezmejni projekt Brda Collio Welcome

pozitivnost šla naprej do te mere, da se bo projekt uresničil do konca.

Vas je odziv partnerjev, ki so se priključili, presenetil, ali ste to pričakovali?

Zelo me je presenetilo, in sicer kar z več vidikov. Presenetilo me je, da ta predmet – utrinkovalnica deluje tako simpatično, to pa predvsem pri mladih in pri ženskah oziroma tam, kjer so ženske vpletene v odločitve. Presenetilo me je tudi število partnerjev, ki podpirajo idejo. Na italijanski strani smo prešli že preko številke 60, s tem da se je zgodovinsko vpletlo v igro tudi mesto Gorica.

Kaj si želite? Kako naj bi se ta projekt v prihodnje razvil?

Cilj je to, kar sem že uvodoma povedal. Ustvariti realno in vsakdanje sodelovanje med akterji na eni in na drugi strani Brd. Cilj je, da se s tem sodelovanjem ponudba obeh strani, ki je relativno drugačna, integrira ter postane bogatejša in zanimiva za širši krog gostov. Ko govorim o različnosti, mislim predvsem na to, da recimo, če ima malo zaspansko mesto Gorica eno korenino in vsebino, po drugi strani to vsebino energetska Nova Gorica lahko samo integrira. Če ima gričevje Brd na slovenski strani veliko in vedno več kakovostne nastanitvene ponudbe, ima italijanski del – Collio celo serijo ponudbe od kavarn do sladolearn, od trgovin s kakovostnimi živilskimi izdelki, do tistih, ki prodajajo svojevrstne predmete v Krminu, Gorici itd. Poleg tega pa še butične gastronomske ponudbe. Vse te ponudbe niso nič drugega kot integracija eden drugemu. Namreč, če gost prispe v določen prostor, on ne ve, kje je meja. Če najde na eni strani zelo kakovostno namestitveno ponudbo, potrebuje pa še sprostitev na način, da kroži po teritoriju, ne meče se, na kateri strani je. Ker ne registrira, na kateri strani meje se medtem nahaja. Gost registrira le, da ima možnosti, da lahko uživa, da ga ponudba zadovolji in da se bo vrnil domov zadovoljen. Posledično pa bo pozitiven ambasador naših Brd v celoti.

Stojan Ščurek, kako se vam je porodila ideja o teh počivališčih, hiškah, njihovi obliki?

Moja partnerica mi je poslala eno sliko s podobnim izgledom. Idejo smo nato oblikovali in izdelali prva štiri okna, ki sem jih postavil na svojih zemljiščih ob cesti oziroma na kmetiji. Odziv je bil lep.

... in pri vas se je nato oglašil Joško Sirk ...

Tako. Zaprošil je za dovoljenje, da bi jih uporabil za skupni projekt. Vedno sem bil za skupne akcije, zato sem privolil. Mnenja sem namreč, da le s skupnimi akcijami lahko napredujemo. Vemo, da smo se leta in leta trudili vzpostaviti povezovanje in združevanje s Colliem. Odvili so se razni sestanki, akcije, sejmi. A nikoli nismo prišli do neke skupne akcije, skupnega projekta. Ne glede na to, ali gre za področje vina, gostinske ponudbe, trgovin, kmečkih turizmov itd. Menim, da gre povezovanje sedaj v pravo sinergijsko smer, da se skupaj in enotno predstavljamo na skupnih trgih. Utrinkovalnice bodo nadgradnja temu. Bodo panoramske točke, kjer se ljudje ustavijo, odčitajo QR kode in imajo na dosegu roke vso ponudbo, ki je pristopila k projektu v čezmejnem teritoriju, od enogastronomске ponudbe, servisov, taxi služb, izposojevalnic koles, prenočitev, golf igrišč itd.

Utrinkovalnice bodo nameščene tudi v bolj oddaljenih krajih?

Drži. Ravno v juniju so dve postavili na plaži v Gradežu, ideja pa je tudi, da bi utrinkovalnice z napisom Brda Collio oziroma Collio Brda kot neko reklamo čezmejnega briškega teritorija postavili celo v New Yorku in v Kaliforniji. Zato si

Postanite del promocijske mreže Brda Collio Welcome! Postavite si svojo utrinkovalnico ali pa simbolično sponzorirajte projekt. Vaša ponudba in storitve bodo tako na voljo vsem obiskovalcem, ki bodo uživali trenutke v briškem čezmejnem teritoriju. Dobrodošli vsi, ki ustvarjate v tem izjemnem čezmejnem prostoru: vinarji, gostinci, ponudniki nočitev, igralni saloni, kozmetični saloni, frizerji, cvetličarji, maserji, mehaniki, serviserji koles, vodiči, športna in kulturna društva, klubi, ponudniki zdravstvenih storitev, sadjarji, oljkarji, čebelarji, ponudniki doživetij, spomin-kov in naravne kozmetike ...

Le združeni in s skupnimi močmi bomo uspeli ustvariti mrežo, ki bo zadovoljila vse potrebe in želje obiskovalcev.

Za več informacij in odgovore na morebitna vprašanja kontaktirajte tic@brda.si ali pokličite na tel. št. (05) 395 95 95.

prizadevamo, da bi v našo družino pridobili tudi čim več sponzorjev. Kot sem že omenil, vsak sodelujoč partner, četudi morda ne bo imel čisto svoje utrinkovalnice, bo viden oziroma promoviran preko QR kode. Cilj je torej združiti skupaj čim širšo ponudbo in jo dati na voljo obiskovalcem oziroma uporabnikom utrinkovalnic. Torej, več kot nas bo vključenih, več teh utrinkovalnic bo postavljenih in več povezav oziroma ponudbe v teritoriju bo vidnih.

Gre za priložnost, da se Brda in Collio pokažeta kot ena pokrajina?

Tako je. Ponudbe na obeh straneh si nista konkurenca, temveč se dopolnjujeta. Sicer si moramo priznati, da je Collio že utrjeno ime in da ima bazen obiskovalcev vse do Gradeža in Lignana in da marsikateri obiskovalec Collija ne pozna Brd. S takšnim povezovanjem pa bodo obiskovalci recimo vinarjev v Colliu morda obiskali tudi vinarje na slovenski strani, lahko pa bodo tudi obiskovalci ponudbe v Brdih zaokrožili še po italijanski strani. To kroženje je dejanski cilj. To povezovanje smo sicer pričakovali že pred več kot desetletjem, ko smo vstopili v Evropsko unijo in nato, ko smo vstopili v schengensko območje, a teh konkretnih korakov povezovanja takrat nismo naredili. Izgubljamo čas in stik s temi ljudmi. Povezava sicer se odvija, ampak je zelo počasna. Povrh pa se je premalo zavedamo. Recimo obiskovanje slovenskih šol v zamejstvu s strani slovenskih državljanov in obratno.

Pravite tudi, da nismo nič slabši od drugih tovrstnih vinorodnih območij po svetu, ampak smo lahko še boljši. Tudi v prepoznavnosti?

Glejte, tukaj še vedno ohranjamo pristen odnos. Na vseh kmetijah te pričaka Slovenec, lastnik, ne pa nek tujec, re-

Čezmejni projekt Brda Collio Welcome

cimo iz Nemčije ali še bolj oddaljenih krajev, ki je prevzel upravljanje kmetije, kot se to dogaja recimo v Toskani. Ta pristen vidik našega teritorija se lahko lepo prodaja. To pristnost obiskovalci cenijo in iščejo.

Joško Sirk je s čezmejnimi projekti rumenih vesp in Piccolo Collio poskušal že pred štirinajstimi leti, a takrat teritorij morda ni bil dorasel ideji. Kaj je tokrat drugače, da se čezmejno povezovanje skozi projekt Brda Collio Welcome odvija v pravi smeri?

Joško je vizionariski posebnost. Njegova zagnanost in vztrajnost sta izjemna. Pa tudi poznanstev ima ogromno. Naslavlja pa prave ljudi. Ne politikov, temveč ljudi na terenu: gostince, vinarje, mesarje ... Prepričal je celo Konzorcij

Collio, da je privolil k projektu. Končno smo prišli do neke realnosti, ki ne zahteva nobenih stroškov na drugi strani, torej da mi vlagamo v projekte, ki so na italijanski strani in obratno. Vsak vloži svoj del, ampak projekt je skupen in vsi imamo interes, da uspe, saj se dopolnjujemo. Recimo na italijanski strani je golf igrišče, na voljo so jahalni konji, kolesarske poti, pri nas pa so obiskovalcem na voljo pohodne poti, veliko kmečkih turizmov, vinarskih hiš, prenočitvenih kapacitet, pa še češnje oziroma preostalo sadje itd. Dejansko lahko vedno več prodamo kar na domačem pragu. Korist ima cel teritorij.

Erika Koncut

Fotografija: ZKTMS Brda

Dnevi prvinskega zvoka od 9. do 11. julija

Vikend sprostitev v osrčju Brda

Prijazno vabljeni, da se nam pridružite na Dnevih prvinskega zvoka na Gradu Dobrovo in v Vili Vipolže, na potovanju, ki nosi namen sprostitev za vaša fizična telesa, ki so v tem času doživljala velike spremembe zaradi čustvene napetosti, utrujenosti, ujetosti v kolektivno nemoč ustvarjanja ali delovanja ter premikanja naprej.

Dovolite si za trenutek predati vašo dragoceno pozornost v naše roke. Naj bo to vikend sprostitev, čiščenja nizkih vibracij, ponovnega vzpostavljanje ravnovesja in krepitev lastnih energij. Vikend pozitivnih mislih in visoke čustvene naravnosti odprtih src. Kot mali SPA, ki vam omogoča regeneracijo, v krogu ljudi, ki žarijo svetlobo in srčnost. Ljudje, ki so popolnoma predani svojemu poslanstvu.

V petek, 9. julija, vas vabimo na že tradicionalni večer prvinskega zvoka z različni zvočnimi izvajalci, V soboto, 10. julija, se nam lahko pridružite na jutranjem prebujanju ter na energijskem pohodu z zvočno kopeljo, v nedeljo, 11. julija, pa smo ponosni gostitelji ansambla Vedun, ki kot prvi v slovenskem, evropskem in celo svetovnem prostoru ponovno obuja prvine spontanega ustvarjanja glasbenikov - medijev oz. muziciranje v poltransu. Ansambel svojemu izvajanju pridaja nekdanj pomembno, a danes prezrto svečeniško ali šamansko in zdraviteljsko noto, zvoku pa več nivojsko globino, izjemno urejajočo in zdravilno moč ter učinkovitost.

Koncerti ansambla Vedun sodijo med posebna doživetja. So ples neobičajnih zvokov, ritmov in harmonij, zrcalo trenutnosti, ki povezuje spoznanja in zavedanje prednam-

Meditativna kithara

cev z novodobnimi iskanji ter z glasbo in logiko današnjih dni. A bit teh staro-novih iskanj pravzaprav že veke ostaja dokaj podobna: sozvočje vsepovezanosti, blagozvočje osrediščenosti.

Koncerti, zvočne terapije in zgoščenke ansambla Vedun so umetniško-terapevtske stvaritve s harmonizirajočim kanaliziranim/spontanem zvokom ali zvočna preja nikdar ponovljivih zvokov, ki duhovno prebujajo ljudi, širijo zavest tudi današnjim poslušalcem in polnijo človeške duše z milino večnosti in brezčasnosti.

V petek je vstop prost, prav tako je brezplačno jutranje prebujanje, za sobotni energijski pohod bo simbolična štartnina, za koncert ansambla Vedun pa je nakup kart mogoč preko portala mojekarte.si.

Starši lahko s seboj pripeljeta tudi svoje otroke, saj se lahko udeležijo prav vseh dejavnosti.

Organizatorji Turizem in zdravje, Peter Marinič s. p. in Tatjana Jug – energijski kinezioterapevt

18. maj, mednarodni dan muzejev

Muze burijo domišljijo, lepšajo misli in ustvarjajo dobro počutje

Že ime nakazuje, da je muzej ustanova, posvečena muzam. Zbira, hrani in ureja kulturno in zgodovinsko pomembne predmete, poučuje, širi obzorje in bogati duha. Za najstarejši (ne več delujoči) muzej, ki so ga arheologi leta 1925 odkrili v današnjem Iraku, velja muzej Ennigaldi-Nanna, ki so ga postavili okoli leta 530 pr. n. š. po zaslugi princese Ennigaldi, hčerke zadnjega kralja neobabilonskega imperija, najstarejši slovenski muzej pa je Narodni muzej v Ljubljani, ki so ga odprli leta 1821 po odloku avstrijskega cesarja Franca I.

Da bi ljudem približali željo in potrebo po obisku muzejev, prikazali njihovo prepoznavnost v družbi in njihov razvoj, je že leta 1977 Mednarodni muzejski svet (ICOM) s sedežem v Parizu zaznamoval 18. maj kot mednarodni dan muzejev. Vsako leto se muzejskemu prazniku, ki ponuja prost vstop v vse muzeje in galerije ter obilico raznovrstnih dogodkov, pridružuje vse več muzejev, tudi slovenskih. »Vabljeni na brezplačen ogled briških muzejev, galerij in ateljejev, od katerih vsak med njimi skriva zgodbe iz preteklosti in sedanjosti, take, ki burijo domišljijo, lepšajo misli in ustvarjajo dobro počutje,« so na svoji spletni strani vabila tudi Brda. Že konec marca so se v Zavodu za turizem, kulturo, mladino in šport (ZKTMS) Brda pridružili vseslovenski akciji muzejev in galerij Naprej v preteklost, v okviru katere so v Vili Vipolže poleg drugih dogodkov na drugih lokacijah pripravili tudi igrivo spletno sestavljanko – odkrivanje drugega prizora na renesančni freski s petimi ohranjenimi prizori. »Spletna sestavljanka bo zagotovo igriv navdih, da ob obisku Vile Vipolže razkrijete še druge štiri (ohranjene) prizore,« so bili zagonetni na svoji spletni strani.

Od sprehajalne palice do konjičkov, metuljčkov in klobuka

Seveda je Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, organizator letošnjega praznika muzejev v Brdih, v sodelovanju z Goriškim muzejem na Dobrovem tudi Vilo Vipolže kot edini ohranjeni primer italijanske poznorenesančne arhitekture na Slovenskem in kulturni spomenik državnega pomena vključil v ponudbo med-

Grčavka prvega grofa Celjskega, Fotografija: Goriški muzej Kromberk, Nova Gorica

Zoran Mušič, Konjički, vir internet

narodnega dneva muzejev. Goriški muzej je vilo ob odprtju obogatil z razstavo o zgodovini dvorca, med muzejskimi eksponati pa zagotovo najbolj buri domišljijo grčavka, sprehajalna palica Friderika I. Žovneškega, prvega grofa Celjskega. Lepo ohranjen predmet častitljive starosti (star skoraj 700 let) in z bogato zgodovino je zagotovo neizčrpen vir vsakovrstnih ugibanj.

S svojo bogato kulturno-zgodovinsko zbirko je na praznik muzejev vabil tudi poznorenesančni dvorec, Grad Dobrovo, ki mu posebno težo daje galerija, v kateri je na ogled največja evropska zbirka grafičnih del briškega rojaka, svetovnega znanega umetnika Zorana Mušiča. 134 grafičnih listov z oznako EA (epreuve d'artiste, poskusni odtis) je umetnik pred tridesetimi leti podaril takratni Občini Nova Gorica, v upravljanje pa Goriškemu muzeju. Grafike s podobami dalmatinske in sienske krajine, znanimi prizori konjičkov, rastlinskih in obmorskih motivov se iztečejo v dramatični cikel Nismo poslednji, ki je iz prizorov slikarjevega mučnega doživljanja nacističnega taborišča prerasel v vsesplošno obsodbo uničevanja človeškega življenja.

Spominska hiša v Medani ponuja vpogled v razmišljanje in življenjsko pot drugih dveh pomembnih briških rojakov: enega največjih slovenskih pesnikov preteklega stoletja Alojza Gradnika, pesnika Brd, ljubezni in smrti, in Ludvika Zorzuta, zagnanega kulturnega delavca, pla-

18. maj, mednarodni dan muzejev

ninca, zbiratelja in pisca prispevkov o briški in primorski etnološki dediščini ter zgodovini. Oba sta se rodila v isti hiši v Medani, zbirka dokumentov in njihovih osebnih predmetov, med njimi Gradnikovih metuljčkov in Zorzutovega klobuka, obuja njuno življenjsko pot, briško bivanjsko kulturo v času rojstva obeh briških rojakov pa prikazuje obnovljeno in opremljeno ognjišče, srce hiše, okoli katerega so postavljene Zorzutove pesmi.

Poklon junakom vinogradov

Sprehod skozi stoletja vinogradništva in vinarstva v Brdih omogoča razstava, postavljena v prostorih Kleti Brda na Dobrovem, ki prikazuje tradicijo vinogradništva v Brdih. Na podlagi originalnih predmetov je na ogled postopek predelave grozdja, ki je bil v navadi konec 19. in v začetku 20. stoletja, opisani pa so tudi predmeti, povezani s predelavo grozdja, ki segajo celo v srednji vek. In ker so pri nas vinsko trto v večjem obsegu gojili že od rimskih časov dalje (morda tudi že prej), je sprehod skozi zgodovino vinogradništva in vinarstva na podlagi dokumentov, slikovnega gradiva in predmetov ter podkrepljen s časovnim trakom s pomembnimi mejniki v razvoju Kleti Brda še toliko bolj poučen in vreden imena: junaki vinogradov, hkrati pa dostojen poklon delavnemu briškemu kmetu, zavezanemu svoji zemlji.

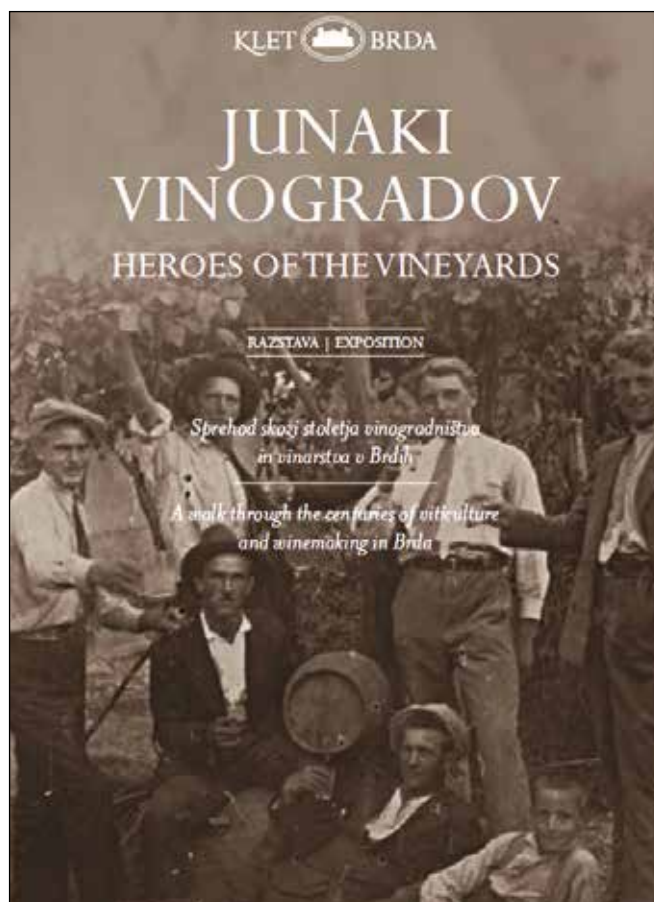
O čebelonu in mošcarju

V Briški hiši v Šmartnem, katere notranja oprema združuje elemente ljudske kulture Brd in elemente briške hiše, je na ogled živa muzejska zbirka, ki obiskovalce vrača v čas briških korenin. Najprej vstopi v mezad, prostor poleg ognjišča oziroma kuhinje, v nadstropju više pa ga pričakata spalnica, kambra, in kašča. V slednjo so spravljali pridelke, med njimi lešnike in orehe, ki so jih pred glodavci zaščitili tako, da so jih spravili v zaprto pleteno košaro, čebelon, in jo obesili na strop ali kavelj. Razstava Bivanjska kultura briške hiše, ki jo je postavil Goriški muzej, finančno pa omogočila ZKTMS Brda in Občina Brda, je del že postavljene razstave, ki je prikazovala razvoj in dele briške hiše nekoč.

Neobičajno omaro, o kateri marsikdo ugiba, čemu je služila, pa hrani muzejska zbirka v Briški kleti v Šmartnem. Seveda so v vinski kleti hranili vino, a je slednja služila tudi za druge namene. V manjšem, zgledno urejenem prostoru sledimo zgodovini pridelave in predelave grozdja od 19. stoletja naprej, spoznamo procese v kletarstvu, različna orodja – in tudi prej omenjeno omaro z zamreženim sprednjim zgornjim delom in zagonetnim imenom, mošcar. Služila je za shranjevanje mesnin, da pa bi okoli njih lahko krožil zrak in jih ne bi napadali glodavci in nanje sedale muhe, so del omare zamrežili. Iz italijanske besede za muho (la mosca) pa je dobila ime.

In še k muzam umetnosti

Tudi tri galerije oz. ateljeji so odprli vrata na muzejski dan. Galerija Almina hiša v Medani, atelje slikarja Luke Široka v Šmartnem ter atelje in galerija unikatne keramike Ivana Skubina v Bregu pri Golem Brdu. Martina, vnu-

Junaki vinogradov, plakat, vir internet

Luka Širok, Samo del mojega dne, vir internet

kinja none Alme, po kateri nosi hiša ime, je hišo v sodelovanju z akademskim slikarjem Klemnom Brunom, ki ima v njej tudi svoj atelje in stalno razstavlja, uredila v galerijo sodobne umetnosti. Prenovljena briška hiša, umeščena v samo jedro vasi Medana in urejena v duhu

18. maj, mednarodni dan muzejev

50. let preteklega stoletja, je neobičajen razstaveni prostor, saj je vsa spremenjena v razstavišče, v njej pa lahko tudi prespimo. Poleg del Klemna Bruna so na ogled tudi dela gostujočih umetnikov, trenutno dela mariborskega akademskega slikarja Jožeta Šubica.

Luka Širok si je za svoj atelje izbral severni stolp v Šmartnem. »Čeprav je po temeljni izobrazbi slikar, ustvarja v različnih medijih, kakor so slika, risba, kolaž, print, fotografija, instalacija ali kombinacije naštetega. Svoj značilno eklektičen pristop (spajanje različnih pogledov) uporablja tudi znotraj posameznega medija, v slikarstvu, denimo, kombinira različne tehnike (pastel, akril, sprej) in sloge, instalacije pa sestavlja iz malih plastik in zavrženih predmetov, ki jih z različnimi materiali poveže v novo celoto. Tako skuša podati pristne podobe vsakdanjosti, ki se raztezajo med krhkostjo trenutka in brezčasnostjo, s humorne, včasih tudi ironične perspektive,« zapiše kritiško pero ob umetnikovi nedavni razstavi v Novi Gorici.

In če se Širok pri svojem izražanju poslužuje različnih medijev, ostaja Skubin zapisan samo enemu, glini. V Bregu pri Golem Brdu, vasici s petimi stalno naseljenimi hišami na skrajnem robu Brd, ustvarja iz materije prime, prvobitne materije, in jo odžge v posebni tehniki žganja, imenovani raku. In čeprav so njegove stvaritve zaobšle kar nekaj sveta (nazadnje je Skubin med novo sprejetimi člani Mednarodne akademije za keramiko razstavljal v Pekingu), ostaja skromen, zavedajoč se svoje in občečloveške nepopolnosti.

Mednarodni dan muzejev, logotip, vir internet

Baje so Francozi med epidemijo zaradi covid-19 najbolj boleče občutili zaprtje svojega priljubljenega Louvra. Na letošnji muzejski dan so se ukrepi že dokaj zrahljali, a čeprav se na briških prizoriščih ni trlo obiskovalcev, ki bi se zrahljanih ukrepov razveselili tako kakor Francozi, je temelj položen, vrata ostajajo odprta in vabilo je trajno: odkrivajmo skupaj zaklade kulture, umetnosti in kulturne dediščine. Kajti v muzejih in galerijah bivajo muze, ki znajo biti še kako radožive in iskrega duha.

Iva Sivec

Tridnevni vikend pobeg v Bregu

Ponovno tkanje vezi med sabo in zemljo

Trlo se je tisti konec tedna sredi junija obiskovalcev Brd in peščica njih je zašla tudi v Breg pri Golem Brdu, vasico, porinjeno v skrajni zahodni del Brd, ki se zviška spogleduje s Furlansko nižino.

Na tridnevni vikend pobeg jih je zvalila ponudba briškega zasebnega zavoda za organizacijo dogodkov, seminarjev in izobraževanj Bon'aventura Events, pod katerega se podpisujeta ustanoviteljici Patricija Špacapan in Alida Pavšič. V dolgoletnem

prijateljevanju in občasnem sodelovanju sta kovali skupno vizijo, obe z večletnimi izkušnjami z organizacijami dogodkov in s turizmom. Povezovanje in sodelovanje med italijanskim in slovenskim delom Brd ter celotnega obmejnega področja, promocija in predstavitev teritorija kot celote sta jima več kakor vizija, sta jima izziv, ki ga želita udejanjiti. »V zavodu Bon'aventura Events želimo ohranjati kulturno, tehnično in naravno dediščino na trajnostni način. Aktivno bomo sodelovali in se povezovali tako pri razvoju lokalnih skupnosti, regij, kakor tudi pri vzpostavljanju globalnih in mednarodnih povezav,« zapišeta pod svoje cilje, med katerimi je tudi želja po čim večjem in plodnejšem sodelovanju z briškimi ponudniki.

Tridnevni vikend pobeg v Bregu

Imata pa še drugo vizijo, ki teče vzporedno in se prepleta s prvo: predstaviti želita teritorij, ki nas obdaja, kot unikaten prostor za vsakega obiskovalca, poznavalca ali radovedneža, ki se bo podal v naše kraje in se predal lokalnim in posebej prikrojenim doživetjem.

Da Alida in Patricija delata s srcem, brez meja, z ljubeznijo do ljudi in okolja, da je to njuna dodana vrednost, sta izpovedali z nedavnim čezmejnem projektom Rožnato srce na Sabotinu »v pozdrav in izkaz ljubezni do skupnega prostora ter želje po čezmejnem sodelovanju ob prihodu Gira d'Italia v Brda, Novo Gorico in Gorico z okolico«. V petek pred dirko so prebivalci Gorice, Nove Gorice in drugih (celo oddaljenih krajev) na južnem pobočju Sabotina ugledali rožnato srce, narejeno iz trpežnega blaga, dolgo 45 in široko 40 metrov, ki je v počastitev prihoda Dirke po Italiji vabilo poglede do ponedeljkovega večera. Projekt je nemudoma naltel na podporo Občine Brda in njenega Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, Mestne občine Nova Gorica in goriške občine. Organizatorki si želita, da bi ta dogodek postal tradicionalen in da bi tradicionalni postali tudi pretekli dogodki v njihni organizaciji, med njimi e-kolesarska tura z degustacijami po Brdih (degustacija hrane in odkrivanje naravnih lepot Brd), vinski izkustveni pobeg med trte in okušanje hrane v kombinaciji z izbranimi vini, zajtrk v sivki (v živo pripravljen zdrav zajtrk ob glasbi in čuječi ples med sivko), vinski večer v sodelovanju z briškimi ponudniki iz Italije in Slovenije ..., pa še kakšen zanimiv pobeg iz hrupnega sveta, kakršen se je zgodil sredi junija v Bregu pri Golem Brdu, kjer je skupinica udeleženk z različnih koncev Slovenije izkusila odmik na turistični kmetiji Breg, kraju, ki je ravno dovolj oddaljen od mestnega vrveža in prometnih cest.

Odmik, oplemeniten z različnimi delavnicami, ki naj bi človeku pomagale ponovno oživiti vez s samim sabo in z zemljo, so zajemale čuječnost, terapijo v naravi, biodanzo (metodo čustvene integracije z glasbo in gibanjem) in čutni ples, je dopolnila delavnica na domačiji Ivana Skubina, kjer so se udeležanke seznanile z osnovami obdelovanja glin in se dotaknile drobca njenih skrivnosti. Edinstveno doživetje se je izteklo ob mirnem počitku in dobri hrani na turistični kmetiji Breg, ob njihovi izvirni južni pod oljko, okušanju vina okoliških vinarjev, vonju sivke in prijetne murvine sence v dneh, ko je sonce najvišje v zenitu in ko so meje med svetovi najtanjšje in energije narave najbolj naklonjene.

Iva Sivec

Fotografija: Bon'avventura

Glina in njene skrivnosti

Južna pod oljko

Vpis v ambulanti Dobrovo

V Zdravstveni dom Nova Gorica v ambulanto na Dobrovem je letos prišla nova zdravnica Lozar Lara, dr. med. spec. družinske medicine.

Na novo se lahko vpišete vsi, ki še nimate izbranega osebnega zdravnika ali imate zdravnika v drugem kraju.

S prihodom tretjega zdravnika v Brda menimo, da smo Brici v varnih rokah osebnega zdravnika doma.

Ambulanta Dobrovo

Trije zborniki JSKD Nova Gorica

O pesnici, pisatelju, zakonih narave in pesmi, ki je zaklad v duši

»Dajte, napišite kaj o nas. Saj so tudi Brici notri,« se ondan oglasi Sabina Volk Simčič, vodja območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti (JSKD) v Novi Gorici. Ustanove, ki predstavlja odlično organizirano kulturno, izobraževalno, svetovalno in posredniško institucijo za raznovrstne ljubiteljske kulturno-umetniške dejavnosti. Od glasbe, plesa, folklore, literarne in likovne dejavnosti do filma.

Z ustanovitvijo republiškega sklada pred četrto stoletja je bila postavljena pomembna kulturna mreža 59 območnih izpostav sklada, ki pokriva celotno ozemlje Slovenije, sega pa tudi v zamejstvo in v mednarodni prostor in tako omogoča dostop do pomembnejših kulturno-umetniških dosežkov tudi zunaj večjih urbanih središč. Samo na območju severnoprimske mreže JSKD živi skoraj 60.000 prebivalcev in ker gre za posebno občutljivo, obmejno območje, so vrednote, ki jih prenaša poslanstvo ustanove, med njimi ohranjanje in razvoj slovenskega jezika, še toliko bolj poudarjene.

Zajeten paket je prinesel poštar drugi dan po Sabininem klicu, tri najnovejše edicije novogoriške izpostave JSKD. Sprehod ob dediščini Ljubke Šorli in Franceta Bevka, zbornik izbranih literarnih, likovnih in fotografskih del z naslovom Zakoni narave in objestnost človeka ter zbornik Pesem je zaklad v duši ob 50-letnici revij otroških in mladinskih pevskih zborov Goriške.

MPZ OŠ Dobrovo, Revija 2011, Deskle
Fotografija: arhiv JSKD Nova Gorica

Postavimo jo na mesto, ki ji pripada

»Ni bila samo učiteljica, bila je 'naša' učiteljica,« se Ljubke Šorli v priložnostni brošuri spominja Igor Komel, direktor Kulturnega doma

Darja Kočevar, V primežu, iz Zbornika izbranih del natečaja Zakoni narave in objestnost človeka, Fotografija: arhiv JSKD Nova Gorica

Gorica in njen nekdanji učenec iz Pevme. »Znala nam je vcepiti ljubezen do slovenskega jezika, ponos in spoštovanje do lastne etične identitete.« Tudi Bevka se spominja, ko jih je, kratkohladne gojence Dijaškega doma Simon Gregorčič v Gorici, sredi 60. let prejšnjega stoletja obiskal med popoldansko učno uro in jim spregovoril o ljubezni do maternega jezika. 130 let je lani minilo od pisateljevega rojstva in 110 let od rojstva pesnice Ljubke Šorli. Oba sta živela in delovala v težkih, vojnih časih, kljub temu pa sta ustvarila bogata in dragocena literarna dela. Pisatelj in pesnica sta kljub fašističnemu preganjanju prav v Gorici uresničila svoja ustvarjalna hotenja, v tesni povezanosti s slovensko skupnostjo in njenim zaničevanim jezikom. Prav je, da tudi pesnico postavimo na mesto, ki ji pripada, je Damjana Pavlica, podžupanja Mestne občine Nova Gorica spregovorila pri Bevkovem spomeniku pred začetkom sprehoda po spominski poti obeh literatov.

Trije zborniki JSKD Nova Gorica

»Živita v nas, saj smo dediči njunega dela«

Na pobudo pisateljice in slovenistke Marije Mercina iz Nove Gorice in v sodelovanju z razveseljivim številom poznavalcev zgodovine in kulture v goriškem prostoru ter predstavnikov različnih inštitucij je v sklopu prireditve Mesto knjige 2020 luč sveta ugledala spominska pot ob dediščini obeh avtorjev po Novi Gorici in Gorici, obogatena z razstavo o Francetu Bevku v Goriški knjižnici, in sredi lanskega septembra se je nanjo podala prva skupina sprehajalcev. Sedem postaj poti, od Bevkovega spomenika, krožišča na Goriščku v Gorici, mimo hiše Ljubke Šorli v ulici Foscolo do Trga Evrope in Goriške knjižnice, je spremljal bogat kulturni program. »Da je pobuda Marije Mercina že od vsega začetka naletela na tako veliko naklonjenost, dokazuje, kako pomembno sta literata zaznamovala naš prostor. Živita v nas, saj smo dediči njunega dela,« zapiše Volkova v uvodu brošure.

Narava in odnosi v njej le niso samoumevni

»Življenje žre življenje: živali rastline, ljudje živali in še sami med seboj,« citat iz Kosmačeve novele Gosenica, katerega sporočilnost je brezčasna, torej (še kako) velja za današnji čas, v katerem ima človekova objestnost katastrofalne posledice, je bil eden od dveh citatov, na katera je bila oprta tema Zakoni narave in objestnost človeka, ki so jo lani razpisale štiri primorske izpostave JSKD za likovni, fotografski in literarni natečaj. Izbor devetih likovnih del, devetindvajsetih fotografij in osmih kratkih zgodb je predstavljen v zborniku, v katerem Tanja Badalič iz novogoriškega JSKD zapiše: »Skupna sporočilnost del, ki osvetlujejo zakone narave in človekovo objestnost, kaže, da narava in odnosi v njej le niso samoumevni. Da stoji pred slehernikom zahtevna dolžnost: odgovornost za svoja dejanja.«

Ritem in harmonija prodreta najgloblje v notranjost duše

Najbolj zajeten je zbornik o revijah otroških in pevskih zborov Go-

Jakob Šfiligoj, recitator ob spominski poti Sprehodi vir internet

Naslovnica brošure Pesem je zaklad v duši Fotografija: arhiv JSKD Nova Gorica

Sprehod ob dediščini Šorlijeve in Bevka vir internet

riške. Razumljivo, 50 let dela je v njem zajeto, naštetih so glasbeni pedagogi in zborovodje, zapisani njih spomini in misli, našete udeležbe na revijah, objavljena imena prejemnikov priznanj, objavljeni so koncertni listi, dodan pogled v preteklost, utemeljitev strokovnjakinje o pomenu petja, prispevek glasbene učiteljice in osnovnošolskega ravnatelja, uvodnik vodje novogoriškega JSKD ... in morje fotografij iz osebnih arhivov, arhivov muzejev in fotografskega studia. S svojo prepoznavno govorico je naslovnico ilustrirala slikarka Ana Zavadlav, zbornik Pesem je zaklad v duši so uredile Petra Paravan, Sabina Volk Simčič in Ingrid Kodeš, 120 strani velikega formata pa je oblikoval Miran Kordež. »Že stari Grki so vedeli, kako pomembno vlogo ima glasba pri izobrazbi otrok, in Platon je zapisal: Ritem in harmonija prodreta najgloblje v notranjost duše in sta najmočnejša oporna točka, ki v vzgojo prinaša vrlino in človeka okrepi,« v zborniku razmišlja glasbena pedagoginja iz Solkana Marina Pintar. »Res je v Sloveniji zborovsko petje pomemben del srčne kulture, a največji izziv za zborovodjo otroškega zbora je dobiti pravo skladbo, tako, ki se navihano poigrava, a ima vsebino. Ki sporoča.« Rozina Konjedič, ki je skoraj celo desetletje predajala znanje tudi briškemu pevcem, dodaja: »Vodila sem tudi odrasle zборе in zanimiva je bila primerjava petja s prepono. Pri odraslih smo se trudili in nikakor ni šlo, otroci pa so se prijeli za trebuščke in takoj razumeli način dihanja.«

In kje so Brici, za katere Volkova pravi, da »so tudi noter«? V vseh treh edicijah. Veliko jih je. Med pevci, recitatorji, zborovodji, tudi prejemniki priznanj. In morda se bo kdo (za kako desetletje mlajši) prepoznal tudi med gledalci.

Likovno društvo Dablo

Briški likovniki se prilagajamo razmeram

V spremenljivih časih je bistvena lastnost preživetja prilagoditi se. Ko slikanje postane del vsakdana, se prilagoditev mora zgoditi na hiter, enostaven in funkcionalen način. Tako smo se Dablovci udeležili spletnih dogodkov. Slikali smo sami, ali na razdalji, vztrajno in skoraj brez prekinitev.

Maja letos nas je navdušil ex tempore v Logatcu. Organiziralo ga je lokalno društvo. Začetek je pomenil samo virtualen dogodek, končal pa se je z razstavo v Stekljeni galeriji v Logatcu, ko so galerije že odprle vrata.

Pot nas je vodila v Ajdovščino, v Lokarjevo in Pilonovo galerijo, saj nas delo tamkajšnjih lokalnih ustvarjalcev navdušuje že vrsto let. Ni ostala spregledana niti razstava v Narodni, Moderni in Mestni galeriji v Ljubljani. Te ustanove malone samevajo, kot bi ostale pozabljene v času. Nekaj posebnega je bil ogled ateljeja letošnjega Jakopičevega nagrajenca, to je največje priznanje slikarjem v Sloveniji. V Švicariji v Tivoliju smo obiskali akademskega slikarja Silvestra Plotajsa-Sicoeja. Vstop v prostor, prepojen z barvami, idejami in poln ustvarjalnega duha, je nekaj posebnega in na obiskovalca naredi velik vtis. Opus njegovih slik, spravljenih v kotu, kot tistih razstavljenih na stenah stare stavbe, nam je odprl pogled v svet popolne predanosti umetnosti. Navdušil

nas je s svojo zgodbo slikanja, pa tudi s poznavanjem dobrih vin.

Za nami je tudi razstava v prostorih gradu v Gorici. Slikali smo že lani septembra, na ex tempore na grajskem dvorišču. Končno smo postavili razstavo letos junija.

Pred nami je ex tempore, ki bo skupni projekt Dabla in Endasa iz Italije, to je srečanje s prijatelji iz Avstrije. Do konca leta načrtujemo še več srečanj.

Letos smo zadihali z novima mentorjema, s Silvo Karim in Azadom Karimom, slikarjema iz Ajdovščine. Skupaj smo se podali na drugačno pot. Ta gotovo vodi v Farovž Šmartno, pa v avlo Gradu Dobrovo in drugam. Potujte z nami.

Alda Grudina

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo

Vseslovenski teden umetnosti

Nacionalni projekt Teden umetnosti v šoli in vrtcu 2021 z naslovom »Moja dežela danes in jutri«, ki je organiziran v sodelovanju z ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport, ministrstvom za kulturo in pod častnim pokroviteljstvom Slovenske nacionalne komisije za UNESCO, je tako kot lani tudi letos potekal v okviru svetovnega UNESCO tedna umetnosti med 24. in 30. majem.

Zato so se na Osnovni šoli Alojza Gradnika Dobrovo nekateri učenci 6. b razreda skupaj z mentorico v angleškem jeziku umetniško odzvali na aktualno družbeno problematiko današnjega časa z iskanjem konkretnih rešitev na način, da je bil pri tem slišan raznolik glas vsakega posameznika, a vendarle varno v okrilju skupnosti.

Učenci so se zbrali na dveh ZOOM spletnih delavnicah, pisali individualno, v paru, s pomočjo učiteljice mentorice, nato pa svoje literarne prispevke zbrali in oblikovali v e-publikaciji z naslovom »šola v času pandemije covid-19: letos in v prihodnje«, kjer so na različne načine izrazili svoje do-

življanje življenja med pandemijo koronavirusa in šolanja na daljavo z vsemi vzponi in padci ter predlogi za boljšo prihodnost.

Učenci 1. in 2. triade so v času Tedna umetnosti ustvarjali likovne izdelke, ki krasijo šolski hodnik.

Geografski kotiček

Naravne nesreče v Brdih

Učenci 8. razredov, ki obiskujejo dodatni pouk geografije, so ob svetovnem dnevu Zemlje, ki smo ga obeležili 22. aprila, želeli opomniti na naravne nesreče, ki so v preteklosti prizadele Brda. Viharjenje možganov nas je pripeljalo do snemanja gradiva na različnih lokacijah v okolici šole. Pri nastanku videoposnet-

ka so sodelovali učenci: Fiona Pahor iz 8. b ter Tjaž Saksida, Sara Pahor, Nika Marinič in Nika Žežlin iz 8. a.

Ob tej priložnosti se učenci in mentorica zahvaljujemo Aljažu Maffiju in Daniju Kristančiču, ki sta naše "viharjenje možganov" pretvorila v audio-vizualno gradivo.

Založba Sanje in Društvo Festival Sanje

Noč knjige 2021

Leta 1996 je Organizacija združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (Unesco) razglasila 23. april za svetovni dan knjige, s pomočjo katerega promovira branje, založništvo in zaščito intelektualne lastnine.

Dan knjige praznujejo v več kot 100 državah po svetu in ena izmed njih je tudi Slovenija, kjer pod okriljem Založbe Sanje ter Društva Festival Sanje poteka kulturni dogodek Noč knjige. Njihov namen je ljudem približati bogastvo knjig, njihov nepogrešljiv pomen in strast do branja.

Ko se sonce poslovi in nastane tema, se ovijemo v odejo ter si odpočijemo svoje veke po napornem dnevu. Ko se veke zatisnejo, začnemo sanjati, ampak vsi sanjamo, ko spimo. Pravi čar pa je sanjati z odprtimi očmi in takšne vrste sanjanje nam omogoča ravno branje. Podamo se v neznano kraljestvo, ki nima meja in kateremu ne vlada nihče. Smo popolnoma svobodni tujci, ki se izgublamo v sanjah. Letošnji slogan Noči knjige je povzet po Srečku Kosovelu in se glasi: »Sanjam kraljestvo brez kralja«. Preko različnih dogodkov, od recitacij, predstav, bralnih večerov, filmčkov in virtualnih druženj, smo skušali vsi sodelujoči na svoj način predstaviti pomen knjig in branja ter širiti svoja knjižna priporočila med druge ljudi, pa naj bodo to knjižni molji ali ne.

Sem Gaja Velušček, študentka prvega letnika primerjalne književnosti in literarne teorije ter slovenistike. V svojem prostem času rada potujem v tuje svetove, ki jih obiščem s pomočjo domišljije in magičnega zemljevida, ki se mu reče knjiga. Da svojih potovanj ne pozabim, jih ob vsaki priložnosti naslikam na platno, da lahko te svetove in njihove skrivnosti delim z drugimi. V letu 2020 mi je uspelo, ne glede na razmere, imeti tudi svojo prvo uradno razstavo z naslovom Razgaljena v Hiši mladih v Ajdovščini. Še naprej stremim k čim več umetniškimi dosežkom na likovnem področju kot morda tudi na področju literature.

Ko sem izvedela za dogodek Noč knjige in potrebo po nekaj krajših recenzijah, sem zagrizla v vabo. Kot pravi pregovor Priložnost zamujena ne vrne se nobena, sem bila nadvse vesela, da mi je bila ponujena priložnost polna literarnega in umetniškega duha. Menim, da se moramo kot mladi boriti za svoje mesto v družbi in s tem tudi stremeti k naši prihodnosti. Kot študentki prvega letnika slovenistike in primerjalne književnosti mi je bilo v čast, da sem lahko s širšo javnostjo delila strast do branja in pisanje ter nekomu morda podala dodatno knjigo na seznamu počitniškega branja. Za ta nepozabni dogodek in prekrasno vzdušje pa je poskrbela Nataša Gregorčič, ki me je izpred računalniškega zaslona povabila, da svoje recenzije predstavim še skozi kratek igrani film o knjižni duši na Gradu Dobrovo.

Filmček pa ne bi nastal brez Mateja Srebrnič in mojega soigralca ter naratorja Boštjana Simčiča. Mislim, da lahko govorim v imenu vseh, da smo skupaj preživeli čudovit literarni dan. Poleg kratkega filma pa so pri Noči knjige sodelovali tudi učenci Osnovne šole Alojza Gradnika Do-

Založba Sanje in Društvo Festival Sanje

brovo in nam predstavili svoje knjižne zaklade. Najboljša plat sodelovanj je spoznavanje novih ljudi in nabiranje novih spoznanj. Menim, da moramo čim bolj stremeti k sodelovanjem, pa naj bodo ta medgeneracijska ali morda čezmejna, saj si tako pridobimo novo znanje in spletemo nove prijateljske vezi. Morda je lahko eno takšno sodelovanje tudi prva stopnička na poti do uspeha. In seveda, projekti so vedno bolj zabavni in zanimivi, če jih delaš v dobri družbi.

Sama bi svoj okus za branje označila kot bizaren, saj me po eni strani privlači mnogo različnih zvrsti, tematik in žanrov, a hkrati se vse moje knjige med seboj nekako prepletajo in dopolnjujejo. Nekateri ljudje mi morda ne bi pripisali nekaterih knjig, ki jih nadvse obožujem in promoviram naprej v branje. Moj bralski opus seže do otroških polic, polnih magičnih trenutkov, ki ti bogatijo domišljijo, pa vse do napetih kriminalk, polnih krvi, sovraštva in bolečine. Menim, da je ravno čar branja ta, da se lahko z vsako knjigo preobraziš v novo osebnost (fantazijsko seveda) in se s svojim protagonistom ali antagonistom podaš na razburljive pustolovščine ali morilske pohode. Svoj seznam recenzij sem skušala oblikovati čim bolj pestro in vanj zajela vse glavne zvrsti literature – poezijo, prozo in dramatiko. Na njem so prisotni tako tuji kot tudi slovenski avtorji.

Svoje recenzije sem začela z briškim rojakom, pesnikom ljubezni in smrti, Alojzom Gradnikom in njegovo pesniško zbirko Na Brda gledam, njej pa je sledila pesniška zbirka Oblike duha Borisa A. Novaka. Nato so na vrsto prišla prozna dela. Najprej dve svetovni klasiki, Mali princ (Antoine de Saint-Exupéry) in Živalska farma (George Orwell). Kot ljubiteljica filozofije sem na seznam dodala tudi filozofsko obarvano delo Tujec izpod peresa Alberta Camusa. Camusu je sledil nizozemski pisatelj Toon Tellegen s svojim delom Čiček in temačni občutek, v katerem skozi živalski svet opiše zapleteno psihično stanje človeka – depresijo. Otrokom pa sem s svoje knjižne police namenila Kerševanovo delo Kako je nastalo in kako nastaja, ki na poetičen način opiše nastajanje vseh čudes sveta. Ivan Esenko nas v enciklopediji Vrt, učilnica življenja spodbuja, naj se ne poslužujemo umetnih gnojil, škropiv in ostalih snovi, ki onesnažujejo okolje, ter nam skuša približati naravo in njena rastlinska ter živalska bogastva. Poleg proze in poezije sem predstavila tudi dramatiko. Friedrich Durrenmatt nam v drami Fiziki postavlja dilemo in prevzem odgovornosti, saj bi fiziki s svojimi odkritji lahko pomagali svetu, ali pa bi njihova odkritja oblast zlorabila za uničenje sveta. Za konec pa nekoliko novejša zvrst, in sicer strip z naslovom My friend Dahmer avtorja Derfa Beckderfa, ki pripoveduje napeto zgodbo o serijskem morilcu Jeffu Dahmerju, preden je izgubil vso svojo humanost.

Video: Ko se zbudiš... <https://www.youtube.com/watch?v=QmWYvrAHDg4>

Gaja Velušček

Fotografije: Nataša Gregorič

Literarni večeri pod okriljem Almine hiše

Pogovori »Na cedilu s Kajo Širok«

Pred spominsko hišo Alojza Gradnika in Ludvika Zorzuta v Medani se pod okriljem Almine hiše odvijajo literarni večeri z zanimivimi gosti. Rdeča nit večerov je razumevanje zgodovine danes in družbenih odnosov znotraj medkulturnega prostora ter še mnogo več.

Pogovore vodi dr. Kaja Širok, zgodovinarica, nekdanja direktorica Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, voditeljica nacionalnega slovenskega odbora mednarodne organizacije ICOM – Mednarodni muzejski svet in članica akademskega sveta Hiše evropske zgodovine v Bruslju.

Prvi gost pogovorov je bil zgodovinar, prevajalec in politični analitik Luka Lisjak Gabrijelčič, ki je tudi Delov kolumnist in urednik revije Razpotja. Pred nedavnim je kot urednik sodeloval pri izdaji slovenskega prevoda zbornika Dediščina razdeljenosti: Vzhod in Zahod po 1989, ki je izšel pri Založbi ZRC in Društvu humanistov Goriške.

19. junija je bila sogovornica Kaja Širok dr. Petra Svoljšak, zgodovinarica in predstojnica Zgodovinskega inštituta Milka Kosa. V začetku julija je bila gostja novinarka, dopisnica iz Bruslja in pisateljica Mojca Širok.

Avgusta pa se lahko udeležimo še zanimivega pogovora z zgodovinarjem Markom Klavoro.

Vse dogodke podpira tudi Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda ter vinarstvo Edi Simčič.

Monika Prinčič

Presenečenje

Med obiranjem češenj naletimo tudi na takšen prizor - na najbolj pridno »obiralko«, ki se odpravlja na lep razgled.

Fotografija:
Tadej Kranjc

Slikarka Nataša Gregorič Nabhas in njen ogenj

»Navdih nikoli ne umre«

Ni se pripeljala s svojo muzealijo, belim spačkom Citroën 2cv Special, letnikom 1986, čeprav je njegova navdušena voznica in članica Citroën kluba Slovenije, čigar novogoriški sekciji je predsedovala med letoma 2001 in 2005. Nepozabna so prijateljstva, ki jih je združil avto, in nepozabna doživetja, ki jih je nudil, zatrjuje. A Nataša je predvsem umetnica, ki je že kot otrok samo risala in risala.

Svoje nagnjenje je uresničila na beneški likovni akademiji, ki jo je medtem, ko je bila zaposlena na novogoriškem Hitu, kot magistrica umetnosti končala pred štirinajstimi leti. »Vedela sem, da je odločitev pravilna, preskočila sem pregrade, premagala strah,« pove o prelomnem preskoku v sebi, h kateremu je pripomogel predvsem njen strog profesor na akademiji, tudi sam izreden umetnik, Giordano Montorsi. »Vedno si zase lahko najboljše, pa čeprav so drugi boljši. V Benetke, kjer je bila nekoč moja nona Rafaela gospodinja in dojlja, sem šla zaradi sebe, zaradi svoje velike notranje želje. In tako izpolnila tudi nonino željo, ki je vseskozi hrepenela po vrnitvi v to posebno mesto na vodi.«

Makov cvet vzcveti iz Afrodite solze

Tudi ponosen, delaven, aktiven nono Marjan jo je oblikoval. Tako kakor on nikoli ni bila brez dela. Obirala je grozdje, delala v gostilni pri prijateljih, se izobraževala za kustosinjo, opravljala javna dela, prisluhnila otrokom v novogoriškem dnevnem centru Žarek. Otrokom, ki niso bili »slišani«, je povedala, da je hecna, zabavna, da veliko govori, a zna biti tudi tiho in poslušati. Bila je njihova pravna zagovornica na sodišču, vmes pa risala, slikala, ilustrirala, razstavljal. Kot (večinoma volonterska) ilustratorica se je podpisala v več kakor trideset knjig za otroke, ilustrirala je deset e-knjig, prispevala risbe in oblikovala za razne revije in kataloge, razstavljal doma in v tujini.

Njena dela so trenutno razstavljena v Trstu v okviru projekta Biennale Internazionale Donna 21. »Javljam se na vaš poziv in z veseljem bom delila nekaj svojih del, saj sem bila veliko doma in zelo ustvarjalna. Ustavilo me ni niti to, da nisem imela dovolj slikarskih potrebščin,« se je odzvala na razpis bienala in bila izbrana med kandidatki. V majhnem, skromnem ateljeju nastajajo slike s pomenljivimi naslovi. Njen ogenj, Nekateri poljube dajem z očmi, Makov cvet vzcveti iz Afrodite solze, Kitsune II, čuvajka dušnega plamena in druge. Leta 2019 so bile nekatera njena dela na ogled v znamenitem tržaškem razstavišču Portopiccio pod okriljem galerije Art events

Nataša Gregorič Nabhas

Makov vzcveti iz Afrodite solze

Mazzoleni, kasneje pa jo je ista umetniška hiša predstavila še v Bergamu.

»Če si jezen, nariši! Če si žalosten, nariši!«

Nataša je doma v Šempetru pri Gorici v ulici na številki 15. V Brda, kjer je v Vili Vipolže zaposlena kot strokovna sodelavka za kulturo, se pripelje po različnih poteh. Čez megličaste Palude, čez tri slemenca, medanskega, vipolškega in sabotinskega. »Ta občutek gričevnatosti, te veličastnosti narave, to čaščenje zemlje me napolnjuje z vzhičenostjo, navdihom. Brda so krasna, so skrivnostna,« rada pove. Njena prisotnost v Brdih je pestra in prepoznavna. Kot kulturna sodelavka Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport (ZTKMŠ) Brda plodno sodeluje

Slikarka Nataša Gregorič Nabhas in njen ogenj

z Goriškim muzejem na Dobrovem, pripravlja odmevne kulturne dogodke (zadnjih med njimi se še spomnimo, denimo spletnih Gradnikovih večerov, Svetovnega dneva knjige, Dneva muzejev), v svoje projekte bi rada pritegnila vse domačine, ki jih zanima kultura, predvsem pa mlade, katerim bi rada osvetlila smisel življenja, jim pokazala, kaj vse so sposobni narediti. »Čačke so simboli, ki imajo pomen, pravi. Če si jezen, nariši! Če si žalosten, nariši!« je njen nasvet za mlade in manj mlade.

Življenje je umetnost že samo po sebi

Navdušena je nad množičnostjo briških pevskih zborov, nad pestrostjo ustvarjalcev, »biserčkov, varuhov kulturne dediščine«. Načrtuje tudi letošnji briški prispevek k Dnevom evropske kulturne dediščine, za Poletno muzejsko noč pripravlja »zdravilno in aktualno sporočilo« o briških bajičnih bitjih, pri katerem se opira na pričevanja Pavla Medveščka, dolgoletnega varuha najbolj osupljivih skrivnosti našega prostora, in domačinke Darinke Sirk, ljubiteljske zapisovalke vsega, kar je povezano z briško kulturo. Zase pravi, da svojo nalogo v službi sprejema resno in odgovorno, je pa edinole slikanje tisto, ki ji pomeni sprostitev.

Kajti Nataša je predvsem slikarka, ki kakor vsi umetniki živi v posebnem svetu. Njen je lep, obsijan s soncem, v njem je jasnina. Je radostna in hvaležna. Iz življenja želi potegniti najboljše iz tistega, kar ima. Verjame, da se tudi bridka izkušnja pojavi z nekim namenom, da je življenje narejeno iz izbir. Da se v življenju pojavijo mejniki, ki nas usmerijo, kamor je potrebno. Da ljubezen ne umre, ampak menja le svojo obliko. Verjame v večnost in prisega na odpuščanje. »Življenje je umetnost že samo po sebi,« pravi v nekem intervjuju, »brez navdiha ni nič, ničesar, in iz nič ne nastane nič. Iščem navdih v sebi in v vsem, da mi ga ni treba prisiliti. Navdih spreminja obliko, vendar tako kakor energija nikoli ne umre.«

*V hiši številka 15 visi slika
bele pošasti s črnimi pikami.
Kakšen črn smrček!
Kakšne ljubeče rjave oči
in okrog njih srček!
Kakšen bel kožušek
na črne pike!
Pika-na-piko
iz-slike-v-sliko.*

Kakor bi se zagledal v vesolje atomov ...

Po vzoru impresionistov tudi njo zanima predvsem ta trenutek. »Razstavljam žarke svetlobe, začutim utrip v zraku in mu sledim, ko drsi po stvareh in jih obda z ovojem barv. To se mi vtisne v spomin, je impresija, in to slikam. Kakor impresionisti tudi jaz skušam posnemati stvarnost, kakršno vidim (in ne, kakršna je), in z barvami, kakršne vidim. Na platno ujamem trenutek, opiram se na perspektivo svojega osebnega gledanja in tako v trenutku optične zaznave združujem štiri glavne elemente, navzoče v vsakdanjem svetu: predmet, prostor, svetlobo in barve.«

Iz bogate bere ilustracij, foto zasebni arhiv NGN

Razvila je samosvojo tehniko slikanja, ki je postala njen osebni stil, prepoznavni znak, seveda pod vplivom impresionistov, predvsem velikega Moneta. Svoje impresije, ki so včasih povsem abstraktne, včasih prepletene z grafično risbo, najprej naslika v mešani tehniki (alkoholni tuši, grafit in papir) na recikliran sintetični slikarski papir, potem pa sliko reproducira na veliko platno. »Ta izbira je načrtna, da prideta do izraza tehnika in impresija z gledalcem. Koncept mojega dela je prepletanje, ponotranjenje in življenjski navdih, ki ga zajemam iz impresionizma, abstraktne umetnosti, atomov v univerzumu, novih slikarskih medijev, raziskovanja in razumevanja, komunikacije s slikarskimi mediji, slikarjem in gledalcem ter osebnega sporočila svetu, se slikarka razpiše o viru, iz katerega priteka tvarina, da iz nje snuje svoja dela. Zanima jo tudi akvarel, saj pri njem ni popravljanja, raziskuje, želi naprej, ne omejuje se s svojo resnico, sledi duhu lahkotnosti, kakor kapljica, ki se razlije vedno in povsod. Take so njene slike: če jih pogledaš od blizu, vidiš morje razlitih barvnih kapljic, od daleč pa se med njimi naenkrat izlušči obraz ali njegov del. Kakor bi se zagledal v vesolje atomov in v njem prepoznaval sebe ...

Beseda, ki ima pomen

V hiši številka 15, v kateri biva duh njene družine, ki je tako ljubila srečanja v živo in petje, v stričevi garaži, ki je služila kot garaža za tovornjak in kasneje bratranču Sebastijanu za motorje, ureja svoj atelje. V vdolbini za pregled podvozja namerava urediti edinstveno vinoteko briških (in drugih) vinarjev. Veliko veselja užije tudi s psičko, dalmatinko Zojo, ki ji je dala navdih za avtorsko pravljičico Bela pošast s črnimi pikami. Pravljičico v rimah, ki govori o ljubezni, ki premaga strah, bo Nataša seveda tudi ilustrirala.

In skrivnostna beseda poleg Natašinega imena in priimka? Nabhas, v sanskrtu – nebesa. Kajti nebesa so, zatrjuje. »Potrebno jih je videti, najti v sebi. Sočutiti s človekom, dati šibkemu priložnost. Biti hvaležen sebi in svetu. In – čuditi, čuditi se!«

Iva Sivec

Fotografije: Zasebni arhiv Nataše Gregorič

Odmevi in puščice v Almini hiši

Spojitev kiparstva s poezijo

V četrtek, 25. maja, je umetnostna galerija Almina hiša v Medani odprla svoja vrata razstavi **Odmevi in puščice** slikarja in kiparja **Jožeta Šubica** in pesnice **Petre Kolmančič**. Šubičeve skulpture in objekti, ki so nam postavljeni na ogled in na otip predstavljajo spojitev kiparstva s poezijo, saj so v skulpture vkomponirani verzi in pesmi zadnjih dveh pesniških zbirk Petre Kolmančič, **P(l)ast za p(l)astjo** in **Tretja oseba dvojine**. Za zbirki je avtorica prejela **Veronikino** in **Glazerjevo** nagrado.

Petra Kolmančič je namreč ena najbolj prepoznavnih pesnic svoje generacije, ki deluje tudi kot urednica in producentka. Njeno dolgoletno sodelovanje z Jožetom Šubicem je doslej temeljilo na odnosu ustvarjalec – producentka, v razstavi, ki je na ogled v Almini hiši, pa sta stkala umetniško navezo slikarja s pesnico.

Akademski modernistični likovni umetnik Jože Šubic je ustvaril serijo skulptur iz keramike, ki tematizirajo ženskost, erotiko in družbene vloge spolov. Razmislek o tabuiziranih temah namreč spremlja avtorja skozi celo ustvarjalno pot in ga prepoznamo tako v njegovih slikarskih kot kiparskih delih. V lanskem letu pa mu je Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov podelila nagrado za življenjsko delo za ustvarjanje na področju kolaža in asemblaža.

Umetniška naveza med mariborskima ustvarjalcema v pričujoči razstavi, ki je prvim obiskovalcem odprla vrata prav v Almini hiši, deluje simbiotično in naravno. Prav v teh prostorih smo bili že večkrat priča pozitivnim doprinosom sodelovanj različnih umetniških ustvarjalcev. Tovrstne naveze namreč rodijo vzgibe za nadaljnja sodelovanja in nove ideje.

Celotna zgodba Almine hiše namreč ustvarja pozitivno energijo. Po dolgem času smo si lahko obiskovalci ogledali razstavo v živo in se družili ter delili misli z avtorji razstave in ustvarjalci. Uvodnim besedam Martine Alma je sledilo tudi intimno branje poezije pesnice Petre Kolmančič.

Martina Alma poudarja, da umetnost vedno dobi svojo pot in je pravi kvas družbe. Zato, nadaljuje, se v Almini hiši vedno ustvarja, gradi na novih idejah, projektih kljub prepovedim in dolgotrajnemu zaprtju prostorov kulture. Tokratno razstavo so si obiskovalci lahko ogledali do 15. junija.

V hiši so razstavljeni tudi nova dela goriškega akademškega slikarja Klemna Bruna, ki ustvarja v slikarskem ateljeju – sobi »Atelje« v Almini hiši. Slike velikega formata na okroglih platnih tematizirajo žensko figuro in erotiko telesa.

Pred Almino hišo: Jože Šubic, Martina Alma, Petra Kolmančič, Klemen Brun

Skulpture – Jože Šubic

Slika na platnu - Klemen Brun

Almina hiša pa navdihuje odznotraj in odzunaj, saj ne moremo ostati ravnodušni niti nad kolažem avtorja Aleša Krebsa, ki je dobil mesto na fasadi Almine hiše, s katere nas sprejme nasmejana Alma z vrtnico v roki.

Pravi ključ uspeha razstav in dogodkov, ki se odvijajo v Almini hiši, sta prav nasmeh in pozitivna energija, ki ju odsevajo gostitelji. Ko obiskovalec lahko okusi lepoto in se navda s pozitivnimi mislimi.

Besedilo in fotografije: Monika Prinčič

V spomin Alešu Nikolavčiču

Laični kulturni sodelavec, aktivni delavec Cerovega, pevec, družinski človek ...

V 58. letu starosti nas je po usodni bolezni za vedno zapustil Aleš Nikolavčič. Aleš je bil Cerovcem in briški javnosti poznan kot zelo aktiven član Vaške skupnosti Cerovo. Več mandatov je deloval v vaškem odboru, kjer je z vztrajnostjo in ljubeznijo do dela »za javno dobro« pustil v vasi velik pečat. Vaške delovne akcije so bile vsakokrat deležne njegovih zidarskih in delovnih sposobnosti, v vas pa je vnašal tudi kulturni pridih. V spominih cerovskih pustovanj je tako prisoten Alešev podpis. Kulturno udejstvovanje je nadgrajeval v moških pevskih zborih Srečko Kumar iz Kojškega in Ludvik Zorzut iz Medane.

Kako zelo je cenil kulturo in tradicijo njenega ohranjanja, je Aleš kazal v vztrajnosti pri obnovi domače cerkve svetega Lenarta. V cerkvi je videl pomemben kulturni spomenik vasi, ki

se prepleta tudi z zgodovino naselja. Ko je grozilo, da se bo glavni oltar cerkve porušil, se je zavzel za strokovno in kvalitetno obnovo za vas tako monumentalnega objekta. Rezultati zaključene obnove objekta, ki jo je laično so(vodil), so zelo pomembni, saj ima cerkev z ohranjenim gotskim prezbiterijem, baročnim oltarjem, pomembnimi slikami ter predvsem v obnovi (2010–2018) novo odkritega starega grobišča ter temelja romanske cerkve edinstven značaj. Aleševa vztrajnost pri vodenju, izvajanju in zaključku obnove v cerkvi sv. Lenarta v letih od 2010 do 2018 in njegovo delo pri sprejemanju različnih obiskovalcev, vodenju in razlaganju po cerkvi, je in bo ostalo trajnega pomena za Občino Brda. Prav za te zasluge je ob 25-letnici Občine Brda tudi prejel občinsko priznanje za vsestransko

podporo pri ohranjanju kulturne dediščine Brd.

Spomini nate bodo boleči, polni delovnega navdušenja, inovativnih idej in prijateljskega klepeta.

Aleš, počivaj v miru v Dolnjem Cerovem, tebi tako zelo ljubi domači vasi.

Vaška skupnost Cerovo

Valeta devetošolcev

Fotografija: AJL

Občina Brda je devetošolcem ob zaključku šolanja podarila slastno torto.

Razpisi brezobrestnih posojil 2021

Uvedli so nekaj sprememb

V začetku junija smo objavili nove razpise za brezobrestna posojila za področje **gospodarstva in kmetijstva** v skupni višini **1.800.000 evrov**. V primerjavi s preteklimi razpisi smo uvedli nekaj sprememb, in sicer:

- **razpis za mikroposojila je ukinjen**, zato sta **smiselno preurejena razpisa za investicije in podporo poslovanja** (obratna sredstva). Merila so pri obeh razpisih postavljena tako, da zagotavljajo malim podjetnikom ali podjetjem z manjšim obsegom poslovanja dostop do posojil;
- za investicije višjih vrednosti na področju gospodarstva **ni več potreben poslovni načrt**. Pripravili smo obrazec *Priloga k prijavnemu obrazcu*, ki vsebuje zgolj finančno načrtovanje za prihodnjih nekaj let;
- prvič tokrat za **investicijska posojila** lahko zaprosijo tudi **normiranci**;
- razpisu za podporo poslovanja ob prijavi ni potrebno prilagati ponudb in računov, dovolj je ocena stroškov;
- ohranjamo razpis za posojila za **blaženje posledic epidemije covid-19**, v okviru katerega polovico stroškov zavarovanja posojila krije sklad;
- v okviru razpisa za **kmetijstvo** lahko kmetje pridobijo **daljše obdobje odplačila** posojila, in sicer **8 let** (prej 6 let). Za investicije višjih vrednosti **poslovni načrt ni več potreben**;
- **prijavni roki** so od septembra 2021 do junija 2022 zastavljeni vsak mesec, **1enktaz mesečno**. Za prijavitelje, ki bodo oddali **popolno vlogo**, se bo na ta način **pohitrilo pridobivanje posojila**

Razpisi so dostopni na spletni strani <https://www.jsmg-goriska.com/aktualni-razpisi.html>, za več informacij in pojasnil pa smo dosegljivi na telefonskih številkah 05 335 01 73, 335 03 67 in 335 03 61.

Gaja Velušček z različnimi slikarskimi tehnikami

Razgaljena

Sem Gaja Velušček, študentka slovenistike ter primerjalne književnosti in literarne teorije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Že od malih nog žarim za umetnost, bodisi je to glasba, literatura, slikarstvo ali gledališče.

Kot majhna deklica sem ob vsaki priložnosti zgrabila barvice in kos papirja ter se prepustila svoji domišljiji. Z leti pa sem vso svojo domišljijo začela izpopolnjevati, ji podala nov smisel in z veliko vaje, truda in vztrajnosti sem svoje ideje prelila na papir, da jih lahko delim tudi z drugimi.

Kaj sploh je umetnost? Umetnost je sprostitelj. Je trenutek, ko odmislim svet okoli sebe in se osredotočim le nase ter na barve. Ne morem si zamisliti življenja brez umetnosti, saj me ta dopolnjuje in se z njeno pomočjo lahko izražam ter svet predam svojo miselnost in občutja. Lahko bi rekla, da se skozi umetnost razgaljam, saj menim, da takrat pokažem svoj pravi jaz.

Znašli smo se v neprijetni situaciji epidemije in menim, da ni boljšega izhoda, kot se zateči v umetnost in odmisli vsakdanje stvari. Prepustiš se sliki, njenim barvam, vsaki črti, sledi čopiča in odplavaš v svet čarovnije, ki je za vsakega posameznika drugačen. Med vso grenkobo menim, da potrebujemo nekaj pozitivnega, da nas spodbuja k upanju na boljši jutri.

Čemu naslov razstave Razgaljena? Na svoji razstavi bom razstavljala izdelke od grobih za-

četkov v letu 2017 vse do danes. Razgalila se bom in delila z vami svoje likovne sposobnosti. Svojo razgaljenost bom pokazala skozi različne slikarske tehnike (akril, akvarel, pastel). Da sem dobila pogum in da se mi bo uspelo razgaliti pred vsemi, gre zahvala tistim, ki so me podpirali ter potisnili iz območja udobja, da bom lahko svojo umetnost delila tudi z drugimi in ne le s svojimi sobnimi omarami.

Uroš Pust, Gaja Velušček, Dušan Brešar

Razstava je bila najprej na ogled v Hiši mladih v Ajdovščini (od 19. novembra do konca decembra 2020). Sedaj pa sem se s to razstavo sprehodila vse do prestolnice, kjer bogati stene v Finžgarjevi galeriji. Otvoritev razstave je bila v sredo, 19. maja, na ogled pa je bila do 30. junija.

Gaja Velušček

Slovenska olimpijska bakla v Brdih

Del poti so jo spremljali briški učenci

Slovenska olimpijska bakla je projekt, ki ga vodi Olimpijski komite Slovenije. Bakla je simbol povezovanja, trdnosti, modrosti in upanja. Z namenom širjenja vrednot optimizma, povezovanja, prebujanja jeklene volje in navdihovanja ljudi je prepotovala celo Slovenijo ter s pozitivno energijo vseh nosilcev bakle in njenih navijačev spodbujala Olimpijsko reprezentanco Slovenije Tokio 2020.

Slovenska olimpijska bakla se je na svoji poti po Sloveniji v četrtek, 6. maja, ustavila tudi v Brdih. Del poti so jo pospremili tudi učenci in učenke naše šole, ki so jo sprejeli pred OŠ Alojza Gradnika Dobrovo. Bakla je nato nadaljevala pot preko Vipolže ter Šmartnega in jo zaključila v Gonjačah.

Učenci, ki so se udeležili dogodka, so bili: Ian Birska (nosilec bakle), Tomaž Lover Medeot, Milan Vuković, Urška Marinič, Tia Poberaj in Hana Stepančič.

OŠ Alojza Gradnika Dobrovo

Šolski vrt dobil novo podobo

Zamisel za ureditev neizkoriščenega prostora ob jedilnici šole se je utrnila že ob koncu šolskega leta 2019/2020. Lani septembra smo povabili k sodelovanju krajinsko arhitektko Aniko Ozebek, zaposleno na Komunali Nova Gorica, ki je izrisala postavitev zeliščnega skalnjaka, visokih gred, sivko v terasah, sadnega drevja ter učilnico na prostem.

23. marca smo s simbolično otvoritvijo projekta ter kratko prireditvijo zasadili »oljko miru«. Na ta način smo obeležili mednarodni UNESCO dan miru ter opomnili na naravno dediščino Goriških brd. Kasneje so naš vrt polepšale še češnja, marelica in kaki.

Na naravoslovnem dnevu 3. junija so devetošolci naše šole, ki že ves čas sodelujejo pri projektu, najprej prisluhnili predavanju o zeliščih ter urejanju zelenjavnega vrta, nato pa so uredili skalnjak z zelišči, visoke grede z zelenjavo ter cvetjem, na terasast teren pa posadili sivko. Tako naš vrt počasi dobiva podobo, ki smo si jo v lanskem šolskem letu zamislili.

V prihodnje nas čaka še postavitev miz in klopi za učilnico na prostem, kompostnika ter umetniških izdelkov učencev, ki bodo naš vrt estetsko dopolnili.

Želimo si, da bi septembra naš vrt ter učilnica na prostem že dobila polno podobo za učenje v prijetnem okolju. Šolska kuhinja ter pouk gospodinjstva pa uporabna zelišča in zelenjavo za pripravo še okusnejših jedi.

Projektu so se s svojimi prispevki prijazno odzvali Komunala Nova Gorica, Društvo oljkarjev Brda, Društvo sadjarjev Brda, Mizarstvo Jan Obljubek s. p., Strojna mehanizacija Matic Simčič s. p., Harij Transport in mehanizacija d. o. o., Enomarket Kojsko d. o. o., Cvetličarna Nataša in Vrtnarija v Medani s. p., Agraria Dobrovo ter Barbara Kocina in Mirjam Hojak.

Valentina Bevčar Stanič

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo

Teden poezije na dobrovski osnovni šoli

Svetovni dan poezije, ki ga obeležujemo 21. marca, so na Osnovni šoli Alojza Gradnika Dobrovo razširili v teden poezije. Učiteljica angleščine Sara Remžgar in učiteljica slovenščine Ana Cukjati sta za učence in učenke zadnje triade organizirali literarne delavnice, na katerih so se preizkusili v pisanju haikujev.

OŠ Alojza Gradnika Dobrovo je s šolskim letom 2020/21 postala polnopravna članica mednarodne mreže UNESCO šol, katerih poglavitni cilji so vzgoja za kulturo miru in nenasilja, sprejemanje drugačnosti, raznolikosti, strpnosti in solidarnosti ter so-

delovanje preko uvajanja inovativnih pedagoški metod.

V okviru teh načel sta učiteljici Sara Remžgar in Ana Cukjati v tednu

med 22. in 27. marcem organizirali delavnice pisanja trivrstičnih pesmi - haikujev, ki izvirajo iz Japonske. Večina udeležencev, učencev zadnje triade, se je z njimi soočila prvič. Ko so se z njimi seznanili, so jih ob pomoči mentoric poskusili napisati sami, kar ob čaju,okusnih piškotih in sprostitveni japonski glasbi ni bilo težko. Haikuje so lahko pisali v slovenščini ali angleščini.

Skupno je nastalo približno 40 pesmi, ki so jih učenci na koncu z barvnimi kredami napisali pred šolo in občino. »Čajanka in pisanje haikujev sta mi bila zelo všeč, najlepši del pa je bilo pisanje s kredami,« je povedala ena od učenek, vsi pa so ugotovili, da imajo v sebi vsaj malo pesniške žilice.

Ana Cukjati

Bienalni likovni natečaj na temo češenj

Med 250 likovnimi deli so izbrali 20 nagrajencev

Osnovna šola Alojza Gradnika je letos organizirala že 10. bienalni likovni natečaj Češnje od cveta do ... K so-

delovanju smo povabili več kot 60 šol s severne Primorske in tudi čez mejo.

Prispelo je 250 likovnih del. Med vsemi prispelimi je tričlanska komisija, ki so jo sestavljale Tanja Rusjan, Tanja Krstov in Tanja Mavrič, izbirala najbolj inovativne in nekoliko izstopajoče izdelke. Posebno nagrado s priznanjem je prejelo 20 učencev, več kot 30 pa jih je prejelo priznanje za razstavljeno delo.

Razstava stoji v obzidju Gradu Dobrovo in bo na ogled do konca junija. Na šoli smo v ta namen pripravili tudi kratek videoposnetek, ki si ga lahko ogledate na šolski spletni strani ali pod QR kodo.

Ana Komel
Fotografija: Vesna Prinčič

Mesec kolesarjenja na OŠ Alojza Gradnika Dobrovo

O kolesih podolgem in počez

Na šoli smo mesec maj posvetili kolesarjenju. Potekale so številne aktivnosti kot spremljava glavnemu dogodku v tem mesecu – dirki Giro d'Italia, ki je v nedeljo, 23. maja, zapeljal tudi skozi Goriška brda.

Mesec kolesarjenja smo otvorili v torek, 4. maja., ko smo preko video-srečanja najprej prisluhnili nagovoru in spodbudnim besedam v. d. ravnatelja Uroša Kobala. Nato pa sta osmošolki Nika Marinič in Sara Valentinčič opravili intervjuja s predsednikom Kolesarskega društva Brda Darinkom Ribolico ter z našo knjižničarko Vanko Škerlj. Prav ona je kot uspešna kolesarka, tudi večkratna državna prvakinja, učencem 1. triade približala kolesarjenje in jim prebiral pravljice, učencem druge triade pa je predstavila zgodovino te znane italijanske dirke Giro d'Italija.

S kolesi in v popolni kolesarski opremi sta učenca naše šole, Tomaž in Hermina Lover Medeot, obiskala učence 1. triade in jim predstavila cestno in dirkalno kolo. Poudarila sta varnost v prometu ter opisala prehranjevanje kolesarja, potek treningov in tekmovanj.

Maja je bilo izvedenih veliko dejavnosti, povezanih s kolesarstvom. Še posebej smo se na matični in podružnični šoli potrudili z zunanjo okrasitvijo, s katero smo prispevali k promociji Brd.

Tematiko kolesarjenja smo vključili v pouk: učenci so slikali, pisali, raziskovali zgodovino koles, prevajali, izdelovali plakate in predstavitve ... Petošolci so najprej urili kolesarsko zanje na različnih prometnih in spretnostnih poligonih, skupaj s šestšolci so tudi uspešno opravili kolesarski izpit.

Bančne storitve nove KBM tudi na pošti

Zaupanje med banko in stranko

Bančni opravki, kot so plačevanje položnic, dvig ali polog gotovine, preverjanje stanja na osebnem računu, so del našega vsakdanjika, zato je pomembno, da je banka čim bolj dostopna. V Novi KBM so ponosni, da je njihovim strankam na voljo več kot 900 kontaktnih točk po vsej državi, kjer lahko opravljajo bančne storitve. S tako razvejano mrežo je Nova KBM najdostopnejša banka v državi.

Nova KBM je **edina banka v Sloveniji**, ki strankam poleg digitalnih kanalov (torej predvsem spletne in mobilne banke), poslovalnic in bankomatov, **omogoča opravljanje najpogostejših bančnih storitev tudi na vseh poštah po državi**. To pomeni, da lahko stranke Nove KBM, ki v svojem kraju nimajo poslovalnice banke, na vseh pogodbenih poštah, na primer v Kojskem, brez nadomestila polagajo in dvigujejo gotovino ter vpogledujejo v stanje na svojem osebnem računu. Na rednih poštah, na primer v Dobrovem v Brdih, pa lahko opra-

Stranke Nove KBM lahko najpogostejše bančne storitve opravljajo tudi na vseh poštah.

vijo še vrsto drugih storitev: sklenejo depozit ali varčevanje, oddajo vlogo za izdajo bančnih kartic, vlogo za podaljšanje limita na svojem računu, za potrošniški kredit in spremenijo/

dodajo pooblaščen osebo za svoje osebne račune. Na poštah je mogoče odpreti tudi nov račun pri Novi KBM. Tako banka v partnerstvu s Pošto Slovenije tudi vsem svojim strankam zagotavlja karseda enostaven dostop do bančnih storitev, ki jih najpogosteje potrebujejo.

V Novi KBM na prvo mesto postavljajo zaupanje med banko in stranko, za učinkovito opravljanje storitev in zadovoljstvo strank pa skrbijo prijazni bančni strokovnjaki, ki z bogatim znanjem in izkušnjami pomagajo pri izbiri ustrezne rešitve v različnih življenjskih situacijah. Vsaki stranki se posvetijo celovito, saj razumejo, da je njihova najpomembnejša naloga strankam omogočiti objektivne informacije, na podlagi katerih lahko te sprejmejo odgovorno finančno odločitev. Odličnost v zagotavljanju storitev se obrestuje, saj stranke individualno obravnavo prepoznavajo in cenijo.

Oglasno sporočilo

Bučinelovi iz Neblega

Prostovoljno razveselili vrtčevske otroke

Dobrovski vrtec je vključen v projekt mreže gozdnih vrtcev in šol Slovenije. Projekt otrokom omogoča igro v naravi, prepušča jim prosto pot domišljiji in svobodni volji pri ustvarjanju, na ta način pa lahko naravo uživajo v vsej svoji veličini. Prosta igra predstavlja za otroke višji smisel in glavno zaposlitev v predšolskem obdobju. Otroci s pomočjo igre v gozdu med seboj sodelujejo ter na ta način razvijajo spoštljiv medsebojni odnos.

Dobrovski vrtec si je v okviru projekta zamislil ureditev in popestritev vrtičkov v atriju, pri celotni aktivnosti in organizaciji pa so bili vključeni tudi

otroci. Pomočnica ravnateljke Nives Cukjati je pri tem zaprosila podjetje Agro G. M. Marjan Bučinel iz Neblega, da priskrbi in pripelje primerno zemljo za ureditev gredic. Bučinelovi so se, kot povedo, z izjemnim veseljem takoj odzvali povabilu in prostovoljno pripeljali zeleno zemljo za vrtičke.

»V Brdih vidimo potencial, da se že otroke vzgaja v duhu, da spoštljivo obdelujejo zemljo, z veseljem in emocijami. Da jim ta zagnanost preraste v kri, kot našim nonotom in nonam,« še povedo zadovoljni Bučinelovi.

Nov uspeh briške lokostrelke Lee Blažič

»Rada bi postala olimpijka«

Mlada briška lokostrelka Lea Blažič je sredi maja na tekmovanju za slovenski tarčni pokal v Termah Čatež v kategoriji deklic v svojo zbirko uspehov dodala novo zlato odličje.

Kljub epidemiji je še ne 14-letna članica Lokostrelskega kluba Gorica nadaljevala z rednimi treningi preko spleta in tako ohranila odlično formo. »Sicer sem pogrešala družbo, ampak trenirala sem intenzivno, kot da ne bi bilo covida-19.« je povedala za Briški časnik. Rezultati niso izostali, saj je med epidemijo v svoji kategoriji zmagala tudi na slovenskem online pokalu, ki so ga pri Slovenski lokostrelski zvezi organizirali v začetku leta. Športna zveza Nova Gorica jo je za športne dosežke odlikovala na letošnji prireditvi Športnik leta 2020, tam se je prvič srečala tudi z baklo letošnjih Olimpijskih iger v Tokiu. In prav tekmovanje na olimpijskih igrah za slovensko reprezentanco je glavni cilj, ki si ga je na svoji športni poti zastavila mlada lokostrelka. »Rada bi postala olimpijka, to je končni cilj, za zdaj pa bi rada tekmovala na svetovnem dvoranskem pokalu v Franciji in pokazala, kaj znam,« je dodala ambiciozna lokostrelka, sicer učenka Osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo. Za zgled si je postavila slovensko lokostrelko Tojo Ellison in njenega soproga Bradyja Ellisona iz Združenih držav Amerike. Oba sodita v sam vrh svetovnega lokostrelstva. Ob trdnem treningu in podpori ljudi, ki jo spremljajo na športni poti, so smeli cilji uresničljivi. Briški časnik bo o njih gotovo še poročal.

Mitja Blažič

Izdelki za starostnike v Podsabotinu

Spominjali so jih na otroštvo, mladost in praznovanja

V spomladanskem času, v času pred velikonočnimi prazniki, smo se učenci in učitelji spomnili na starostnike Doma upokojencev Podsabotin. Učenci so pod mentorstvom učiteljev ustvarili izdelke, ki so krasili njihove prostore in jih spominjali na otroštvo, mladost in praznovanja.

Planinsko društvo Brda

Spomladanske aktivnosti

Planinska koča Korada

Epidemija je tudi v pomladnem času krojila delovanje društva. Organiziranih pohodov ni bilo, zato smo, v kolikor so ukrepi dopuščali, opravljali razna dela pri koči na Koradi. Tradicionalnih pohodov ni bilo, posledično tudi finančnih prilivov ne, zato veliko del opravimo planinci sami. Vrlina prostovoljstva je v našem društvu na zelo visoki ravni, kjer besedi »ne morem« skorajda ne obstajata. Skupaj zmoremo in v takem duhu bomo nadaljevali. Vsem hvala.

Vabljeni na Korado, kjer boste uživali v prelepih razgledih in posedeli v čudoviti senci dreves.

Brda, moj dom!

24. aprila je na območju celotnih Brd potekala čistilna akcija Brda, moj dom! S to akcijo smo pripomogli, da so naša prelepa Brda ob vstopu v toplo poletje zasijala v vsej svoji lepoti. Z udeležbo na akciji smo izkazali vrlino prostovoljstva in skrb za naše okolje. Planinci smo očistili dve turistični pohodni poti - Kozanko in del poti Alpe-Adria Trail. Nabrali smo največ plastičnih odpadkov. Ob upoštevanju navodil in priporočil NIJZ je akcija uspela, za kar gre nedvomno pohvala koordinatorju akcije Dominiku Rusjanu. Da bi takšnih akcij bilo čim manj, je odvisno od nas vseh. Poskrbimo, da bodo Brda lepa in čista in vsem nam v ponos.

Peternel (22. maj)

Letošnje leto je v vseh pogledih drugačno in tako je potekala tudi komemoracija pri Peterneleu v spomin na dan, ko so Nemci 22. maja 1944 v hiši zažagali 22 živih civilistov. Letošnja spominska slovesnost je bila skromna, ampak doživeta. Kot vsako leto smo se temu dogodku pridružili tudi briški planinci s pohodom Peternel-Korada-Peternel. Šli smo mimo kmetije Čarga do Noznega, kjer smo se že tradicionalno ustavili pri družini Klančar (Fikfak). Družini smo podarili sliko lanskega pohoda v spomin, ko je bil z nami še Zmago. Žal smo ga letos pogrešali. Nadaljevali smo do Korade, kjer smo spletli venček iz solzic. Počasi smo se preko Vrhovlja pri Kožbani vračali k Peterneleu. Zadnji obvezni postanek je bil kot po navadi pri Renatu v Hlevniku in nato smo odšli do prizorišča, kjer smo venček položili k spomeniku. Kljub majhnemu številu prisotnih zaradi znanih razmer so nas prisotni nagradili z aplavzom. Vidimo se prihodnje leto, upajmo, da v večjem številu.

Giro d'Italia

Pri nedvomno najbolj odmevnem letošnjem dogodku v Brdih - Giro d'Italia smo 23. maja sodelovali tudi planinci. Vzdušje in okrasitve so pričarali pravo pravljico. Besedo »pohvala« je bilo slišati na vsakem koraku. Številne gledalce po svetu so med dirko navdušili prelepi zračni posnetki naše pokrajine.

Pohod od češnje do češnje

Planinsko društvo Brda je v sklopu dogodka »Naredi si svoj Praznik češenj«, pripravilo pohodno traso »Pohod od češnje do češnje«, letos malo drugače. Pohodno pot je bilo mogoče prehoditi vsak zase oziroma s svojo družino. V času od 29. maja do 6. junija je bila trasa še dodatno označena s tablicami in trakovi.

Pohodna pot je potekala po turistični poti, imenovani »Črnica« (krajša varianta). Pot poteka po briških gričih in dolinah, skozi briške vasi, mimo naravnih znamenitosti. Na pohodu se nam na posameznih točkah odpirajo popolnoma drugačni razgledi po Brdih. Naše kraje doživite v vsej njihovi razgibanosti in raznolikosti.

Za takšno različico pohoda smo se odločili zaradi epidemioloških razmer. Kljub vsemu smo želeli, da letos pohod bo, in sicer nekoliko drugače, in da v Brda spet privabimo pohodnike.

Iva Šibav

Klet Brda

Kolesarski maraton malo drugače

V Kletu Brda smo letos priredili že 25. kolesarski maraton Junaki vinogradov. Dogodek je skozi leta postal tradicionalni del briškega Praznika češenj in nepozabno doživetje za vse, ki so se ga udeležili. Tradicionalni kolesarski maraton je kolesarje vodil do Brd po 108 kilometrov dolgi trasi, s startom v Ljubljani, postankom v Ajdovščini in ciljem v Kletu Brda na Dobrovem. Zaradi epidemije pa smo se letos odločili za drugačno izvedbo.

Letošnji maraton je bil manj množičen, a še vedno je ohranil svoj smisel: v Brda na češnje pripeljati vse ljubitelje kolesarjenja. Mehanizem sodelovanja je bil takšen, da so se udeleženci brezplačno prijavi na spletni strani Kleti Brda, nato pa se med 1. in 15. junijem s kolesom pripeljali v Brda, na sedež Kleti Brda, po spominsko medaljo in steklenico dobrodelne penine rebula Cerovo ali grozdni sok. Proga je bila poljubna, pomembno je bilo le, da jo zaključijo pri nas in odpelejo vsaj 25 kilometrov za 25 let kolesarskega maratona Junaki vinogradov.

Dobrodelna penina rebula Cerovo

Letošnji dogodek je imel tudi dobrodelno noto. Glavnemu organizatorju dogodka, Kletu Brda, se je letos kot soorganizator pridružilo Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica.

Dobrodelno penino rebulo Cerovo smo v Kletu Brda napolnili kot poklon letošnji 15. etapi Giro d'Italia, ki je šla skozi Brda in katerega največji vzpon je bil v vasi Cerovo. Delež od prodaje te dobrodelne penine bo Klet Brda namenila za rehabilitacijo kasneje oslepelih in slabovidnih na osebnem nivoju, ki ga izvaja Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica. Prodaja še poteka v vinotekah Kleti Brda in spletni trgovini Kleti Brda.

Kolesarim, da pomagam

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica skupaj s Kletjo Brda ter Lions kluboma iz Idrije in Dobrovega je v soboto, 5. junija, organiziralo dobrodelno akcijo Kolesarim, da pomagam. Ob 10. uri se je izpred kulturnega doma v Šempasu do Kleti Brda podala skupina tandemov Društva slepih in slabovidnih Nova Gorica, ki je do Kleti Brda prikolesarila za dober namen. Po njihovem prihodu je sledila podelitev medalj za vse voznike tandemov.

Zgodovina kolesarskega maratona

Začetki kolesarskega maratona češenj sicer segajo v leto 1996, ko je Kolesarski center Rog iz Ljubljane v sodelovanju s Kolesarskim društvom Brda in Kletjo Brda prvič organiziral kolesarski maraton od Ljubljane do Dobrovega, kamor je tedaj prikolesarilo približno 300 udeležencev.

Od začetka do danes se ga je udeležilo že več kot 20.000 kolesarjev. Leto 2011 se je do sedaj zapisalo kot leto rekordne udeležbe, saj je tedaj v Brda prikolesarilo kar 1385 kolesarjev. Kolesarski maraton je prirasel k srcu kolesarjem in lokalnim skupnostim, ki maraton z navdušenjem spremljajo vsako leto znova.

Tudi dobrodelnost je že nekaj let pomembna stalnica našega športno-rekreativnega dogodka. Naj spomnimo, da smo na zadnjem maratonu leta 2019 sodelovali z Bogomirjem Dolencem, ki je s svojo dobrodelno aktivnostjo zbiral sredstva za Male viteze.

Neja Škrinjar
Fotografija: Bobo

90-letnica Zora Podveršič

Pisana pot medicinske sestre

Zora Podveršič, rojena Štekar, je 3. maja letos dopolnila 90 let. Vedno urejena gospa je pomembno obletnico praznovala v krogu svojih najdražjih.

Mladost je preživela na Ančilu na Humu v zavedni slovenski družini. Po študiju za medicinsko sestro v Ljubljani pa jo je službena pot zanesla iz Ljubljane v Pulj, nato spet v Brda v ambulanto Kojsko, Dobrovo, obratno ambulanto Anhovo, ZD Nova Gorica in dom starejših v Gradišću, kjer se je tudi upokojila.

Po upokojitvi je bila zelo aktivna v skupini za samopomoč, namenjeno starejšim v Prvačini. Prvačina je bila njen drugi dom, kjer je rada vrtnarila, obdelovala glino, kvačkala in izdelovala slike iz suhih rož. Tudi pisanje verzov ji ni bilo tuje. Bila je aktivna članica LI-KUS, kjer je vrsto let objavljala pesmi.

Zadnja leta ji je zdravje močno pomagalo, zato živi pri hčerki na Humu. Še vedno je aktivna, rada posluša glasovne knjige in se veseli male pravnukinje Eme. Vsi njeni domači ji želimo še obilo zdravja.

90-letnica Marija Cukjati - Mimika

»Po vojni je bila cela vas enako oblečena«

22. marca 1931 se je materi Alojziji in očetu Jožefu v Svečini na Štajerskem rodila Marija - Mimika, tretja od šestih otrok, ki jo je življenjska pot kasneje pripeljala v Goriška brda. Njeno otroštvo je bilo vse prej kot rožnato, med drugim ga je zaznamovala druga svetovna vojna, ki je nanjo pustila velik pečat.

Mati in oče sta Marijo že od malih nog klicala Mimika. Ta vzdevek pa se je drži še danes. Z družino je živela na kmetiji, zato otrokom paša živine in kopanje v vinogradu z očetom nista bila tuja. Živel so v revščini in se preskrbovali izključno z domačo hrano. Mati in oče nista delala samo na lastni kmetiji, pač pa tudi na kmetiji Mimikine birmanske botre, da sta zaslužila nekaj denarja.

Otroci so obiskovali nemško osnovno šolo na Štajerskem. Mimiki v ušesih še vedno odmeva glas učitelja, ki je poveljeval nemški narod z besedami, da je Nemčija nad vsem na svetu (»Deutschland über alles in der Welt«). Iz otroštva se najbolj spominja dogodka tik pred začetkom druge svetovne vojne, ko so doma za veliko noč streljali s karbidom. Glasno pokanje so slišali nemški vojaki v bližnjih bunkerjih in ga

zamenjali za streljanje z orožjem. Dva vojaka sta prišla na njihov dom in očeta s puško gnala na postajo v Zgornjo Kungoto, kjer so ga močno pretepli.

Ko je napočila vojna, so bile trgovine prazne, zato so bili še bolj primorani uživati samo doma pridelano hrano. Njen brat Jože je bil v nemški vojski. Po vojni je zadruga v Svečini za ljudi priskrbela nekaj hrane in oblačil. »Včasih je bila cela vas enako

oblečena, predvsem ženske,« se spominja Mimika.

Pri 19 letih je postala pomočnica kuharice v zadrugi kuhinji v Svečini. Ko je glavna kuharica rodila, jo je nadomestila. Od 20. leta naprej je sama delala kot natakarica v zadrugi gostilni. Tam je spoznala Brica, Henrika Cukjati - Hinka iz Medane, ki je služboval kot miličnik v Zgornji Kungoti, stanovanje pa je imel v Svečini. Mimika se je leta 1954 preselila k njemu v Medano. Leto pozneje sta se poročila in se decembra leta 1956 preselila v Gornje Cerovo. Leta 1958 se jima je rodil sin Zlatko, tri leta kasneje pa sin Miran. Mimika je bila pet let kuharica v cerovski osnovni šoli, kjer je tudi čistila, kasneje pa je s kuharskim delom nadaljevala v tovarni Ciciban, v kateri so izdelovali čevlje.

Sovaščanom v Gornjem Cerovem je vedno priskočila na pomoč: kuhala je na porokah, pomagala bolnim s pripravki iz zelišč in drugih naravnih sestavin, če je bilo treba, je prisostvovala celo pri porodih.

Od leta 2004 je vdova, leta 2014 pa se je za vedno poslovila od sina Mirana, ki je umrl za posledicami azbestoze. Več let je naglušna, zadnje čase ji peša tudi zdravje, a je za svoja leta vitalna in še zelo bistrh misli. 90. rojstni dan je zaradi epidemiološke situacije praznovala v ožjem družinskem krogu. Uredništvo Briškega časnika Mimiki želi vse dobro.

Ana Cukjati

Bog sam se razodeva tudi skozi naravo

Hvaljen moj Gospod

Vstopili smo v težko pričakovano poletje in se sprašujemo, kakšno bo, ko se še nahajamo v pandemiji covida-19, a upamo, da že doživljamo njeno umirjanje. Marsikje beremo, slišimo napovedi, da bo podobno kakor lani, ko smo kar sproščeno preživeli poletje. Odkrivali smo lepoto naše domovine, o kateri je naš veliki pisatelj Ivan Cankar zapisal v Kurentu, da so nebesa pod Triglavom: »O domovina, ko te je Bog ustvaril, te je blagoslovil z obema rokama!« in to lepoto narave lahko odkrivamo po vsej naši domovini Sloveniji. Tudi v Brdih smo bili v lanskem poletju deležni kar večjega obiska turistov in tudi za naša Brda lahko rečemo, da so lepa, rodovitna, od Boga blagoslovljena. Obiskovalci prav gotovo občudujejo skrbno urejene vinograde, sadovnjake, oljčne nasade, kar daje Brdom poseben ton, čar in druge naravne lepote, kot je Krčnik. Ko se povzpne na pobočje Korade, imamo Brda kot na dlani. Z vrha Korade pa se naš pogled dejansko razširi na celo Primorsko: od Triglava, Kanina in drugih gora in pogorij, do morja in dela Furlanije.

Sveto pismo nam že takoj na začetku v Prvi Mojzesovi knjigi govori, kakšen naj bo naš odnos do narave. Človeško bivanje se opira na tri med seboj tesno povezana temeljna razmerja: na odnos do Boga, bližnjega in zemlje. Mi nismo Bog. Prav tako narava ni Bog. Zemlja je bila pred nami in nam je bila zaupana. V Prvi Mojzesovi knjigi beremo Božje naročilo, naj si ljudje podvržejo zemljo (prim. 1 Mz 1,28). To je naročilo, naj bo človek gospodar zemlje in ne uničevalec, naj zemljo obdeluje in jo ohranja. Med človekom in naravo mora obstajati razmerje odgovorne vzajemnosti. Vsaka skupnost naj prejema od obilja zemlje, kar potrebuje za lastno preživetje, a je tudi dolžna varovati in zagotavljati trajnost njene rodovitnosti za prihodnje rodove. Zemlja je naš skupni dom, ki nam je podarjen kot dragocen dar. Na tej zemlji bivamo, jo občudujemo in spoznavamo, zanjo skrbimo ter jo po Božjem naročilu s svojo ustvarjalnostjo dopolnjujemo v skupni dom.

Papež Frančišek je pred šestimi leti napisal posebno okrožnico o skrbi za naš skupni dom, ki jo je naslovil »Hvaljen moj Gospod«. S temi prvimi besedami papež Frančišek skupaj sv. Frančiškom poje Stvarniku hvalnico stvarstva. Spominja nas, da je naš skupni dom kakor sestra, s katero si delimo življenje, in dobra kakor mati, ki nas sprejema v svoje naročje. Hkrati pa nas papež opozarja, kako se naša zemlja pritožuje zaradi zla, ki ji ga povzročamo z neodgovorno rabo in zlorabo dobrin, s katerimi

jo je Bog obdaril. Rasli smo z mislijo, da smo njeni lastniki in gospodarji, da nam je dovoljeno njeno ropanje. Nasilje, ki tli v človekom srcu, ranjenem zaradi greha, se razodeva tudi v bolezenskih znakih, ki jih opažamo v prsti, vodi, zraku in živih bitjih. Pozabljamo, da smo del zemlje, saj nam njen zrak omogoča dihanje, njena voda nas oživlja. In prav to dvoje, ki je nujno potrebno za naše življenje, je marsikje že močno onesnaženo. Ko človek pozablja na resnico, da je Bog Stvarnik sveta, se dogaja, da samega sebe postavlja za absolutnega gospodarja in si domišlja, da je popoln gospodar nad zemljo in tako stvarstvu vsiljuje svoje zakone, ki jih prilagaja za svoje potrebe. Tehnologija, vezana na poslovni interes, si domišlja, da je edina rešitev težav, v resnici pa ni sposobna prodreti v skrivnost mnogoterih povezav, ki obstajajo med stvarmi, zato večkrat reši neko težavo tako, da ustvari druge.

Delovanje Cerkve skuša opozarjati na dolžno skrb za naravo, hkrati pa mora ščititi človeka pred samouničenjem. Bog, ki želi delati z nami, računa z našim sodelovanjem. Prav ta čut za ohranjanje lepote narave, za zdravo okolje je v Brdih še kako potrebno nenehno oživljati in poživljati. Res se tu živi od zemlje, ki rodi obilne sadove. Prav zato je potrebno zemljo spoštovati, ohranjati njeno rodovitnost na način, da je ne zastrupljamo. Bog sam se nam razodeva tudi skozi naravo. Vsaka stvar v naravi ima svojo nalogo in ni nobena odveč. Od najlepših panoramskih razgledov do najskromnejših oblik življenja, vse je narava in stalen vir čudenja in spoštovanja. To še posebej občutimo, ko se nahajamo v še kar neokrnjeni naravi, v hribih in gorah, ob bistrih potokih. Ko se srce zave božjega odseva v vsem, kar biva, ga prevzame želja po čiščenju Boga. Krščanska duhovnost spodbuja k rasti v zmernosti in k uživanju v malem, kar nam omogoča, da uživamo ob malih stvareh, da se znamo ustaviti, občudovati, da se znamo zahvaljevati za priložnosti, ki nam jih ponuja življenje. Prav sposobnost čudenja nas vodi v globlje razumevanje življenja. Jezus nas je učil te drže, ko nas je vabil, naj opazujemo lilije na polju in ptice neba. Prav taka drža nam omogoča, da odkrivamo v naravi Stvarnika in smo deležni notranjega miru.

Želim vam, da bi se v letošnjem poletju v pristnem stiku z naravo telesno in duhovno okrepili.

Emil Kramar